

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ν' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, 1. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1973 | ΑΡΙΘ. 17-18

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ, ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΙΕ'.

Η ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

1. Ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία θὰ συμβουλεύσῃ, θὰ διδάξῃ, θὰ διαφωτίσῃ καὶ θὰ παραινέσῃ τοὺς ἀντιτιθεμένους πρὸς τὴν διεκκλησιαστικὴν πολιτικὴν τῆς, ἐν πνεύματι εἰρηνικῷ καὶ μητρικῷ. Ἀλλ' ἐὰν οἱ ἀντιτιθέμενοι συνεχίσουν ν' ἀναπτύσσουν πολεμικὴν ἀντικρὺς ἀντίθετον πρὸς τὴν καλῶς ἐννοουμένην διεκκλησιαστικὴν πολιτικὴν τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας — τοῦτο δὲ πράττουν ἐξ ἀγαθοῦ συνειδότος, bona fide —, διότι πιστεύουν, ὅτι κινδυνεύει ἡ ὀρθόδοξος πίστις των (!), ὡς θέλουν νὰ ἐρμηνεύουν καὶ διατυπώνουν κατὰ τὰς ἰδικὰς των ἀντιλήψεις τὰς ἐννοίας καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν Ὁρθοδόξων Ἀληθειῶν· τότε ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία καθήκον ἔχει νὰ προχωρήσῃ, ἀδιαφοροῦσα πρὸς τὰς ἀντιθέσεις τῶν φανατικῶν καὶ τῶν οὐ κατ' ἐπίγνωσιν αὐπεράγαν Ὁρθοδόξων». Καθῆκον ἔχει ἐπίσης νὰ στηλιτεύσῃ τὰς ἀκρότητας καὶ τὰς δημεγεργίας, ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ἀκρεΐσσω γὰρ ἐμπαθοῦς ὁμονοίας ἢ ὑπὲρ εὐσεβείας διάστασις... Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἰσχυρὸν εἰς ὁμόνοιαν τοῖς γνησίοις τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ὡς ἡ περὶ Θεοῦ συμφωνία καὶ οὐδὲν οὕτως ἔτοιμον εἰς διάστασιν, ὡς ἡ περὶ τοῦτο διαφωνία. Καὶ γὰρ ὁ τὰ ἄλλα ἐπιεικέστατος περὶ τοῦτο θερμότητος, καὶ ὁ

πραῦς ὄντως γίνεται μαχητής, ὅταν ἴδῃ μακροθυμία Θεὸν ζημιούμενος, μᾶλλον δὲ Θεὸν ζημιῶν τῷ ἑαυτοῦ πτώματι, τὸν ἡμᾶς πλουτοῦντά τε καὶ πλουτίζοντα» (Migne, P. G. 36, 736/7).

2. Ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία θὰ εἴπῃ τότε εἰς τοὺς ἀντιτιθεμένους: «Κύριοι, ὁ διεκκλησιαστικὸς «Διὰ λόγους», τὸν ὅποιον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μετὰ πασῶν τῶν ἄλλων ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν διεξάγει μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, διὰ τῆς συμμετοχῆς τῆς εἰς τὴν λεγομένην «Οἰκουμένην Κίνησιν» ἥδη ἀπὸ 50ετίας καὶ πλέον, οὐ μόνον εἰς οὐδὲν ἐζημίωσε τὸ περιεχόμενον τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεώς μας, ἀλλὰ τοῦναντίον πολλαπλῶς καὶ ὠφέλησεν ἡμᾶς. Ἐν πρώτοις ἡ Ὁρθοδοξία προεβλήθη ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην καὶ ἀνεγνωρίσθη, ὅπως καὶ εἶναι, ἢ κατ' ἐξοχὴν πρεσβυγενῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἀξία ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ. Μὲ τὸν ἀφθονον πλοῦτον τῆς Πατερικῆς σοφίας, μὲ τοὺς θαυμασίους καρποὺς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ὑμνογραφίας, μὲ τὰς ἀρχαῖκας συνθέσεις τῆς δημοσίας Λατρείας, μὲ τὰς ἀρχαιοπρεπεστάτας Ἀκολουθίας τῆς τελέσεως τῶν Μυστηρίων καὶ τῶν Μυστηριακῶν Πράξεων· μὲ τὸν θαυμάσιον καὶ διδα-

ἀξιοποίηση τὴν περιουσίαν τῆς καὶ ἄλλοι ἄλλα.

Κατὰ τὴν γνώμην μας, εἰς ἀδράς γραμμάς, τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα τῆς Ἐκκλησίας συνίσταται εἰς τὸ ἑξῆς: Ἡ Ἐκκλησία εἶναι καὶ πρέπει νὰ παραμένῃ καθαρῶς πνευματικὸν καθίδρυμα, οἷον τὴν προώρισεν ὁ θεὸς Αὐτῆς Ἰδρυτής, ἀπ' αὐτοῦ δὲ οὐδέποτε πρέπει νὰ ἀποστῶμεν. Ἀποδυσόμεθα ὅμως εἰς τὸ ἡράκλειον ἔργον τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὰ ὑλικά μέσα νὰ ὁλοκληρώσῃ τὸν πνευματικὸν καὶ σωτήριον διὰ τὸν ἄνθρωπον προορισμόν τῆς. Ἐντεῦθεν, ἡμεῖς δὲν θὰ πρέπει νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, διὰ νὰ ἐξελιχθῇ ἡ Ἐκκλησία εἰς πανίσχυρον οἰκονομικὸν Ὅργανισμὸν. Θεμέλιον τῆς ὅλης προσπάθειάς μας ἀποτελεῖ ὁ διακαὴς πόθος τῆς μετουσίωσεως τῆς ὕλης εἰς πνευματικὸν ἔργον. Δὲν εἶναι ἐπιτρεπτόν, ἐν εἰκοστῷ αἰῶνι, τὰ χρήματα καὶ ἡ ἀκίνητος περιουσία τῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα προέρχονται ἐκ τῶν εἰσφορῶν καὶ τῶν εὐλαβῶν προσφορῶν τῶν πιστῶν, νὰ μένουν νεκρά καὶ ἀναξιοποίητα καὶ νὰ μὴ τίθενται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν πολλαπλῶν ἀναγκῶν Αὐτῆς.

Ἡ περιουσία τῆς Ἐκκλησίας ἔχει πνευματικὴν ἀξίαν, διότι εἶναι καρπὸς τῆς πρὸς Αὐτὴν ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως τῶν πιστῶν τέκνων τῆς. Εἶναι «ὁ ὀβολός», τίς οἶδε πόσων «χηρῶν» καὶ τὸ ἀνάθημα πόσων τεθλιμμένων καὶ ταλαιπωρημένων ὑπάρξουν. Εἶναι ἡ ὕλική δόσις, ἥτις δίδεται διὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν Κύριον, διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ Αὐτὴ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ προωθήσῃ τὴν Ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου Του ἐν τῷ κόσμῳ. Τοῦτο μὲ ἀπλᾶς λέξεις θὰ ἠδύνατο νὰ διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δεικνύει, ποῖον εἶναι τὸ οἰκονομικὸν μας πρόβλημα. Νὰ δύναται ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὰς παντὸς εἶδους ἀνάγκας τῆς. Δηλαδή, πρῶτον τὴν μισθοδοσίαν ὅχι μόνον τοῦ κλήρου τῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ παντὸς εἶδους προσωπικοῦ τῆς, ἥτοι τοῦ τῶν Ὁργανισμῶν τῆς, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας, τοῦ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, Ἱερῶν Μονῶν, Ἱερῶν Ναῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων. Δεύτερον νὰ ἔχῃ τὰ ἀναγκαζοῦντα μέσα διὰ τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν τῆς ἱεραποστολήν, καὶ τέλος νὰ ἔχῃ ὅ,τι εἶναι στοιχειωδῶς ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἔργων τῆς Ἀγάπης. Διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τούτων, καὶ πάλιν εἰς ἀδράς γραμμάς, ὑπολογίζομεν ὅτι ἐκτὸς τῶν σήμερον ὑπαρχόντων πόρων, δηλαδή χονδρικῶς ἐκτὸς τοῦ ἐνὸς δισεκατομμυρίου, ἀπαιτοῦνται ἐπὶ πλέον τὰ δύο δισεκατομμύρια σημερινῶν δραχμῶν. Ταῦτα θὰ κατενέμοντο ὡς ἑξῆς: περὶ τὸ 1 δισεκατομμύριον διὰ μισθοῦς καὶ συντάξεις, $1\frac{1}{2}$ δισεκατομμύριον διὰ τὴν ἱεραποστολήν καὶ ἄλλο $1\frac{1}{2}$ δισεκατομμύριον δι' ἔργα Ἀγάπης, ἥτοι ἐν τῷ συνόλῳ 2 δισεκατομμύρια δραχμῶν.

Τὰ δύο ταῦτα δισεκατομμύρια, ὡς εἶπον, θὰ εἶναι πλέον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα προσφέρουν ἡδὴ σήμερον οἱ «πιστοὶ» καὶ οἱ ὑπάρχοντες σήμερον ἄλλοι πόροι. Τὰ σήμερον ὑπάρχοντα θὰ πρέπει νὰ ἐξακολουθήσουν δαπανώμενα διὰ τὰς τρεχούσας ἀνάγκας, διὰ τὰς ὁποίας δαπανῶνται σήμερον. Τὰ δύο ἢ μᾶλλον ἀκριβέστερον τὸ

$1\frac{1}{2}$ δισεκατομμύριον (διότι τὰ ἑξακόσια περίπου ἑκατομμύρια τὰ χορηγεῖ σήμερον τὸ Κράτος, καὶ ἐπομένως θὰ πρέπει νὰ ἀφαιρεθοῦν ἀπὸ τὰ δύο δισεκατομμύρια, διότι τὸ Κράτος δὲν θὰ πρέπει τότε νὰ μᾶς ἐπιχορηγῇ), τὸ $1\frac{1}{2}$ λοιπὸν δισεκατομμύριον θὰ πρέπει νὰ διατεθῇ διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ ἔργου μας τόσον εἰς τὸν ἱεραποστολικόν, ὅσον καὶ εἰς τὸν κοινωνικόν τομέα.

Ἐπομένως, τὰ δύο δισεκατομμύρια πρέπει νὰ ἐξευρεθοῦν διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐσόδων μας, κυρίως δὲ ἐκ τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς περιουσίας τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ αὕτη ὅμως ἡ πληθωρικῶς μέχρι σήμερον χρησιμοποιηθεῖσα φράσις «ἀξιοποίησις τῆς περιουσίας μας» εἶναι πολυσήμαντος καὶ εἶναι ἀνάγκη πρῶτον νὰ τὴν διασαφηνίσωμεν. Ὅταν λέγωμεν ἀξιοποίησιν τῆς περιουσίας τῆς Ἐκκλησίας, τί ἐννοοῦμεν; Ἐπειτα, εἶναι δυνατόν ἡ περιουσία τῆς Ἐκκλησίας, ἀξιοποιουμένη, νὰ ἀποδώσῃ τὰ δύο δισεκατομμύρια, τὰ ὁποῖα χρειάζομεθα διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου μας ἢ εἶναι ἀνεπαρκής;

Διὰ νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὰ λίαν εὐλογα ἐρωτήματα ταῦτα, πρέπει πρῶτον νὰ γνωρίζωμεν ποῖα καὶ πόση εἶναι ἡ περιουσία τῆς Ἐκκλησίας. Δηλαδή, ἡ Ἐκκλησιαστικὴ περιουσία κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τί συνίσταται; Εἰς ἀγρούς, εἰς δάση, εἰς βοσκάς, εἰς ἀστικά ἀκίνητα, εἰς μεταλλεῖα, εἰς λατομεῖα; Καὶ ποίας ἐκτάσεως εἶναι ταῦτα; εἶναι ταῦτα ἐλεύθερα ἢ ἔχουν καταπατηθῇ, εἶναι διεκδικούμενα καὶ ἀκαθόριστα, ἢ γνωστὰ καὶ καθωρισμένα;

Εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα ἔπρεπε νὰ εἰμεθα εἰς θέσιν νὰ ἀπαντήσωμεν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀναλάβει διὰ συμβάσεως νὰ ἐκτελέσῃ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα πρὸ τεσσαράκοντα καὶ ἐνὸς ἀκριβῶς ἐτῶν. Κατὰ τὴν παράγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 12 τῆς ἀπὸ τοῦ 1931 Συμβάσεως μεταξὺ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ τοῦ Ο. Δ.Ε.Π. ἡ Τράπεζα ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ «καταγράψῃ, καταμετρήσῃ καὶ ἀποτιμήσῃ τὴν Μοναστηριακὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν», διὰ δὲ τοῦ ἄρθρου 5 τῆς αὐτῆς συμβάσεως ἡ Ε.Τ.Ε. ἀνέλαβαν, ὅπως «τῇ αἰτήσῃ τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο. Δ.Ε.Π. καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συγκεντρωθησομένων στοιχείων... καταρτίσει γενικὸν κτηματολόγιον τῶν κτημάτων τῆς Μοναστηριακῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας». Ἡ σύμβασις αὕτη, οὕσα τετραετοῦς ἰσχύος, ἀνεπεσώθη ἐπανειλημμένως καὶ ἡ ὑποχρέωσις αὕτη τῆς Τραπεζῆς ἐπανελαμβάνετο στερεοτύπως εἰς τὸ σχετικὸν ἄρθρον. Κατὰ τὸ 1954, τὸ 1958, τὸ 1963 ἐτροποποιήθησαν μὲν ἄρθρα τινὰ τῆς συμβάσεως, ἄλλα μὲν ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ Ο.Δ.Ε.Π., κυρίως ὅμως ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Τραπεζῆς, πλὴν καίτοι ἡ διάταξις ἐπανειληθεῖς αὐτοῦσια εἰς τὴν ἐκάστοτε νέαν σύμβασιν, ἡ Τράπεζα, δυστυχῶς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὰ 36 ἔτη, τὰ ὁποῖα εἶχον μεσολαβήσει μέχρι τῆς ὑφ' ἡμῶν ἀναλήψεως τῆς εὐθύνης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, οὔτε ἐξετέλεσε τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην, ἀλλ' οὔτε καὶ ὠχλήθη ποτὲ ὑπὸ τινος, ἵνα τὴν ἐκτελέσῃ. Μετὰ ἐν ἐξάμηνον ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως ὑφ' ἡμῶν τῆς εὐθύνης, ἐπιθυμοῦντες νὰ κατατοπισθῶμεν ἐπὶ τοῦ προβλήματος, τοῦ μεγέθους, τοῦ εἶδους καὶ τοῦ ποιοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἐκαλέσαμεν τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν νὰ παραδώσῃ εἰς ἡμᾶς τὸ ὡς ἄνω κτηματολόγιον. Ἀντ' αὐτοῦ μᾶς παρεδόθη ἕνας κατάλογος

κτημάτων, αλλά και αυτός έλλιπής, ως αποδεικνύεται καθημερινώς και με έν πολλοίς λευανθασμένα στοιχεία. Διότι ή Ε.Τ.Ε. εις έκτέλεσιν του σχετικού άρθρου της συμβάσεως ήρξατο από του 1931 του έργου της απογραφής και αποτιμήσεως της μοναστηριακής Περιουσίας, χωρίς όμως να προβή εις την καταμέτρησην και σχεδιαγράψην των κτημάτων, καίτοι εισέπραττε το ποσοστόν 4% επί πάσης πράξεως του Ο.Δ.Ε.Π.

Η απογραφή των κτημάτων έγινε εις δελτία καταγραφής, τα όποια εξέτύπωσε δαπάναις της ή Τράπεζα. Τα δελτία ταύτα άπεστάλησαν υπό ταύτης εις τα Τοπικά Συμβούλια του Ο.Δ.Ε.Π. διά των 'Υποκαταστημάτων της προς συμπλήρωσιν υπό των 'Ηγουμενοσυμβουλίων των 'Ιερών Μονών και των Τοπικών Συμβουλίων του Ο.Δ.Ε.Π.

Εις έκαστον δελτίον καταγραφής κατεχωρείτο άνά έν κτήμα μετά πλήρους περιγραφής τούτου, περιελάμβανε δέ και τα έξής στοιχεία κατά στήλας. Είδος κτήματος, Μονή εις ήν ανήκει, Μητροπολιτική περιφέρεια, Νομός, Δήμος ή Κοινότης, θέσις, όρια και τίτλοι, άμφοισθητήσις και άξία.

Τα δελτία ταύτα, μετά την «έπαλήθευσίν» των υπό των κατά τόπους Τοπικών Συμβουλίων του Ο.Δ.Ε.Π., άπεστάλησαν υπό τούτων εις τα οικεία 'Υποκαταστήματα της 'Εθνικής Τραπέζης, τα όποια έν συνεχεία προέβησαν εις την αποτίμησιν της άξιας των κτημάτων.

Σημειωτέον όμως καλώς, ότι δέν έγινε υπό των 'Υποκαταστημάτων της Τραπέζης επί τόπου εξακριβώσις και έλεγχος των εις τα δελτία αναγραφόμενων υπό των 'Ιερών Μονών και των Τοπικών Συμβουλίων Ο.Δ.Ε.Π. στοιχείων, τοιουτοτρόπως δέ ταύτα δέν είναι άκριβή, διότι πραγματική έπαλήθευσις δέν έλαβε χώραν.

Τα δελτία ταύτα, αντίγραφα των όποίων άπεστάλησαν εις τον Ο.Δ.Ε.Π., άπετέλεσαν τόμους κατά Μητροπολιτικήν περιφέρειαν και άπετέλεσαν το όιονει κτηματολόγιον μόνον της λεγομένης «έκποιητέας» Μοναστηριακής μας περιουσίας, ενώ κατά την σύμβασιν, ή ύποχρέωσις της Τραπέζης άφεώρα εις «το γενικόν κτηματολόγιον των κτημάτων της Μοναστηριακής και 'Εκκλησιαστικής περιουσίας» (άρθρον 5), ήτοι εις το σύνολον της περιουσίας της 'Εκκλησίας.

Επί τη βάσει των άνωτέρω δελτίων καταγραφής και αποτιμήσεως, έγινε και ό υπό του άρθρ. 8 του Νόμου 4684 προβλεπόμενος διαχωρισμός της Μοναστηριακής περιουσίας εις διατηρητέαν και έκποιητέαν, καθώς και ή έκδοσις των σχετικών Διαταγμάτων και έν συνεχεία άνελήφθη ή διοίκισις και διαχείρισις της υπό την διοίκησιν του Ο.Δ.Ε.Π. περιελαμβούσης ρευστοποιητέας περιουσίας.

Επί τη βάσει των ως άνω άτελών στοιχείων, κατεβλήθη προσπάθεια, όπως έστω και κατά μακρυνήν προσέγγισιν προσδιορίσωμεν την περιουσίαν της 'Εκκλησίας, ή όποια κατά μεγίστην προσέγγισιν θα ήδύνατο να έκτιμηθί ως έχουσα έν συνόλω άξίαν 30.300.000.000 σημερινών δραχμών.

Όμως, ή 'Εκκλησιαστική περιουσία, αποτιμώμενη εις το διπλάσιον της ως άνω άξιας, άν άποδώσθ ήχι το σύννηθς 10, ούτε καν το 7%, αλλά

μόνον το 4% έτησίως, θα πρέπει να άποφέρη εις την 'Εκκλησίαν, έτησίως, εισόδημα 2.400.000.000 σημερινών δραχμών, όπερ ήχι μόνον καλύπτει, αλλά και υπερχαλύπτει τας άνάγκας μας. Δεδομένου όμως, ότι της 'Εκκλησιαστικής περιουσίας πρέπει να ύπολογισθί εις το διπλάσιον και ή άπόδοσίς της, θα είναι μεγαλύτερα.

Καιρός όμως να άφίσωμεν τα πολλά έκατομμύρια και να προσγειωθώμεν, άντικρύζοντες την σκληράν πραγματικότητα. Διότι δέν πρέπει να νομίσωμεν, ότι εις τα έπιτεύγματα ταύτα θα φθάσωμεν έντός τριών ή και πέντε έτών. Διά να κατορθωθί, ώστε ή 'Εκκλησιαστική περιουσία να φθάσθ εις ως άνω έπίπεδα άποδόσεως, θα πρέπει να εργασθώμεν έντατικώς, επί μίαν τουλάχιστον γενεάν. Έχω όμως βασίμους έλπίδας, ως και ύμεις θα πεισθίτε μετ' όλίγον, ότι έντός πέντε έτών θα δυνάμεθα να έχωμεν μίαν σημαντικήν έτησίαν άπόδοσιν.

Εις την διαπίστωσιν ταύτην καταλήγομεν μόλις τελευταίως, μετά άπόροδον πέντε και πλέον έτών, άφού άνελάβομεν τας ευθύνας του Προκαθημένου της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος.

Δοξάζομεν όμως τον Θεόν, διότι έστω και τώρα κατορθώνομεν να άντιληφθώμεν άφ' ένός μεν την τεραστίαν έκτασιν του οικονομικού μας προβλήματος, άφ' έτέρου δέ την άνεπάρκειαν ήμών, ήχι δέ μόνον έμου προσωπικώς, άλλ' ήμών, της ήγεσίας και των κληρικών γενικώτερον, προς έπίλυσιν του θέματος τούτου. Διότι ήμεις οί κληρικοί, οί έχοντες μόνον περισσότερα ή όλιγότερα στοιχεία Θεολογικής μορφώσεως, ήγουν γνώσεις άσχετους προς τα οικονομολογικά, έπεχειρούμεν να λύσωμεν το οικονομικόν μας πρόβλημα. Διεπράττομεν, δηλαδή, έν βασικόν λάθος, το όποϊον θα ήτο ως εάν άνεθέτομεν εις ένα διοικητήν Τραπέζης να συγγράψη σύστημα Δογματικής ή να αναπτύξη θέματα της μελλούσης ποτέ να συνέλθη Μεγάλης Συνόδου. Και όμως αυτό το όποϊον ήμεις θεωρούμεν αδύνατον να έπιτευχθί υπό ένός οικονομολόγου εις τον θεολογικόν κλάδον, έθεωρούμεν, ότι ήτο δυνατόν να κατορθωθί ύφ' ήμών των θεολόγων εις περιοχήν της οικονομολογίας.

Παρά το γεγονός, ότι δέν εγνωρίζε έπακριβώς την έκτασιν, έχων όμως κάποιαν άμυδράν ιδέαν διά το μέγεθος της περί τα οικονομολογικά άγνοίας μου, ήδη από του 'Ιουνίου του 1967 συνεβουλεύθην επί του ζητήματος τους ειδημονεστέρους εκ των γνωστών μου και των φίλων της 'Εκκλησίας, μεταξύ των όποίων περιελαμβάνοντο πρώην 'Υπουργοί, πρώην Διοικηταί μεγάλων Τραπεζών, και οί τα πρώτα φέροντες εις τας μεγάλας έπιχειρήσεις. Ούτοι παρέσχον εις ήμάς την πρώτην επί των θεμάτων καθοδήγησιν, ή όποια άπεδείχθη πολυτιμωτάτη, διότι εις το τέλος 'Ιουνίου 1967, εξέσπασε μία καταιγίς, ή όποια έκινδύνευε να άποστερήσθ ήριστικώς την 'Εκκλησίαν μιάς περιοχής, ή όποια υπό άρμοδίων χειλέων έχει χαρακτηρισθί ως το «τουριστικό διαμάντι της 'Ελλάδος». Περί αὐτῆς όμως άργότερον.

Έκ των ειδικών τούτων περί τα οικονομολογικά θέματα, δώδεκα τον αριθμόν, κατά Σεπτέμβριον του 1967, ένομίσαμεν ότι θα έπρεπε φιλικώς να συγκροτήσωμεν μίαν (ως την ώνομάσαμεν) «Συμβουλευτικήν 'Επι-

τροπήν 'Αξιοποίησεως τῆς 'Εκκλησιαστικῆς Περιουσίας». Ἡ 'Επιτροπὴ αὕτη, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν νὰ συμμετάσχουν οἱ πλείστοι ἐκ τῶν προσκληθέντων, συνήλθεν εἰς πρώτην συνεδρίαν κατὰ τὴν 25ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1967 ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ὁμιλοῦντος, μετεχόντων καὶ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Τρίκκης κυροῦ Διονυσίου καὶ τοῦ τότε Γεν. Διευθυντοῦ τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. κ. Μάνου Στεφανίδη. Ἡ 'Επιτροπὴ συνέχισε τὰς ἐργασίας της μέχρι τῶν μέσων Ἰανουαρίου τοῦ 1968. Καρπὸς τῶν ἐργασιῶν της ἐκείνων ἦσαν εἰσηγήσεις τινές, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος τῆς 'Εκκλησίας. Διεπίστωσα ὅμως ἐν τῷ μεταξύ ὅτι ἀτυχῶς τὸ ἔργον τῆς 'Επιτροπῆς ταύτης δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τελεσφορήσῃ, διότι αἱ 'Υπηρεσίαι τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. δὲν ἦσαν ἀκόμη εἰς θέσιν νὰ τὸ παρακολουθήσουν. Ἀφ' ἐνὸς μὲν, δηλαδή, αἱ 'Υπηρεσίαι μας δὲν ἦσαν ἱκαναὶ νὰ προετοιμάσουν τὰς συνεδρίας τῆς 'Επιτροπῆς, ὥστε νὰ ὑπάρχουν θέματα συζητήσεως ἀντάξια πρὸς τὴν ὑψηλὴν σύνθεσιν της, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ τῆς συγκροτήσεώς των αἱ 'Υπηρεσίαι μας δὲν εἶχον τὰς δυνατότητας, ὅπως τὰ ὑπὸ τῆς 'Επιτροπῆς ὑποδεικνύμενα ὡς πρακτέα προωθηθοῦν πρὸς πραγμάτωσιν. Ἐντεῦθεν, ἐθεώρησα ὅτι ἄχρι καιροῦ ἔπρεπε νὰ διεκόπτοντο αἱ ἐργασίαι τῆς 'Επιτροπῆς ἐκείνης, διότι τοῦτο ἐπέβαλεν ἡ σκληρὰ διαπίστωσις, ὅτι ὡς 'Εκκλησία, δηλαδή ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Ὁργανισμοῦ Διοικήσεως 'Εκκλησιαστικῆς Περιουσίας (Ο.Δ.Ε.Π.), τότε δὲν ἤμεθα ἔτοιμοι, νὰ ἀποδυσθῶμεν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀξιοποίησεως τῆς 'Εκκλησιαστικῆς περιουσίας. Καὶ αἱ ἐργασίαι τῆς 'Επιτροπῆς διεκόπησαν. Αἰσθάνομαι ὅμως τὴν ὑποχρέωσιν, ὅπως εἰς ἅπαντα τὰ διακεκριμένα μέλη αὐτῆς καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐκφράσω τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην τῆς 'Εκκλησίας, τόσο διὰ τὴν προθυμίαν αὐτῶν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξαν εἰς τὸ νὰ τὴν βοηθήσουν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν οἰκονομικὴν της ἀνασυγκρότησιν, ὅσον καὶ διὰ τὸ ἔργον των, τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε τὴν πρώτην καταβολὴν τῶν μετὰ ταῦτα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καταβληθεῶν προσπάθειων.

Ἡ πρόσθετος αὕτη διαπίστωσις καθίστα ἔτι ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην, ὅπως τὸ ταχύτερον ἡ 'Εκκλησία ἀπελευθερωθῇ τῶν κρατικῶν γραφειοκρατικῶν δεσμεύσεων καὶ καταστή κυρία εἰς τὰ τοῦ οἴκου της, καὶ ἐπομένως καὶ εἰς τὰ τῶν οἰκονομικῶν της. Διὸ καὶ παραλλήλως πρὸς τὰς ἄλλας ἡμῶν ὑποχρεώσεις (ἦτο ἡ ἐποχὴ τῆς ἐντατικῆς προσπάθειας πρὸς κάθαρσιν της ἀπὸ τῶν διαβεβλημένων κληρικῶν), ἔπρεπε νὰ ἐπιδοθῶμεν συντόνως εἰς τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ Νέου Καταστατικοῦ Χάρτου, ὁ ὁποῖος θὰ ἀπηλευθέρωνε τὴν 'Εκκλησίαν ἀπὸ τῶν κρατικῶν γραφειοκρατικῶν δεσμῶν, καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ χωρήσωμεν εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. Διότι, ὑπὸ τὸ νομικὸν καθεστὼς τοῦ παλαιοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, κατὰ τὸ ὁποῖον καὶ διὰ τὸ παραμικρὸν μέτρον, ὅπερ ἐχρειάζετο νὰ ληφθῇ εἰς τὸν χώρον τῆς 'Εκκλησίας καὶ συνεπῶς καὶ τοῦ Ο.Δ.Ε.Π., ἀπαιτεῖτο ἡ ἐγκρισὶς τοῦ Ὑπουργείου, οὔτε ἡ ἀναδιοργάνωσις τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. ἀλλ' οὔτε καὶ πολλῶ μᾶλλον ἡ ἀξιοποίησις τῆς ἐκκλ. περιουσίας ὑπῆρχε δυνατότης νὰ ἐπιτευχθῶν.

Τὸ στάδιον τοῦτο διήρκεσε πλέον τοῦ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος περίπου ἔτους, ἀπῆλθε δὲ ὑπεράνθρωπον προσ-

πάθειαν καὶ συντονισμόν ὄλων τῶν διαθέσιμων δυνάμεων τῆς 'Εκκλησίας. Ἐν συνεχείᾳ, ἤρχισεν ὁ ἄθλος τῆς ἀναδιοργάνωσεως τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. παραλλήλως πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν 'Εκκλησιαστικῶν Ὑπηρεσιῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀπῆλθε τὴν καταβολὴν συντόνων προσπαθειῶν δύο ὁλοκλήρων ἐτῶν, καίτοι ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι τοῦτο ἔχει ὁλοκληρωθῇ. Πάντως ἐπετεύχθη, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἡ στοιχειώδης ὁργανωτικὴ δομὴ, ἡ ὁποία θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τὴν 'Εκκλησιαστικὴν ἡγεσίαν νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἔργον τῆς ἀξιοποίησεως τῆς περιουσίας τῆς 'Εκκλησίας.

Ἀτυχῶς ὅμως, ὅτε ἤρχισεν ἡ προσπάθεια τῆς ἀξιοποίησεως, διεπιστώθη, ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἑτέρα σημαντικὴ τῆς τροχοπέδη, ἡ ὁποία κατ' οὐδένα τρόπον ἐπέτρεπε τὴν πρόοδον τῆς ἀξιοποίησεως: ἦτο ὁ ἀσκούμενος προληπτικὸς ἔλεγχος τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὁ ὁποῖος προεβλέπετο δι' ἅπαντα τὰ Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Κατεβλήθησαν καὶ ἐν προκειμένῳ πολλαὶ φιλότιμοι προσπάθειαι τόσο ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου τοῦ Ἑλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν Συμβούλων καὶ τῶν Παρέδρων αὐτοῦ, ὅπως ἐνισχυθῇ ὁ Ο.Δ.Ε.Π. καὶ τὸ ἔργον του. Παρὰ ταῦτα ὅμως διεπιστώθη, ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ χωρήσωμεν εἰς γενναιότερα καὶ ριζικώτερα μέτρα, διότι ἡ ὑποβοήθησις τῆς 'Εκκλησίας εἰς τὸ ἔργον της, δὲν ἐξηρτάτο μόνον ἐκ τῆς καλῆς τῶν ἐν τῷ Ἑλεγκτικῷ Συνεδρίῳ ἐργαζομένων διαθέσεως. Ἦτο καὶ εἶναι καὶ θέμα νομοθεσίας, ἡ ὁποία εἶναι τρομερὰ δύσκαμπτος.

Ἐντεῦθεν, ἤρχισαμεν νὰ μελετῶμεν τὸ πρόβλημα τῆς ἀπαλλαγῆς μας, τοῦλάχιστον εἰς ὅ,τι ἀφεῶρα τὴν ἀξιοποίησιν τῆς 'Εκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἀπὸ τῶν τοιοῦτων δυσκολιῶν. Ἡ ἀφορμὴ εἶχε δοθῇ ἐκ τῶν σχεδίων ἀφ' ἐνὸς μὲν τοῦ Δ.Σ. τοῦ 'Εκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, ὅπως ἀξιοποίησιν τὴν περιοχὴν του, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π., ὅπως προχωρήσῃ εἰς τὴν ἀξιοποίησιν μιᾶς σημαντικῆς τουριστικῆς περιοχῆς.

Πρὸς ἀξιοποίησιν τῆς περιοχῆς τοῦ Ὁρφανοτροφείου, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πλέον προνομιακὴ τῆς Βουλιαγμένης, εἶχεν ἀνατεθῇ εἰς εἰδικὸν Γραφεῖον ἡ σύνταξις τῆς σχετικῆς μελέτης. Τὸ συμπέρασμα αὐτῆς ἦτο, ὅτι ἂν ἡ ἀξιοποίησις ἀνελαμβάνετο ὑπὸ ἰδίου φορέως, ἡ ὠφέλεια διὰ τὸ Ὁρφανοτροφεῖον θὰ ἦτο τοῦλάχιστον διπλάσια ἐκείνης, ἡ ὁποία θὰ ἐπετυγχάνετο, ἂν ἐξ ἀρχῆς τὰ πάντα ἀνετίθεντο εἰς ἓνα ἐπιχειρηματίαν.

Ὡς πρὸς τὴν ἄλλην περιοχὴν μόλις εἶχον ἀποπερατωθῇ αἱ δύο προμελέται, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ ἀξιοποιηθοῦν. Ἀλλ' ὡς εἶναι εἰς πάντας γνωστὸν καὶ ὡς εἶχα πολλὰκις ἐξ ἰδίας πείρας διαπιστώσει, τοιαῦτα ἐγχειρήματα, μὲ ἀνάμειξιν τῆς Κρατικῆς γραφειοκρατικῆς μηχανῆς, εἶναι ἀκατόρθωτα. Ἐντεῦθεν, προέβαλε πλέον ὡς ἀνάγκη ἐπιτακτικὴ ἡ ὑπὸ τῆς 'Εκκλησίας δημιουργία ἰδίου φορέως, ὁ ὁποῖος ἀφ' ἐνὸς μὲν θὰ ἦτο ἐξ ὁλοκλήρου ἐκκλησιαστικός, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ ἦτο ὁργανωμένος ὡς κοινὴ ἰδιωτικὴ προσπάθεια καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπηλλαγμένος ἐξ ὄλων τῶν γραφειοκρατικῶν διατυπώσεων καὶ δεσμεύσεων τῶν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δι-

καίου, δυνάμενος νὰ κινῆται εὐχερῶς, ὡς πᾶσα ἄλλη ἰδιωτικὴ ἐπιχειρηματικὴ μονάς.

Ὁ προϊστάμενος τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας, μοῦ ὑπέδειξεν, ὅτι τὸν δρόμον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην εἶχεν ἤδη ἀνοίξει αὐτὸ τοῦτο τὸ Κράτος, διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ Τηλεπικοινωνιῶν Ἑλλάδος, τῆς Δημοσίας Ἐπιχειρήσεως Ἡλεκτρισμοῦ, τῶν Ἑλληνικῶν Ταχυδρομείων, τοῦ Ὁργανισμοῦ Σιδηροδρόμων Ἑλλάδος κ.λ.π., ὅπου μοναδικὸς μέτοχος εἶναι τὸ Κράτος.

Ἡ ἴδρυσις μιᾶς τοιαύτης μονάδος θὰ ἀπετέλει τι τὸ πρωτοφανὲς διὰ τὰ ἡμέτερα χρονικὰ καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τόλμημα. Συμβουλευθέντες ὁμως ἅπαντας ἐκείνους τοὺς φίλους, οἱ ὅποιοι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξ εἰλικρινοῦς ἀγάπης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ τῆς ἐπαγγελματικῆς τῶν πείρας ἠδύνατο νὰ συμβουλευσούν τὰ πρέποντα, ἀπεφασίσαμεν, ὅπως προχωρήσωμεν εἰς ἐμπεριστατωμένην μελέτην περὶ τῆς δυνατότητος τῆς ἰδρύσεως μιᾶς καθαρῶς ἐκκλησιαστικῆς προσπάθειας. Πρὸς τοῦτο παρεκάλεσα νὰ μὲ βοηθήσῃ ἱκανὸς ἀριθμὸς φίλων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐμοῦ προσωπικῶς, οἱ ὅποιοι ἐθεώρησαν τὴν γενομένην εἰς αὐτοὺς πρόσκλησιν ὡς ἰδιαιτέραν τιμὴν καὶ εὐλογίαν. Οὗτοι συνεκροτήθησαν εἰς μίαν ἀνεπίσημον Ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία κατ' ἀρχὰς μὲν συνεδρίαζεν ὑπὸ τὴν προεδρίαν μου, ὅτε ὁμως ἐξησφαλίσθη ἡ συμμετοχὴ γνωστῶν καὶ διακεκριμένου οἰκονομολόγου καὶ ἐπιχειρηματίου αὐτὴ συνέχισε τὰς συνεδριάσεις τῆς ὑπ' αὐτόν, ἐμοῦ ἀπλῶς μετέχοντος τῶν συνεδριάσεων.

Ἡ πρώτη συνεργασία πρὸς τὸν ὡς ἄνω σκοπὸν ἐγένετο τῇ 17ῃ Ἰουλίου 1971 καὶ ἡ τελευταία τῇ 28ῃ Μαρτίου 1972, κατηναλώθησαν δὲ εἰς ὑπερτριᾶκοντα συνήθως πολυώρους συνεδριάσεις καὶ συνεργασίας ἐν ὁλομείᾳ μὲν ὑπὲρ τὰς 70 ὥραι καὶ ἐπὶ μέρους ὑπὲρ τὰς 100. Κατὰ τὰς συνεδριάσεις καὶ συνεργασίας ταύτας, ἐξωνυχίσθησαν ἅπαντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ ἐγχείρημα τοῦτο προβλήματα καὶ οἱ πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ λυσιτελέστεροι τρόποι. Ἐκεῖνο ὁμως, τὸ ὁποῖον μετὰ συγκινήσεως δύναμαι νὰ ἀναφέρω, εἶναι ὅτι καθ' ὅλας ταύτας τὰς συνεδριάσεις καὶ συνεργασίας, ὡς καὶ καθ' ἅπασαν τὴν ἐνεάμηνον ταύτην προσπάθειαν ἦτο, ὅτι «Πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο» καὶ «χεῖρ Κυρίου» ἦτο ἡ καθοδηγοῦσα τὸσον τὴν ὅλην προσπάθειαν, ὅσον καὶ ἐμὲ προσωπικῶς, ὁ ὁποῖος ὅλως ἀδαής καὶ ξένος περὶ τὰ τοιαῦτα θέματα, ἐνίοτε δὲν κατάρθωνα νὰ κατανοήσω οὔτε μακρόθεν περὶ τίνος ἐπρόκειτο. Πάντως, διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου, ἡ προσπάθεια, καίτοι συνήντησε καθ' ὁδὸν πλείστας ὅσας δυσχερείας, ἤχθη αἰσίως εἰς πέρας, καὶ τῇ 3ῃ Μαΐου 1972 ἐψάλη ὁ ἀγιασμὸς ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τῆς προσπάθειας, ἡ ὁποία στεγάζεται εἰς τὸ ἐν Π. Ψυχικῷ οἶκῳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε διετίθετο ὡς κατοικία τοῦ ἐκάστοτε Ἀρχιεπισκόπου.

Τῆς προσπάθειας μετέχουν δεκαπέντε προσωπικότητες ἐκ τῶν πρώτων μεταξύ τῶν οἰκονομολογικῶν καὶ ἐπιχειρηματικῶν κύκλων. Πρὸς πάντας, ἰδίως δὲ πρὸς τὸν πρόεδρον αὐτῶν, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην, ὅπως καὶ ἐνώπιον ὑμῶν ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ ἐμοῦ προσωπικῶς καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

γενικώτερον. Σημειωτέον, ὅτι ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. παρέχει τὰς ὑπηρεσίας του ἀπολύτως ἐθελοντικῶς. Ταῦτα διὰ τὴν ἐξ ἀφορμῆς τῆς προσπάθειας πρὸς ἀπαλλαγὴν μας ἀπὸ τῶν γραφειοκρατικῶν δεσμῶν.

Ἀνωτέρω εἶπον, ὅτι θὰ ἐνημερώσω ὑμᾶς ἐπὶ τοῦ θέματος μιᾶς μεγάλης περιοχῆς, ἡ ὁποία ἀνερχομένη περὶ τοῦ εἰς 23.600 στρέμματα ἀνήκει κατὰ κυριότητα εἰς τὰς Ἱ. Μονὰς Μεγάλου Σπηλαίου καὶ Ταξιαρχῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καλαβρύτων, καὶ ἡ ὁποία περιοχὴ, ὡς ἀνέφερα προηγουμένως, ἔχει ἀρμοδίως χαρακτηρισθῇ ὡς «τὸ τουριστικὸ διαμάντι τῆς Ἑλλάδος». Τὴν περιοχὴν ταύτην ἐπωφθαλμίων ἀπὸ ἐτῶν πολλοὶ ἐπιχειρηματίαι, Ἕλληνες καὶ ξένοι, μικρότερας ἢ μεγαλύτερας σοβαρότητος, ἀπεσκόπουν δέ, ὅπως καρπωθῶσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα καὶ μεγαλύτερα ὀφέλη, ἐννοεῖται, εἰς βάρος καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀκόμη καὶ τῆς Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας. Οὗτοι, διὰ διαφόρων μέσων καὶ τρόπων, κατάρθωναν νὰ πείσουν τὰς ἐκάστοτε Κυβερνήσεις, ὅτι ἔπρεπε ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς νὰ ἀπαλλοτριωθῇ ἡ Ἐκκλησία τοῦ σημαντικωτάτου τούτου κτήματός της.

Τοῦτο εἶχον οὗτοι ἐπιτύχει κατὰ τὸ 1966, παρὰ τὰς ἀπεγνωσμένας προσπάθειας τῶν μετεχόντων τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. Σεβ. ἀγίων ἀδελφῶν Μαρωνεῖας, Πρεβέζης καὶ Κίτρους. Ἡ τότε Κυβέρνησις δηλαδὴ εἶχεν ἤδη ἀπαλλοτριώσει τὴν ὅλην περιοχὴν ἀντὶ συνολικοῦ τιμήματος 44.100.000 δραχμῶν, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς 2.100 δραχμὰς κατὰ στρέμμα. Ἐπὶ πλέον τούτων, ἡ Ἐκκλησία θὰ διετήρει ἐκ τῶν 23.600 στρεμμάτων τὰ 2.000, διὰ τὰ ὁποῖα θὰ ἐγίνοντο ὡσαύτως ἔργα ὑποδομῆς, ἀξίας ἐν τῷ συνόλῳ 39 ἑκατομμυρίων. Κατὰ θεῖαν ὁμως ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας εὐδοκίαν τὸ τίμημα τῆς ἀπαλλοτριώσεως δὲν εἶχε καταβληθῇ, οὕτω δὲ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε καταφύγει ὁ Ο.Δ.Ε.Π., ἠκύρωσε τὴν γενομένην ἀπαλλοτρίωσιν. Τοιοῦτοτρόπως, ὅτε ἀνελάβομεν τὰ ἀρχιεπισκοπικὰ ἡμῶν καθήκοντα, ἐξεδίδετο καὶ ἡ ἀκυρωτικὴ τῆς ἀπαλλοτριώσεως ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, καὶ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἐκκλησιαστικὸν κτῆμα ἦτο καὶ πάλιν ἐλεύθερον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἄλλ' οἱ ἐποφθαλμιῶντες τὸ κτῆμα «ἐπιχειρηματίαι» δὲν εἶχον ἀπελπισθῇ. Τινὲς ἐξ αὐτῶν, ὡς ἀπεδείχθη κατόπιν, στερούμενοι οἰασθήποτε σοβαρότητος, ἅμα τῇ ἀναλήψει τῆς Ἀρχῆς ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1967 ἐπλησίασαν τὴν Κυβέρνησιν καὶ διὰ μεγαλοστόμων ὑποσχέσεων (ὑπέσχοντο ὅτι, ἂν τοὺς ἐδίδετο ἡ περιοχὴ, θὰ εἰσῆγον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐν δισεκατομμύριον διακόσια ἑκατομμύρια δολλάρια!) κατάρθωναν νὰ τὴν πείσουν, ὅτι ἔπρεπε ἐξάπαντος νὰ ἐξωσθῇ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν περιοχὴν, νὰ τὴν ἀγοράσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὁ Ἑλληνικὸς Ὁργανισμὸς Τουρισμοῦ, καὶ τὴν ἐπομένην ἔναντι τῶν τόσων καὶ τόσων ὠφελημάτων, τὰ ὁποῖα οὗτοι ὑπέσχοντο ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ὁ Ε.Ο.Τ. θὰ τὴν μετεβίβαζεν εἰς αὐτούς.

Ἐπὶ τῶν προθέσεων καὶ τῶν κινήσεων τούτων μὲ εἶχον ἐγκαίρως ἐνημερώσει αἱ Ὑπηρεσίαι τοῦ Ο.Δ.Ε.Π., ἐγὼ δὲ εἶχον συμβουλευθῇ λίαν εἰδήμονας ἐπὶ τοιούτων

θεμάτων φίλους, οί όποίοι μοϋ είχαν συστήσει, όπως καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν, ίνα ή 'Εκκλησία μή αποξενωθή τῆς περιοχῆς ταύτης.

Οὕτως είχαν τὰ πράγματα, ότε τήν 30ήν 'Ιουνίου 1967, 43 μόλις ήμέρας από τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων μου, παρεκλήθην νά προεδρεύσω μιᾶς συσκέψεως, ή όποία θά ήσχολείτο μέ τόν τρόπον, κατά τόν όποίον ό Τουρισμός θά έγίνετο κύριος τῆς περιοχῆς, ίνα ἀκολουθῶς τήν μεταβίβαση οὗτος εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους ἐπιχειρηματίας. Τῆς συσκέψεως μετεῖχον ό τότε 'Εξοχώτατος 'Υπουργός τῆς Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως καί νῦν Πρωθυπουργός κ.Γ. Παπαδόπουλος, ό τότε 'Εξοχώτατος 'Υπουργός Συντονισμοῦ καί νῦν Β' 'Αντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ.Ν. Μακαρέζος καί ἑτερα ἀρμόδια μέλη τῆς Κυβερνήσεως, ὑπηρεσιακοί παράγοντες, ἐκπρόσωποι τῆς ἐμφανιζομένης ὡς ἐκπροσωπούσης τοὺς 'Επιχειρηματίας 'Εταιρείας καί ἄλλοι. 'Εκ μέρους δέ τῆς 'Εκκλησίας, ἐκτός ἐμοῦ, μετεῖχον καί ό παρὰ τῷ Ο.Δ.Ε.Π. συνοδικός σύνεδρος ἀείμνηστος Μητροπολίτης Τρίκης κυρός Διονύσιος, ὡς καί ὑπηρεσιακοί παράγοντες τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. Εὐθύς ἀμέσως, ἀφοῦ κατηγορήθη ή 'Εκκλησία, ότι ἐπὶ ἔτη διὰ τῆς ἀδρανείας της καί διὰ τῆς ἀντιδραστικῆς στάσεώς της παρεμποδίζει τήν ἀνάπτυξιν τῆς 'Εθνικῆς Οἰκονομίας, ἐκλήθην νά ὑπογράψω σύμβασιν, διὰ τῆς όποιᾶς παρεχωρεῖτο ή περιοχή αὕτη εἰς τό Ε.Ο.Τ., ό όποίος ἀμέσως θά τήν μετεπώλει εἰς τήν ομάδα ἐπιχειρηματιῶν, οί όποίοι ἐνδιέφεροντο τάχα διὰ τήν ἀξιοποίησιν της. 'Η τακτική ήμῶν συνίστατο ἀφ' ἐνός μὲν νά δείξωμεν, ότι δέν ἐπρόκειτο περὶ σοβαρῶν ἐπιχειρηματιῶν, ἀφ' ἑτέρου δέ ότι, ἐπειδή οί ὅροι, οί όποίοι ἐπεβάλλοντο ἐπὶ τῆς 'Εκκλησίας, ἦσαν ἐντελῶς ἀσύμφοροι, τοῦτ' αὐτό ληστρικοί, μέδ ήτο ἀπολύτως ἀδύνατον νά τοὺς δεχθῶμεν. Μετά πολὺν ἀγῶνα ἡδυνήθημεν ἀφ' ἐνός μὲν διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον νά ἀναβιβάσωμεν τήν κατά στρέμμα τιμήν ἀπό 2.100 δραχμῶν εἰς 7.500, ἀφ' ἑτέρου δέ, ὅπερ καί σπουδαιότερον, νά παραπέμψωμεν τό ὅλον ζήτημα πρὸς μελέτην εἰς μίαν 'Επιτροπήν, ή όποία θά ἐπανεξήταζε τοὺς ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπιχειρηματιῶν τεθέντας ὅρους, πρὸ παντός δέ θά διηρεῖνα, ἀν ήτο δυνατόν νά προχωρήσωμεν εἰς τήν πώλησιν τοῦ κτήματος, τήν στιγμήν κατά τήν όποίαν ἐστερουμένα σχεδιαγράμματος αὐτοῦ. Μετά τινος ήμέρας, καί συγκεκριμένως τήν 5/7/67, συνηντήθην ἰδιαιτέρως μετά τοῦ κ.Μακαρέζου, ό όποίος ἐπείσθη ἐν τέλει, νά μή σπεύσωμεν εἰς τήν ὑπογραφήν τῶν συμβάσεων, ἀλλά νά ἀναμείνωμεν ἐπ' ὀλίγον, διὰ νά ἀποδειχθῇ, ἐάν αἱ προτάσεις τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπιχειρηματιῶν ἐνεῖχον σοβαρότητά τινα ἢ ὄχι. Εὐτυχῶς μετά δεκαήμερον, καί συγκεκριμένως ἀπό τῆς 15ης 'Ιουλίου 1967, ἤρχισαν ἐμφανιζόμενα τὰ πρῶτα σημεῖα, τὰ όποία ἀπεδείκνυνον δεικναιολογημένους τοὺς ἰδικούς μας ἐνδοιασμούς, ότι δηλαδή δέν ἐπρόκειτο περὶ σοβαρᾶς ὑποθέσεως, πρᾶγμα τό όποῖον περὶ τὰ μέσα Σεπτεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους κατέστη πλέον πασιφανές, διότι αὐτοί, οί ἐμφανιζόμενοι ὡς μεγάλοι ἐπιχειρηματίαι, δέν είχαν κατορθώσει νά ἀνταποκριθοῦν πρὸς τὰς ὑπ' αὐτῶν ἀναληφθείσας ὑποχρεώσεις, νά εἰσαγάγουν εἰς συνάλλαγμα ἐμπροθέσμως οὔτε κἂν ἑκατὸν ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Οὕτως ἔληξεν ὑπὲρ ήμῶν ή α' φάσις τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

'Απαλλαγέντες τοῦ ἐφιάλτου τούτου, ἐπεδόθημεν ἀμέσως εἰς τήν ἀνίχνευσιν τοῦ τί δέον γενέσθαι πρὸς περίσωσιν τοῦ θησαυροῦ τούτου τῆς 'Εκκλησίας. 'Υπεδείχθη, ότι πρώτη ἀπαραίτητος ἐνέργεια ήτο ή χαρτογράφησις τῆς περιοχῆς. 'Ατυχῶς ή ἐναρξίς τῆς ἐργασίας ταύτης δέν ήτο δυνατόν νά εἶναι ἀμεσος, διότι λόγω τοῦ ότι ή περιοχή κατά τὸν χειμῶνα κατακλύζεται ὑπὸ ὑδάτων, ἔπρεπε νά ἀναμείνωμεν τήν περίοδον τοῦ θέρους, ότε ἀποσύρονται ταῦτα. 'Η ἐργασία τῆς χαρτογραφήσεως κατέλαβε πράγματι τήν θερινήν περίοδον τόσον τοῦ 1968 ὥσον καί τοῦ 1969, μετά δέ καί ἐπιτόπιον ήμῶν καί παραγόντων τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἐπίσκεψιν κατά τὰς ἀρχὰς Μαΐου τοῦ 1970 καί τήν διενέργειαν τῆς ἀναγκαίας προεργασίας, ἀνεθέσαμεν κατά φθινόπωρον τοῦ 1970 τήν σύνταξιν τεχνικοοικονομικῆς προμελέτης περὶ ἀξιοποιήσεως τῆς ὅλης περιοχῆς, τῆς όποιᾶς ή προμελέτη κατόπιν ἐπιμονῆς μου ἀνετέθη ταυτοχρόνως καί ἀνεξαρτήτως εἰς δύο Τεχνικά Γραφεῖα. Τοῦτο ἀπεδείχθη καί ἐξ ὕστερον ἀναγκαιότατον καί χρησιμώτατον.

Πρὸς σύνταξιν τῶν ὡς ἄνω προμελετῶν εἰς μὲν τὸν ἕνα ἐκ τῶν Οἰκῶν ἐργάσθησαν τέσσαρες ἀρχιτέκτονες, εἰς πολιτικός μηχανικός, εἰς μηχανολόγος μηχανικός καί εἰς οἰκονομολόγος, ἐζητήθησαν δέ αἱ γνώμαι καί αἱ συμβουλαι ἐνὸς οἰκονομολόγου τοῦ κρατικοῦ οἰκονομικοῦ προγραμματισμοῦ, ἐνὸς ἰχθυολόγου καί ἐνὸς ἐιδικοῦ ἐπιστήμονος εἰς θέματα διωρύγων καί ἐσωτερικῶν θαλασσῶν. Εἰς τὸν ἑτερον Οἶκον ἐργάσθησαν τέσσαρες ἀρχιτέκτονες μηχανικοὶ πολεοδόμοι, εἰς οἰκονομολόγος μηχανικός, δύο πολιτικοὶ μηχανικοὶ, εἰς ἡλεκτρολόγος μηχανολόγος, εἰς ἐμπειρογνώμων τουρισμοῦ, ἐπὶ πλέον δέ ὡς συνεργάται ή ἐιδικοὶ σύμβουλοι μία ἀρχιτέκτων πολεοδόμος καί εἰς γεωπόνος-δασολόγος.

Διὰ νά σχηματίσωμεν μίαν ἀμυδράν ἰδέαν περὶ τοῦ ὄγκου τῆς γενομένης ὑπὸ τῶν τεχνικῶν τούτων Οἰκῶν ἐργασίας, παρακαλῶ νά μοῦ ἐπιτρέψητε νά ἀναγνώσω τὸν πίνακα τῶν περιεχομένων ἐκάστης προμελέτης.

'Η μία μελέτη μετά τὸν πρόλογον καί τήν εἰσαγωγὴν διαιρεῖται εἰς δύο μέρη. Τὸ πρῶτον μέρος ἔχει ἑπτὰ κεφάλαια καί τό δεύτερον πέντε. Εἰς τό πρῶτον (γ) κεφάλαιον τοῦ πρώτου μέρους ἐξετάζεται ή ὕφισταμένη κατάστασις, ήτοι ή μορφολογία τῆς περιοχῆς, δάσος, χλωρίς, πανίς, ἀκταί, θῖνες, κλίμα, γεωλογικά καί ἑδαφολογικά δεδομένα, γεωγραφικά καί διοικητικά δεδομένα, οἰκονομική κατάστασις καί προοπτικά ἀναπτύξεως, πληθυσμός, ἀπασχόλησις, ἐγγειοβελτιωτικά προγράμματα, συγκοινωνίαι, ὑποδομή, ὁδικὸν δίκτυον, λιμένες, ἀεροδρόμια, λεωφορεῖα, σιδηρόδρομοι, παροχή ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας, τηλεπικοινωνίαι, τό τουριστικὸν δυναμικὸν τῆς περιοχῆς, σημεῖα τουριστικοῦ ἐνδιαφέροντος, 'Ολυμπία, τουριστικά καί ξενοδοχειακά ἐγκαταστάσεις Δυτικῆς Πελοποννήσου, αἱ δυνατότητες τουριστικῆς ἀξιοποιήσεως Στροφυλιάς. Εἰς τὸ ἐπόμενον (δ) κεφάλαιον ἐξετάζεται ή τουριστική ἀγορά, ήτοι Εὐρώπη-Μεσόγειος, αἱ προοπτικά ἀναπτύξεως τοῦ 'Ελληνικοῦ Τουρισμοῦ - κατανομή, ή Στροφυ-

λιά, κατηγορία τουριστών -απαιτήσεις, είδη εγκαταστάσεων, τουριστικά διαμερίσματα-δυνατότητες της περιοχής. Είς τὸ (ε) τρίτον κεφάλαιον αναπτύσσεται ἡ προτεινομένη ὑπὸ τῶν μελετητῶν λύσις, ἥτοι ἡ γενικὴ περιγραφή τῆς βασικῆς ἰδέας, ἀριθμὸς καὶ εἶδη εγκαταστάσεων, ἔργα ὑποδομῆς, ἐξυγίανσις, ἀποστράγγισις, ὕδρευσις, ἀποχέτευσις περιοχῆς, τὸ δάσος, σταδιασμός τουριστικῶν συγκροτημάτων καὶ ἔργων ὑποδομῆς. Εἰς τὸ τέταρτον (στ) κεφάλαιον γίνεται ἡ ἐκτίμησις τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης διὰ τὸ προτεινόμενον πρόγραμμα, ἥτοι διὰ τὰ ἔργα εἰδικῆς ὑποδομῆς (Δημοσίου), ἔργα εἰδικῆς ὑποδομῆς τοῦ κτήματος, ἔργα ἀνωδομῆς, μέση δαπάνη ἀνὰ κλίνην, τουριστικῶν εγκαταστάσεων, τουριστικαὶ κατοικίαι, προσδιορισμὸς μέσης δαπάνης κατασκευῆς αὐτῶν, δαπάναι ἔργων ἀνωδομῆς, κατοικίαι προσωπικοῦ, δαπάναι ἐφαρμογῆς, ὀργανώσεως καὶ πραγματοποιήσεως τοῦ προγράμματος. Εἰς τὸ πέμπτον (ζ) κεφάλαιον ἀναπτύσσεται ἡ οἰκονομικὴ ἀνάλυσις τοῦ προγράμματος καὶ ἡ ἀποδοτικότητα τῆς ἐπενδύσεως, ἥτοι ἐκ τῶν Τουριστικῶν διαμερισμάτων καὶ τῶν ξενοδοχειακῶν καὶ λοιπῶν εγκαταστάσεων. Εἰς τὸ ἕκτον (η) κεφάλαιον ἀναπτύσσονται τὰ τῶν μεθόδων, αἱ ὁποῖαι δεόν νὰ χρησιμοποιηθοῦν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς προτεινομένης ἀξιοποιήσεως, ἥτοι ποῖοι δεόν νὰ εἶναι οἱ φορεῖς, ποῖα ἡ ἀξιολόγησις τῶν δυνατῶν σχημάτων ἀξιοποιήσεως, ποῖα ἡ προσφορωτέρα λύσις καὶ πῶς θὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ χρηματοδότησις. Τέλος εἰς τὸ ἑβδόμον (θ) κεφάλαιον ἐκτίθενται τὰ τῆς προελεύσεως καὶ εγκαταστάσεως τοῦ ἀναγκαιοῦντος προσωπικοῦ, τὸ ὅποιον, σημειωτέον, ὑπολογίζεται εἰς ἑξ χιλιάδας πρόσωπα. Ταῦτα εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς μῆς προμελέτης.

Τὸ δεύτερον μέρος, ὡς εἵπομεν, περιέχει πέντε κεφάλαια. Εἰς τὸ πρῶτον ἐκτίθενται τὰ τῶν τουριστικῶν εγκαταστάσεων, ἥτοι ἡ τεχνικὴ ἔκθεσις, τὰ κτιριολογικὰ προγράμματα, ἡ κυκλοφορία μεταξὺ των καὶ ὁ προϋπολογισμός. Εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον ἀναπτύσσονται τὰ περὶ τῶν ἔργων ὑποδομῆς, ἥτοι ἡ ἐξυγίανσις, ἐσκαφαὶ ἑσῶτ. θαλασσῶν, ἀποστράγγισις, λιμενικὰ ἔργα-μαρίναι, ὕδρευσις, ἀποχέτευσις, καθαρισμὸς λυμάτων, αἱ μέθοδοι θεμελιώσεως ἔργων ὑποδομῆς, ἐξηλεκτρισμός, τηλεπικοινωνίαι, ἐσωτερικὴ ὁδοποιΐα, χώροι σταθμεύσεως, οἰκολογικὴ σκοπιμότης τῶν προτεινόμενων ἔργων, ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ δάσους. Τὸ τρίτον κεφάλαιον παρέχει ὑποδείγματα τῶν προδιαγραφῶν τῶν δεκατριῶν ἀναγκαίων μελετῶν, ἥτοι δασικῶν, κτιριολογικῶν, ὑδρογεωλογικῶν καὶ ὑδροτεχνικῶν, ὑδρεύσεως, λιμενικῶν ἔργων καὶ ἐσωτερικῶν θαλασσῶν, ἀποχετευτικῶν ἔργων, ὁδοποιΐας, ἐξηλεκτρισμοῦ, τηλεφωνικοῦ δικτύου, ἐξωτερικοῦ ἡλεκτρισμοῦ, ὀργανώσεως καὶ τουριστικῶν εγκαταστάσεων, ἥτοι σκοπιμότης των, στελεχώσεως κ.λ.π. Τὸ τέταρτον κεφάλαιον περιέχει περὶ τῆς ἀποδοτικότητος καὶ τῆς κινήσεως τοῦ ταμείου τῶν τουριστικῶν εγκαταστάσεων, ἥτοι διὰ τὸν ὑπολογισμὸν ἐτησίων εἰσπράξεων, τὴν ἐκτίμησιν τῶν λειτουργικῶν δαπανῶν, τὸν ὑπολογισμὸν τῶν ἐτησίων ἀκαθαρίστων κερδῶν, τὰς ἀπαιτου-

μένας ἐπενδύσεις, τὰ τοκοχρεωλύσια καὶ τὰς ἀποσβέσεις καὶ τὴν ἀποδοτικότητα τοῦ ἔργου. Τέλος, εἰς τὸ πέμπτον κεφάλαιον δίδεται τὸ χρονοδιάγραμμα τῆς ἐκτελέσεως τῶν προτεινόμενων ἔργων.

Τὰ ὡς ἄνω ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενον τῆς μῆς προμελέτης. Αὕτη ἐν τῷ συνόλῳ προβλέπει μίαν ἐπένδυσιν τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἀνερχομένην κατὰ τὴν πρῶτην φάσιν εἰς 1.270.000.000, ἔχουσιν ἐτησίαν ἀπόδοσιν, συνυπολογιζομένης καὶ τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος, ἀναλόγως τῆς πληρότητος ἀπὸ 8% μέχρι 12,8%, ἥτοι ἀπὸ 102.600.000 μέχρι 162.660.000. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν φάσιν, ἐπὶ ἐπενδύσεως τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἀνερχομένης εἰς 1.180.000.000 συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος, ἡ ἀπόδοσις ὑπολογίζεται ἀπὸ 6,9% μέχρι 10,7%, ἥτοι ἀπὸ 81.420.000 μέχρι 126.260.000. Δηλαδή μετὰ τὸ τέλος τῶν δύο φάσεων, ἐπὶ συνολικῆς ἐπενδύσεως 2.450.000.000 θὰ ἔχωμεν μίαν ἀπόδοσιν κυμαινομένην ἀπὸ 184.020.000 μέχρι 288.920.000 ἐτησίως.

Ἡ ἐτέρα μελέτη, διὰ νὰ μὴ σᾶς καταπονῶ περισσότερον, θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ μόνον νὰ εἶπω, ὅτι περιστρέφεται περὶ τὰ αὐτὰ περίπου θέματα, προσφέρουσα ἐπὶ πλέον ρυθμιστικὰ σχέδια τῶν ζωῶν τουριστικῆς ἀναπτύξεως τῆς περιοχῆς μας, ἔρευναν περὶ τῶν ἐνδεδειγμένων ὁρῶν δομήσεως ἐντὸς τῶν ζωῶν ἀναπτύξεως καὶ γενικὰ κτιριολογικὰ προγράμματα τῶν κυριωτέρων τουριστικῶν εγκαταστάσεων.

Ἡ προμελέτη αὕτη, κατὰ τρία στάδια, προβλέπει ἐπενδύσεις συνολικοῦ ὕψους 7,5 δισεκατομμυρίων καὶ ἀπόδοσιν κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον ἀπὸ 84-101 ἑκατομμυρίων, κατὰ τὸ δεύτερον ἀπὸ 147.500.000 - 181 ἑκ. καὶ εἰς τὸ τρίτον ἀπὸ 280 ἑκ. ἕως 334.500.000 ἐτησίως. Ἡ προμελέτη αὕτη προβλέπει καὶ τὴν δι' αὐτοχρηματοδότησεως ἐκτέλεσιν τοῦ ὅλου ἔργου, ὅποτε ἡ ἀπόδοσις τοῦ ὑπολογίζεται μεταξὺ 11 καὶ 13%.

Τὸ σπουδαῖον ὅμως εἶναι, ὅτι εἰς ἀμφοτέρας τὰς προμελέτας ἡ ἀπόδοσις ὑπολογίζεται περίπου εἰς τὸ ἴδιον ὕψος, πρᾶγμα τὸ ὅποιον σημαίνει, ὅτι ἐπὶ τῶν ποσῶν αὐτῶν δύναται τις νὰ βασισθῇ. Σημειωτέον δὲ, ὅτι εἰς ἀμφοτέρας τὰς προμελέτας τονίζεται, ὅτι οἱ ὑπολογισμοὶ ἔχουν γίνε με πᾶσαν συντηρητικότητα.

Ἄλλ' ἡ περιοχὴ αὕτη εἶναι ἀπλῶς κτυπητὸν παράδειγμα περὶ τοῦ πῶς δυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὸ οἰκονομικὸν μας πρόβλημα. Διότι, ἐνῶ ἡ περιοχὴ αὕτη κατὰ μέγιστον ὅριον μᾶς ἀπέδιδε μέχρι τοῦδε μόνον 170.000 δρχ. ἐτησίως, ἀξιοποιουμένη δύναται νὰ μᾶς ἀποδώσῃ τόσα, ὥστε κατὰ τοὺς μετριοτέρους ὑπολογισμοὺς νὰ καλύψωμεν πλέον τοῦ 1/7 τῶν ἐτησίων ἀπαιτουμένων νέων δαπανῶν μας.

Ἡ τουριστικὴ ὅμως αὕτη περιοχὴ εἶναι ἐν μόνον ἐκ τῶν ὑπαρχόντων κτημάτων μας. Ὑπάρχουν, ὡς σᾶς ἀνέφερα καὶ ὡς καὶ ὑμεῖς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζετε, πλείστα ὅσα ἀναξιοποίητα ἐκκλησιαστικὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα εἴτε παραμένουν νεκρά, εἴτε τὰ νέμονται διάφοροι «φίλοι» καὶ ἐχθροὶ καὶ τὰ ὁποῖα ἂν ἐξακολουθῶμεν νὰ τὰ διαχειρίζομεθα κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, θάπτον ἢ βράδιον θὰ ἀπολεσθοῦν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρω, ὅτι αἱ εἰς τὰς Ἐπαρχίας

γενόμενα δειγματοληπτικῶς αὐτοψία ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Διαχειρίσεως τῆς Κτηματικῆς Περιουσίας τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἀπέδειξαν ὑπάρχοντα πλεῖστα ὅσα κτήματα τεραστίου οἰκονομικοῦ ἐνδιαφέροντος, καὶ συνεπῶς καὶ σημαντικῆς ἀποδόσεως διὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐν συνεχείᾳ, παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃτε νὰ σᾶς ἀπασχολήσω μὲ δύο φάσεις τοῦ οἰκονομικοῦ μας προβλήματος, ἡ μία ἐκ τῶν ὁποίων ἐν μέρει μᾶς ἀπησχόλησεν ἤδη καὶ προηγουμένως. Πρόκειται ἀφ' ἑνὸς μὲν περὶ τῆς ὅσον τὸ δυνατόν ἀποδοτικώτερας τοποθετήσεως τοῦ ρευστοῦ χρήματος τῆς Ἐκκλησίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ περὶ τῆς ἐξευρέσεως ὅσον τὸ δυνατόν εὐθυντοτέρου ρευστοῦ χρήματος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀπαραιτήτων ἔργων πρὸς ἀξιοποίησιν τῆς περιουσίας μας. Διότι μέχρι τοῦδε συνέβαινε τὸ ἑξῆς: Παρείχομεν τὰ διαθέσιμα χρήματά μας μὲ χαμηλὸν τόκον, ὁ ὁποῖος διὰ κεφάλαιά τινα ἦτο ἴσος σχεδὸν τῷ μηδενί, ἤτοι 0,75%, ὡς ἂν δὲ χρειάζεται νὰ ἔχωμεν ρευστὸν χρήμα νὰ τὸ λαμβάνωμεν, ἀλλὰ μὲ τόκον κυμαινόμενον ἀπὸ 4,5%-12%.

Ἡ Ἐκκλησία ὅμως, ὡς ἀνέφερα προηγουμένως, ἔχει μίαν κίνησιν ρευστοῦ χρήματος, τὸν λεγόμενον «τζίρον», κατὰ τοὺς μετριοτέρους ὑπολογισμοὺς ὑπερβαίνουσιν τὸ ἐν δισεκατομμύριον ἐτησίως. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι, ἂν τὸ ποσὸν τοῦτο διέρχεται διὰ μέσου μιάς Τραπεζῆς, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ συνεχῶς ἐν ὑπόλοιπον, «ἴζημα», ὅπως τὸ λέγουν, κυμαινόμενον συνεχῶς περὶ τὰ 300 ἑκατομμύρια. Ἐπὶ τῶν ὑπολογισμῶν τούτων ἐστηρίχθημεν καὶ ἐπετύχομεν τὴν γνωστὴν εἰς ὑμᾶς αὐξήσιν τοῦ τόκου τῶν οἰασδήποτε φύσεως (τὸ τονίζομεν τὸ οἰασδήποτε φύσεως) ἐκκλησιαστικῶν καταθέσεων. Ἐνας καταθέτης ὅμως, διαθέτων μίαν κατάθεσιν τριακοσίων καὶ ἄνω ἑκατομμυρίων, ἀποτελεῖ ἕνα ἰσχυρότατον οἰκονομικὸν παράγοντα. Ὅταν δὲ ὁ καταθέτης οὗτος δὲν εἶναι ὁ οἰσδήποτε ἰδιώτης, οὔτε καὶ ἀπλῶς ἐν Νομικὸν Πρόσωπον, ἀλλ' εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἐκτὸς τῆς οἰκονομικῆς διαθέτει ταυτοχρόνως καὶ τὴν ἠθικὴν ἰσχύν, τότε ὁ καταθέτης οὗτος εἶναι ἔτι μᾶλλον ὑπολογισμός.

Ἀφοῦ ἐν συνεχείᾳ ὁ Μακ. Πρόεδρος ἀνέφερε τὰ τῶν καταβληθεισῶν προσπάθειων πρὸς διερεύνησιν ἄλλων δυνατοτήτων πρὸς ἀξιοποίησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ λύσιν τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος τῆς Ἐκκλησίας, συνέχισεν ὡς ἑξῆς:

Ταῦτα ἐν ὀλίγοις ἀφοροῦν προσπάθειάς τινάς, ἐξ ὧν ἤδη κατεβλήθησαν διὰ τὴν λύσιν τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ νὰ δυνηθῇ ὅμως ἡ Ἐκκλησία νὰ αὐξήσῃ τὴν ἐκ τῆς περιουσίας της ἀπόδοσιν, εἶναι ἀπαραίτητον, ὅπως συντρέξουν αἱ ἑξῆς προϋποθέσεις:

Ἡ πρώτη προϋπόθεσις εἶναι νὰ ὑπάρξουν τὰ κατάλληλα πρόσωπα. Καὶ ὅταν λέγωμεν κατάλληλα πρόσωπα, δὲν ἐννοοῦμεν νὰ εἶναι ἀπλῶς «καλοὶ κάγαθοι» ἄνθρωποι. Κατάλληλα πρόσωπα εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν εἶναι τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, τὰ ὁποία ἐκτὸς ἀπὸ τὴν κρυσταλλίνην τῶν ἐντιμότητα, διαθέτουν καὶ ἐξαιρετικὰς ἱκανότητάς, καὶ εἰδι-

κὰς γνώσεις, καὶ πλουσίαν εἰδικὴν ἐμπειρίαν, ἀλλὰ καὶ πλήρη ἀνιδιοτέλειαν, ὡς καὶ θερμὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Πρόσωπα ὅμως τοιαῦτα, διαθέτοντα ἅπαντα τὰ προσόντα ταῦτα, εἶναι ἐξαιρετικῶς δύσκολον νὰ ἐξευρεθοῦν εἰς μέγαν ἀριθμὸν. Ἐντεῦθεν γίνεται φανερόν, ὅτι τόσον ἡ κατὰστρωσις, ὅσον καὶ ἡ ἐκτέλεσις, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ παρακολούθησις τῆς ἐκτέλεσεως τῶν ἀναπτυξιακῶν μας προγραμμάτων, εἶναι δυνατὴ ἐν ᾧ μέτρῳ ἐξευρίσκονται τὰ κατάλληλα ἐθελοντικῶς ἢ ἐπαγγελματικῶς προσφερόμενα νὰ ἐργασθοῦν πρόσωπα. Ἄνευ αὐτῶν ἡ ἀξιοποίησις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας θὰ παραμείνῃ εἰς τὸ διηκεῖς εὐσεβῆς πόθος, αἱ δὲ περὶ τοῦ θέματος συζητήσεις θὰ συνεχισθῇ νὰ εἶναι μία κενὴ φλυαρία, ἐνῶ ἡ ἐκ τῆς μὴ προσλήψεως τοῦ κατάλληλου προσωπικοῦ νομιζομένη ἐξοικονόμησις χρημάτων θὰ εἶναι ἐν τῇ πραγματικότητι μία ἀνυπολόγιστος σπατάλη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ μας πλούτου.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ κατάλληλου προσωπικοῦ, ὅς μοι ἐπιτραπῇ νὰ ἀναφέρω ἐν καὶ μόνον παράδειγμα. Παρὰ τῷ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. δὲν ὑπηρετεῖ μεταλλειολόγος. Ἀποτέλεσμα τούτου ἦτο καὶ τὸ ὅτι μέχρι πρότινος τὸ ἐνοίκιον, τὸ ὁποῖον ἐλάμβανεν ὁ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἐκ τοῦ σπουδαιοτέρου μεταλλείου μας, ὑπελογίζετο ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παραγωγῆς του εἰς ἀκατέργαστον ὑλικὸν ἐν σχέσει πρὸς τὸ κατεργασμένον, ἡ δὲ σχέσις αὕτη εἶχεν ὀρισθῇ πρὸς 2,63 ἀκατεργάστου πρὸς 1 κατεργασμένον. Κατόπιν τῆς προσλήψεως τοῦ μεταλλειολόγου εἰς τὸν Ο.Δ.Δ.Ε.Π. μετὰ σχετικὰς δοκιμὰς καὶ μακρὰς μετὰ τοῦ ἐνοικιαστοῦ μας διαπραγματεύσεις, ἡ ἀναλογία ὑπεβιβάσθη ὑπὲρ ἡμῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει διὰ τὸν Ὀργανισμὸν ἐπὶ πλέον ἔσοδον κυμαινόμενον περὶ τὸ ἡμισυ ἑκατομμύριον ἐτησίως, ὅπερ καὶ μόνον χωρὶς νὰ ὑπολογισθοῦν αἱ ἄλλαι ὠφέλειαι τοῦ Ὀργανισμοῦ ἐκ τῶν λατομείων, τῶν ἄλλων μεταλλείων κ.λ.π. τὰς ὁποίας προσεπορίσθημεν ἐκ τῆς ἐν τῷ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. παρουσίας του, ὅχι μόνον καλύπτει, ἀλλ' εἶναι πολλαπλάσιον τῆς μισθοδοσίας τοῦ προσληφθέντος.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ὅς μᾶς ἐπιτραπῇ μία σύντομος παρένθεσις, διὰ νὰ ἀναφέρωμεν πρὸς ὑμᾶς ἐν τόλμημα, τὸ ὁποῖον ἀνελάβομεν καὶ εἰς τὸ ὁποῖον προέβημεν μετὰ τὴν προηγηθεῖσαν συγκατάθεσιν τόσον τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π., ὅσον καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Πρόκειται διὰ τὴν ἀρχήν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας προχωροῦμεν ὅχι μόνον εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς ἀξιοποίησιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν καθόλου ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Διοικητικοῦ μηχανισμοῦ. Εἰς τὸ παρελθόν, δηλαδὴ, ἐφηρμόζετο ἡ ἀρχή, ὅπως τὰ ἔσοδα ἡμῶν μὴ ὑπερβαίνωσι τὰ βέβαια ἡμῶν ἔσοδα. Τοῦτο εἶναι μὲν ἀναμφιβόλως μία ὑγιὲς καὶ συνετὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἐνεδείκνυτο νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν ἰδικὴν μας περίπτωσιν. Διότι, ἂν συνεχίζετο ἡ ἰδίᾳ πολιτικὴ, ἡ πρόοδος ἡμῶν θὰ συνετελεῖτο μὲ βῆμα σημειωτόν, ὅπερ σημαίνει, πάντοτε θὰ ἤμεθα καταδικασμένοι νὰ διάγωμεν ὡς πᾶμπλουτοι ἐπαῖται. Διότι, ἐὰν ἐξηκολουθοῦμεν νὰ ἐξοδεύωμεν ἐπὶ τῇ βάσει μόνον τῶν ὅσα εισοδεύομεν, οὔτε περισσοτέρους καὶ πλέον προσοντούχους ὑπαλλή-

λους θά ἦτο δυνατόν νά προσλάβωμεν, οὔτε τήν ἐκτέλεσιν νέων ἔργων νά ἀναλάβωμεν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον οὔτε εἰς τήν ἀξιοποίησιν τῆς περιουσίας ἡμῶν θά ἦτο δυνατόν νά προβῶμεν. Διὰ νὰ ἀρχίσωμεν νά εἰσπράττωμεν περισσότερας δαπάνας. Ἐπίσης, διὰ νὰ μὴ συνεχισθῇ ἡ κακοδαίμων ἐμφάνισις τῆς Ἐκκλησίας, θά ἔπρεπε νά διατεθῶσι μερικά κεφάλαια, ὥστε καὶ τὸ πλήρωμά μας νά ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡ κακοδαιμονία τοῦ παρελθόντος ἔπασσε νά ὑπάρχη καὶ ὅτι νέαι προοπτικαὶ διανοίγονται ἐνώπιόν μας.

Ἀλλὰ φυσικῶς τῷ λόγῳ, ἔπρεπε παραλλήλως καὶ ἐπειγόντως νά ληφθῇ φροντίς, ὥστε διὰ τῆς ἀξιοποίησης τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἡ περίοδος, καθ' ἣν τὰ ἐτήσια ἔσοδα θά ὑπερβαίνουν τὰ ἐτήσια ἔσοδα, νά εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν βραχυτέρα. Ἡ ἔναρξις τῆς περιόδου τῆς οικονομικῆς μας ἀναρρώσεως ἤρχισε, φαίνεται δὲ αὕτη καὶ ἐκ τῆς ἀνόδου τῶν κονδυλίων τῶν ἐπενδύσεων. Τὸ 1966 ἀνῆρχοντο αὗται μόνον εἰς 9 περίπου ἑκατομύρια, τὸ 1967 περίπου εἰς 12, τὸ 1972 εἰς 27 ἑκατομύρια 360 χιλ. καὶ τὸ 1976 θά εἶναι πολλαπλάσια. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἔσοδά μας ἤρχισαν ἀνερχόμενα. Τοιοιτοτρόπως, Θεοῦ θέλοντος, ἐφ' ὅσον θά προχωρήῃ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ οικονομικοῦ μας προγράμματος κανονικῶς, ἐντὸς τῆς δεκαετίας θά ἔχωμεν περίπου τὸ ἡμισυ τοῦ ἀπαιτουμένου ἐτησίως ποσοῦ, ἐντὸς δὲ τῆς εἰκοσαετίας θά πλησιάζωμεν νά ἔχωμεν τὸ σύνολον. Καὶ ταῦτα χωρὶς νά ὑπολογίζεται ἔσοδόν τι ἐκ τῆς τυχόν συμμετοχῆς μας εἰς ἄλλας προσπάθειάς. Τότε ὅχι μόνον θά ἔχωμεν αὔξησιν τῶν ἐσόδων μας, ἀλλὰ καὶ ὁ ρυθμὸς τῆς ἀξιοποίησης τῆς περιουσίας μας θά ἐπιταχυνθῇ καὶ θά φθάσωμεν πολὺ ἐνωρίτερον εἰς τοὺς στόχους μας. Καὶ με αὐτὸ κλείομεν τὴν περὶ μισθοδοσίας τοῦ προσωπικοῦ μας παρένθεσιν καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὰς προϋποθέσεις, τὰς ὁποίας θεωροῦμεν ἀπαραιτήτους, διὰ νά καταστῇ δυνατὴ ἡ ἀξιοποίησις τῆς περιουσίας τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πρώτη λοιπόν, καὶ ὅχι τόσο ἀπλὴ προϋπόθεσις, εἶναι ἡ ἐξέυρεσις τοῦ καταλλήλου προσωπικοῦ.

Δευτέρα προϋπόθεσις, διὰ νά ἐπιτευχθῇ ἡ ἀξιοποίησις τῆς περιουσίας μας, εἶναι, ὅτι χρειάζεται ἐντατικὴ ἐργασία. Διότι ἐν τοιαύτης κολοσιαίας ἐκτάσεως ἐγχείρημα χρειάζεται καὶ μακροχρόνιον κυρίαν προσπάθειαν καὶ μακρὰν προπαρασκευήν. Ἡμεῖς ὅμως, ἐννοῶ ἡ Ἐκκλησία, ἀφ' ἐνὸς μὲν εἴμεθα ἐντελῶς ἀπροετοίμαστοι, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἀνευ οἰασδήποτε παρομοίας πείρας καὶ πρέπει, διὰ τῆς ἐντατικῆς προσπάθειας, νά κερδίσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον ἐκ τοῦ ἀπολεσθέντος χρόνου. Διὰ νά κατανοήσωμεν πόσον χρόνον χρειαζόμεθα διὰ τὴν προπαρασκευήν καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων, τὰ ὁποία θά καταστήσουν τὴν περιουσίαν μας ἀποδοτικὴν, ἀρκεῖ νά σᾶς ἀναφέρω, ὅτι δι' ἐν καὶ μόνον κτῆμα ἐχρειάσθημεν ὑπὲρ τὸ ἐν ἔτος διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς προμελέτης, καὶ τώρα, μόλις τώρα, εἰσερχόμεθα εἰς τὸ στάδιον τῶν ἐπὶ μέρους μελετῶν, ἴσως δὲ μετὰ πάροδον διετίας θά εἰσέλθωμεν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων, τὰ ὁποία διὰ νά ἀρχίσουν νά ἀποδίδουν θά παρέλθῃ μία ἐπὶ πλέον τριετία. Δηλαδή, πρὸ τῆς παρελεύσεως πενταετίας, δὲν θά πρέπει νά ἀναμένωμεν ἀπὸ

τὸ κτῆμα αὐτὸ ἀξιόλογα εἰσοδήματα. Ὑπολογίζεται δέ, ὅτι διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ὅλου ἔργου τῆς ἀξιοποίησης τοῦ ἐν λόγῳ κτήματος θά ἀπαιτηθοῦν περὶ τὰ 15-20 ἔτη.

Τρίτη ἀπαραίτητος προϋπόθεσις εἶναι ἡ συντονισμένη ἐργασία. Διότι ἂν ἔχωμεν ἐντατικὴν, ἀλλ' ὅχι καὶ συντονισμένην ἐργασίαν, τότε ὅχι μᾶς γενεᾶς ὁ χρόνος δὲν θά ἐπαρκέσῃ διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς ἀξιοποίησης τῆς Ἐκκλ. περιουσίας, ἀλλ' οὐδὲ περισσότερων. Ἐάν, δηλαδή, οἱ μὲν θά προσπαθοῦν νά ἐπιτελέσουν τὸ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἔργον τοῦτο, οἱ ἄλλοι ὅμως θά ἐργάζονται νά τοὺς ἐμποδίσουν καὶ θά παρεμβάλουν εἰς αὐτοὺς συνεχῶς προσκόμματα, θά γίνεται διπλοῦν τὸ κακόν. Ἀφ' ἐνὸς μὲν οἱ ἀντιδρώντες δὲν θά προσφέρουν καὶ αὐτοὶ τὴν συμβολήν των εἰς τὸ ἔργον, ἀφ' ἐτέρου δὲ πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν ἀντιδράσεων των θά ἀφαιροῦν τὸν χρόνον καὶ τὰς δυνάμεις τῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐργαζομένων, ἐνῶ καὶ τὰς δυνάμεις αὐτὰς καὶ τὸν χρόνον θά τὰς διέθετον οὗτοι παραγωγικῶς, ἐάν οἱ ἀντιδρώντες ἔμενον τοῦλάχιστον ἀδρανεῖς. Οἱ ἀντιδρώντες ὅμως θά εἶναι ἔνοχοι ἐναντι τοῦ Κυρίου καὶ δι' ἄλλον λόγον. Διότι, διὰ τῆς ἀντιδράσεως των ἀπογορητεύουν τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐργαζομένους καὶ τοιοιτοτρόπως ἐλαττώνουν γενικῶς τὴν ἀπόδοσιν των. Ἐπομένως, πρὸς ἀξιοποίησιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, δευτέρα προϋπόθεσις πρέπει νά εἶναι, ὅτι πρέπει ἅπαντες μὲ συντονισμόν, ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν, ὡς ἐν σῶμα, μὲ μίαν ψυχὴν καὶ ἐν πνεύμα, τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, νά ἐργασθῶμεν, ὅπως καὶ διὰ τὸ ὅλον ἔργον Του, τοιοιτοτρόπως καὶ δι' αὐτό.

Ἡ τετάρτη προϋπόθεσις εἶναι, ὅτι χρειάζεται ἡ ἐργασία μας νά εἶναι συστηματικὴ. Εἶναι φυσικόν, ἐπειδὴ ἔχομεν τόσο πολὺ καθυστερήσει, νά καταλαμβάνωμεθα ὑπὸ ἀνυπομονησίας καὶ ἐπειδὴ τὰ τιθέμενα χρονικὰ ὅρια μᾶς φαίνονται πολὺ μακρά, ὑπάρχει κίνδυνος ἅπαντες νά καταληφθῶμεν ἀπὸ ἀξιοποιηστίδα. Δηλαδή, ἅπαντες ἀπρογραμματίστως καὶ σπασμωδικῶς, νά θελήσωμεν, ὅπως ἄνευ ἀναβολῆς ἀξιοποιήσωμεν τὴν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν μας περιουσίαν τῆς Ἐκκλησίας. Διότι, ἐνῶ ἐπὶ 150 ἔτη παρεμείναμεν ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀδρανεῖς, τώρα βλέποντες καὶ ἀκούοντες, ὅτι ἡ περιουσία τῆς Ἐκκλησίας, ἀξιοποιουμένη, δύναται νά μᾶς καταστήσῃ αὐτάρκει, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἀντιμετωπίζοντες τὰς χαινούσας πληγὰς τῶν Μητροπόλεων μας, τὰς ὁποίας διὰ τῆς ἀξιοποίησης τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας θά ἡδυνάμεθα νά ἐπουλώσωμεν, νά ἀρχίσωμεν, εἴτε μεμονωμένως εἴτε διὰ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τῆς Ἐκκλησίας, νά προσπαθῶμεν, ὅπως τὸ συντομώτερον ἐπωφεληθῶμεν τῆς ἀξιοποίησης. Τοιοιτοτρόπως, ἐάν μὲν ἡ προσπάθειά μας γίνῃ μεμονωμένως, ἀνευ οἰασδήποτε συνεννόησεως μετὰ τῶν ἀρμοδίων, εἶναι ἐνδεχόμενον νά πέσωμεν θύματα ἐκμεταλλευτῶν, οἱ ὅποιοι θά θελήσουν νά ἐπωφεληθοῦν τῆς ἀγνοίας μας καὶ τῆς σπουδῆς μας. Ἐάν δὲ προσπαθῶμεν νά ἀξιοποιήσωμεν τὴν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν μας περιουσίαν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τῆς Ἐκκλησίας, τότε εἶναι ἐνδεχόμενον δύο τινα νά συμβοῦν. Λόγῳ συσσωρεύσεως μεγάλου ἀριθμοῦ ἀπαιτήσεων, τὰ ἀρμόδια ὄργανα εἴτε νά

Α' ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ

Σύντομος έκθεσις περὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς*.

Συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Γ' Διασκέψεως τῆς μονίμου Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν¹ καὶ πρὸς τὴν πρόσκλησιν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου Α', τῇ συναινέσει δὲ καὶ συμφωνίᾳ τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Προέδρων τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, συνήλθεν εἰς τὴν πρώτην συνδιάσκεψιν αὐτῆς ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Διορθοδόξῳ Κέντρῳ, παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης, ἡ μικτὴ Ὁρθοδόξοπαλαιοκαθολικὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπὸ 5-14 Ἰουλίου 1973, ἐν ἀρχῇ μὲν κεχωρισμένως ἀπὸ 5-7 Ἰουλίου, εἶτα δὲ ἀπὸ 8-14 Ἰουλίου ἀπὸ κοινοῦ ἐν διαλόγῳ

ὡς μικτὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ. Ἡ Συνδιάσκεψις αὕτη ἐπραγματοποιήθη κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 759 ἀπὸ 27.11.1972 ἐγκυκλίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὰς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, περὶ κοινῆς κατὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον Ἰουλίου 1973 καὶ ἐν τῷ Διορθοδόξῳ Κέντρῳ Ἀθηνῶν συναντήσεως καὶ συνδιασκέψεως τῶν ἐπὶ τοῦ διαλόγου μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν δύο Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, πρὸς κατάρτισμόν τοῦ διαγράμματος τοῦ ὁμοφώνῳ ἀποφάσει τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἀρχομένου ἐπισήμου θεολογικοῦ διαλόγου, καθορισμόν τῆς ἐν τῷ διαλόγῳ ἐφαρμοσθησομένης μεθόδου καὶ ἐξέτασιν καὶ μελέτην σημείων τινῶν τῆς διδασκαλίας τῶν Παλαιοκαθολικῶν, περαιτέρω ἐρεύνης καὶ διασαφήσεως χρηζόντων.

* Ὑπεβλήθη πρὸς τὴν Διαρκῇ Ἱερᾷ Σύνοδον καὶ τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κ. Μακάριον ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ἰωάννου Καρμίρη, ἀντιπροσώπου παρὰ τῇ Συνδιασκέψει ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν Ἑλλάδος καὶ Κύπρου.

1. Βλέπε Ἰω. Καρμίρη, Ὁρθοδοξία καὶ Παλαιοκαθολικισμός. Τεύχ. IV. Ἡ Γ' Διάσκεψις τῆς Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν. Ἀθῆναι 1971, σ. 12.

Τῆς Συνδιασκέψεως ταύτης συμμετέσχον: α) ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς: 1) ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁ μητροπολίτης Γερμανίας Εἰρηναῖος καὶ ὁ καθηγητὴς Ε. Φωτιάδης, 2) Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, ὁ καθηγητὴς Ε. Φωτιάδης, ὁρισθεῖς ὑπὸ τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Νικολάου εἰς ἀναπλήρωσιν

δυσारेστήσουν ἢ νὰ ἀπογοητεύσουν πολλοὺς ἐξ ἡμῶν, διότι δὲν ἱκανοποιήθη ἀμέσως καὶ ἄνευ οἰασθήποτε ἀναβολῆς τὸ αἴτημά μας, εἴτε νὰ προβαίνουν ταῦτα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀναπτυξιακῶν αὐτῶν ἔργων σταθμίζοντα ὅχι τὸ γενικώτερον συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπομένως ἐνεργοῦντα συμφώνως πρὸς ἐν γενικώτερον πρόγραμμα, ἀλλ' ἐπεὶ δὲν θὰ δύνανται νὰ ἀντισταθοῦν εἰς τὰς πιέσεις, τὰς ὁποίας θὰ ἐξασκῶμεν ἐπ' αὐτῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει σπατάλην δυνάμεων καὶ κεφαλαίων, καὶ ἐπομένως καθυστέρησιν εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς περιουσίας μας.

Ἀκριβῶς ὅμως ἐπεὶ δὲ ἔχομεν καθυστερήσει τόσο πολύ, δὲν διαθέτομεν πλέον περιθώρια διὰ νέους πειραματισμοὺς καὶ νέας καθυστερήσεις. Δι' αὐτὸ ἡ ἐργασία μας πρέπει νὰ διεξαχθῇ συστηματικῶς, ἐπὶ τῇ βάσει καλῶς μελετηθέντος προγράμματος, τὸ ὁποῖον θὰ ἔχη καταστρωθῇ μὲ μακροχρόνιον προοπτικὴν καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἀναλύεται εἰς ἐπὶ μέρους βραχυτέρας διαρκείας προγράμματα, τῶν ὁποίων ἡ ἐφαρμογὴ θὰ πρέπη νὰ ἐπιδιωχθῇ ὡσαύτως συστηματικῶς.

Τέλος, πέμπτη προϋπόθεσις εἶναι, ὅτι χρειάζονται καὶ χρήματα, καὶ μάλιστα μεγάλα ποσὰ χρημάτων. Διὰ τὸν κατάρτισμόν δὲ καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐκπονουμένων προγραμμάτων δὲν χρειάζονται ὀλίγα μόνον ἑκατομύρια, ἀλλὰ πολλὰ ἑκατοντάδες ἑκατομμυρίων. Ἐπὶ παραδείγματι, διὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἐνὸς προγράμματος ἀνεγέρσεως ἐν Ἀθήναις καὶ Θεσσαλονίκῃ 33 κτιρίων ὑπὸ τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἀπαιτεῖται μία δαπάνη 915 ἑκατομμυρίων.

Ἄς μὴ νομισθῇ δέ, ὅτι θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀξιοποιήσωμεν τὴν περιουσίαν μας ἄνευ διαθέσεως τῶν ἀναγκαζούντων πόρων. Ἀλλὰ πιστεύω, ὅτι ὁ Πανάγαθος Θεός, ὁ Ὅποιος μᾶς ὠδήγησεν ἄχρι τοῦδε ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, θὰ βοηθήσῃ, ὥστε νὰ ἐξευρεθοῦν καὶ οἱ ἀπαραίτητοι πόροι. Ἦδη καταβάλλονται σοβαραὶ προσπάθειαι πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ἐν τε τῷ Ἑσωτερικῷ καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ.

(Συνεχίζεται)

τοῦ προσελθόντος μὲν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀποχωρήσαντος αὐτῆς, λόγῳ ἄλλης ὑπηρεσίας, μόνιμου ἀντιπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας μητροπολίτου Καρθαγένης Παρθενίου, 3) Πατριαρχεῖου Ἱεροσολύμων, ὁ ἀρχιμ. Κορνήλιος Ροδουσάκης καὶ ὁ καθηγητὴς Β. Δεντάκης, 4) Πατριαρχεῖου Ρωσίας, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βερολίνου Φιλάρετος καὶ ὁ θεολόγος Γ. Σκομπέη, 5) Πατριαρχεῖου Σερβίας, ὁ καθηγητὴς Σ. Γκόσεβιτς, 6) Πατριαρχεῖου Ρουμανίας, οἱ πρεσβύτεροι καὶ καθηγηταὶ J. Coman καὶ I. Todoran, 7) Πατριαρχεῖου Βουλγαρίας, ὁ καθηγητὴς I. Zonewski, 8) Ἐκκλησίας Κύπρου, ὁ καθηγητὴς Ἰ. Καρμίρης, 9) Ἐκκλησίας Ἑλλάδος, οἱ καθηγηταὶ Ἰ. Καρμίρης καὶ Μ. Φαρᾶντος, 10) Ἐκκλησίας Πολωνίας, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βερολίνου Φιλάρετος, καὶ 11) Ἐκκλησίας Φιλλανδίας, ὁ πρεσβύτερος Ἰ. Σεπάλα. Ἀπὸ παλαιοκαθολικῆς δὲ πλευρᾶς συμμετέσχον ἀπὸ μέρους 1) τῆς Ὀλλανδικῆς Ἐκκλησίας, ὁ καθηγητὴς P. Maan, 2) τῆς Γερμανικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἐπίσκοπος J. Bringhues (ἀντιπροσωπεύων καὶ τὴν Αὐστριακὴν Ἐκκλησίαν) καὶ ὁ πρεσβύτερος καὶ καθηγητὴς W. Küppers, τὸ τρίτον ἀντιπροσώπου καθηγητοῦ B. Spüler καλυθέντος νὰ προσέλθῃ, καὶ 3) τῆς Ἑλβετικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἐπίσκοπος L. Gauthier (ἀντιπροσωπεύων καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κροατίας) καὶ ὁ καθηγητὴς H. Aldenhoven. Σημειωτέον, ὅτι ἡ Πολωνικὴ ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ Ἐκκλησία ἐπρόκειτο νὰ ἀντιπροσωπευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Th. Majewski, ἀλλ' οὗτος ἐκωλύθη, ὅπως προσέλθῃ. Ἐπίσης δὲν ἀντιπροσωπεύθη καὶ ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία τῆς Τσεχοσλοβακίας, ἐκ δὲ τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἡ τῆς Ἀντιοχείας, ἡ τῆς Γεωργίας καὶ ἡ τῆς Τσεχοσλοβακίας.

Οἱ ἀνωτέρω ἀντιπρόσωποι τὴν πρῶταν τῆς 5ης Ἰουλίου παρηκολούθησαν τὴν θείαν Λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Διορθόδοξου Κέντρου Ἐπισκόπου Ἀνδρόσης Ἀναστασίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Μονῆς Πεντέλης. Ἀκολουθῶς δὲ συνῆλθον εἰς χωριστὰς προκαταρκτικὰς συσκέψεις ἐν τῷ Διορθόδοξῳ Κέντρῳ οἱ τε Ὀρθόδοξοι καὶ οἱ Παλαιοκαθολικοὶ ἐν ἀναμονῇ τῆς ἀφίξεως καὶ τῶν καθυστερησάντων ἀντιπροσώπων. Ἡ συνεδρίασις τῆς Διορθόδοξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἤρξατο διὰ τῆς Κυριακῆς προσευχῆς καὶ τοῦ ὕμνου τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἀκολουθῶς προσεφώνησε τοὺς συνέδρους ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Εἰρηναῖος διαβιβάσας τὰς εὐχὰς τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου καὶ εἶτα ἀναφερθεὶς εἰς τὰς τελευταίας ἐξελίξεις τοῦ Θεολογικοῦ μεταξὺ Ὀρθόδοξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν Διαλόγου. Ἰδιαίτερος ὑπεγράμμισεν, ὅτι ἐν τῷ προσκλητηρίῳ Πατριαρχικῷ (Γράμματι ὡς σκοποὶ τῆς συναντήσεως ταύτης τίθενται: α) Ἡ ἐξέτασις καὶ μελέτη σημείων τινῶν τῆς διδασκαλίας τῶν Παλαιοκαθολικῶν, περαιτέρω ἐρεύνης καὶ διασαφηνίσεως χρῆζόντων, καὶ β) Ὁ καθορισμὸς τῆς ἐκτάσεως τοῦ διαλόγου, ἥτοι τῶν

θεμάτων, περὶ ὧν οὗτος μέλλει νὰ διατρίψῃ καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἐφαρμοσθησομένης μεθόδου. Πάντα τὰ ἀνωτέρω καὶ εἴτινα ἄλλα ἤθελον τυχὸν προταθῇ κατὰ τὴν πορείαν τῶν συζητήσεων ἀπὸ μέρους τῶν Σεβασμιωτάτων καὶ ἐλλογιμωτάτων ἀντιπροσώπων θέλουσιν ἀποτελέσει τὸ ἀντικείμενον μελέτης ἐν τῇ παρούσῃ συναντήσει ἡμῶν, ἥτις καὶ θὰ σημάνῃ τὸ πέρας τῆς προπαρασκευαστικῆς περιόδου τοῦ διαλόγου, μεθ' ἣν θὰ ἀκολουθήσῃ ὁ ἐπίσημος θεολογικὸς διάλογος», μετ' ἀπόφασιν τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐν συνεχείᾳ ἀνεγνώσθησαν τὰ προσκλητήρια Πατριαρχικὰ γράμματα πρὸς τε τὸν μητροπολίτην Γερμανίας κ. Εἰρηναῖον καὶ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Οὐτρέχτης κ. Μαρίνον Κόκ. Μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἐκλογὴ Προέδρου τῆς Διορθόδοξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας κ. Σ. Γκόσεβιτς, προέτεινε τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Σεβ. Μητροπολίτην Γερμανίας κ. Εἰρηναῖον, ὅστις καὶ ἐξελέγη παμψηφεί Προεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς, εὐχαριστήσας ἀκολουθῶς τοὺς Συνέδρους. Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς παρέμεινεν ὁ καθηγητὴς κ. Ἰ. Καρμίρης, ὁρισθέντων ὡς βοηθῶν αὐτοῦ τῶν θεολόγων. κ. κ. Γκόσεβιτς, Σκομπέη, Παναγοπούλου καὶ Νικολάου.

Εἶτα πάντες οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ οἱ Παλαιοκαθολικοὶ ἀντιπρόσωποι κατῆλθον καὶ παρέστησαν εἰς τελεσθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Προέδρου τρισάγιον, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν αἰδίδμων, Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου Α' καὶ Μητροπολίτου Γερμανίας Ἰακώβου, τέως Προέδρου τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς. Ἐπανελθόντων δὲ τῶν ἀντιπροσώπων συνεχίσθη ἡ συνεδρίασις τῆς Ἐπιτροπῆς, καθ' ἣν ἐνώπιον αὐτῆς ἀνέγνωσεν εἰσήγησιν ὁ καθηγ. Ἰω. Καρμίρης, ἀναφερθεὶς εἰς τὴν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀνέλιξιν τοῦ Ὀρθόδοξοπαλαιοκαθολικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου καὶ εἰς τὰ θέματα, ἐν οἷς ἐπῆλθε συμφωνία μεταξὺ Ὀρθόδοξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν, ἐν τέλει δὲ ὑποδείξας ὅπως κατὰ τὴν καινὴν συνάντησιν ζητηθῶσιν παρ' αὐτῶν διευκρινήσεις, α) διὰ τὴν Intercommunio τῶν Παλαιοκαθολικῶν μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν Φιλιππίνων, τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Πορτογαλίας, β) ἐπὶ τῆς θεωρίας τῶν κλάδων, γ) ἐπὶ τῶν γνωρισμάτων καὶ ὁρίων τῆς ἐκκλησίας, δ) ἐπὶ τῆς περὶ ἀοράτου Ἐκκλησίας ἐκδοχῆς Παλαιοκαθολικῶν τινῶν θεολόγων, ε) ἐπὶ τοῦ ἀλαθῆτους τῆς Ἐκκλησίας καὶ στ) ἐπὶ τοῦ πρωτείου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τὸ κείμενον τῆς εἰσηγήσεως ταύτης ἐπισυνάπτεται ἐν τέλει τῆς παρούσης ἐκθέσεως.

Τῇ ἐπομένῃ, 6 Ἰουλίου, μετὰ τὴν προσευχὴν, ὁ καθηγητὴς Καρμίρης συνεπλήρωσε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνωτέρω εἰσηγήσεώς του, ὁ δὲ Σεβ. Πρόεδρος ἡδύχαριστήσεν αὐτὸν διὰ τὴν συμβολὴν του εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐπηκολούθησε μακρὰ συζήτησις μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, περιστραφεῖσα κυρίως περὶ πρακτικὰ ζητήματα τῆς διαδικασίας καὶ τῆς μεθοδεύσεως τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου. Ὡς θέματα τοῦ διαλόγου ὠρίσθησαν ἡ Ἐκκλησιολογία, ἡ Μυστηριολογία, ἡ Θεολογία, ἡ Χριστολογία, ἡ Σωτηριολογία καὶ ἡ Ἑσχατολογία.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ προσῆλθον εἰς τὴν συνεδρίαν οἱ ἄρτι ἀφικθέντες ἀντιπρόσωποι τῆς Ῥουμανικῆς Ἐκκλησίας πρωτοπρεσβύτεροι καὶ καθηγηταὶ κ. I. Coman καὶ I. Todoran, οὓς προσεφώνησε καταλλήλως ὁ Σεβ. Πρόεδρος, ἀπήντησε δὲ ὁ καθηγητὴς I. Coman. Τέλος ὁ μὲν Σεβ. Πρόεδρος ἐνημέρωσε τοὺς Ῥουμάνους ἀντιπροσώπους περὶ τοῦ μέχρι τοῦδε ἔργου τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, ὁ δὲ καθηγητὴς Καρμίρης ἐποιήσατο περίληψιν τῆς εἰσηγήσεώς του καὶ ὁ καθηγητὴς Φωτιάδης ἀνέλυσε τὸ περιεχόμενον τῶν Πατριαρχικῶν γραμμάτων περὶ τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου.

Τῇ 7 Ἰουλίου διεξήχθη εὐρεία συζήτησις ἐπὶ τῆς μεθόδου καὶ τοῦ προγραμματισμοῦ τῶν ἐργασιῶν τῆς μικτῆς Ὁρθοδοξοπαλαιοκαθολικῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος οἱ Ῥουμάνοι ἀντιπρόσωποι I. Coman καὶ I. Todoran, ὁ καθηγητὴς I. Καρμίρης καὶ ὁ πρόεδρος Σεβ. Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Εἰρηναῖος. Οἱ δύο πρῶτοι ἐτόνισαν, ὅτι ἐνδείκνυται, ὅπως ἀρχίσωμεν τὸν διάλογον οὐχὶ ἀπὸ τὰς ὀλίγας διαφοράς, τὰς ὑφισταμένας μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ Παλαιοκαθολικισμοῦ, τοῦθ' ὅπερ θὰ δυσχερῆσθαι τοὺς Παλαιοκαθολικοὺς συνομιλητάς μας, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ πολυάριθμα ἐκεῖνα σημεία, ἐν οἷς συμφωνοῦμεν, καταρτίζοντες κατάλογον αὐτῶν, ὅποτε θὰ δημιουργηθῇ θερμὴ ἀτμόσφαιρα ἀγάπης. Ὁ Σεβ. Πρόεδρος συμφωνῶν εἶπεν, ὅτι οἱ συζητήσεις θὰ διεξαχθῶσιν ἐν πνεύματι ἀγάπης μεταξὺ ἀδελφῶν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ Παλαιοκαθολικοὶ ἐξ ὅλων τῶν χριστιανῶν τῆς Δύσεως ἴστανται ἐγγύτερον πρὸς τοὺς Ὁρθοδόξους ἐν τῇ πίστει, τῇ λατρείᾳ καὶ τῷ ἐκκλησιαστικῷ πολιτεύματι. Ἀπὸ κοινοῦ θὰ καταρτίσωμεν τὸ πρόγραμμα τοῦ μέλλοντος διαλόγου, κινούμενοι ἐν τοῖς πλαίσιοις τοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος, ἀλλὰ κάμνοντες ἕνα βῆμα πρὸς τὰ ἔμπροσ. Χθὲς τὸ ἑσπέρας συνωμίλησα μετ' αὐτῶν καὶ μοὶ ἐδήλωσαν ὅτι εἶναι πρόθυμοι νὰ παράσχωσιν ἡμῖν πληροφορίας ἐπὶ διαφόρων ἀσαφῶν σημείων τῆς διδασκαλίας των, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀκόμη πλήρως προπαρασκευασμένοι διὰ τὸν κυρίως διάλογον.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἡ Ῥωσικὴ ἀντιπροσωπία, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Ῥώσου ἀρχιεπισκόπου Βερολίνου Φιλάρετου καὶ τοῦ θεολόγου Γ. Σκομπέη. Ὁ Σεβ. Πρόεδρος ἀπηύθυνε χαιρετισμὸν πρὸς αὐτούς, ὁ δὲ Σεβ. Φιλάρετος εὐχαριστήσας μετέφερε τὸν χαιρετισμὸν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ποιμένος καὶ τῶν Ῥώσων Ἱεραρχῶν, οἵτινες εὐελπιστοῦσι καὶ ἀναμένουσι πολλὰ ἀπὸ τὴν συνδιάσκεψιν ταύτην. Ὁ γραμματεὺς Ἰω. Καρμίρης ἐπληροφόρησε τὴν Ῥωσικὴν ἀντιπροσωπίαν περὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὰς δύο πρώτας συνεδρίας τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς. Σημειωτέον ἐνταῦθα,

ὅτι περὶ τὸ ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου ἀφίχθη καὶ ὁ τελευταῖος καθυστερήσας ἀντιπρόσωπος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας καθηγητὴς I. Τσονέβσκη. Ὁ Ῥώσος ἀρχιεπίσκοπος καταθέτει ἐξουσιοδότησιν τοῦ Προκαθμένου τῆς Πολωνικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ αὐτὴν ἐν τῇ συνδιασκέψει, εἰτα δὲ λέγει ὅτι πρέπει νὰ ἐρωτήσωμεν τοὺς Παλαιοκαθολικοὺς συνομιλητάς μας, ἂν βλέπωσι τὴν σημερινὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς συνέχειαν τῆς ἀρχαίας μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἢ μήπως ἐφαρμόζωσι καὶ ἐπ' αὐτῆς τὴν Branch Theory. Εἰς τοῦτο διαφωνεῖ ὁ καθηγητὴς I. Todoran, ὁ δὲ Σεβ. Πρόεδρος τονίζει, ὅτι ἡ μέθοδος ἡμῶν εἶναι νὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰ κοινὰ σημεία, ἐν οἷς συμφωνοῦμεν, ἀφήνοντας τὰ ἀκανθώδη θέματα ἐν οἷς διαφωνοῦμεν διὰ τὸν μετέπειτα θεολογικὸν διάλογον. Τὴν μέθοδον ταύτην ἐγκρίνουσι πάντα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς. Εἰτα ὁ καθηγητὴς Γκόσεβιτς ζητεῖ, ὅπως αἱ ἀπαντήσεις τῶν συνομιλητῶν μας δίδονται καὶ διὰ κειμένων, ἐνῶ ὁ καθηγητὴς Καρμίρης λέγει ὅτι τοῦτο ἐπιβάλλεται μόνον διὰ τὰ σοβαρὰ ζητήματα, ἐν οἷς διαφωνοῦμεν, ἐνῶ τὰ δευτερεύοντα θὰ περιλαμβάνωνται ἐν τοῖς Πρακτικοῖς. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβ. ἀρχιεπίσκοπος Φιλάρετος ὑποστηρίζει, ὅτι πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν θέτοντες τὰ θέματα τῆς Intercommunio καὶ τῆς Branch Theory, ἅτινα συνάπτονται. Εἰς τοῦτο διαφωνεῖ καὶ πάλιν ὁ καθηγητὴς Todoran, ὑποστηρίζων ὅτι δὲν πρέπει νὰ διερευνηθῇ τὴν τῶρα τὸ θέμα, ποία εἶναι ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία, ἀλλὰ βραδύτερον, ἐνῶ ὁ καθηγητὴς Φαρᾶντος λέγει, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διεξάγει διάλογον μὲ ἐν ἀποκοπὴν τμήμα αὐτῆς καὶ δέον νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἔχῃ τοῦτο τὰ γνήσια στοιχεῖα, ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς αὐτήν. Ὁ Σεβ. ἀρχιεπίσκοπος Φιλάρετος προσθέτει, ὅτι πρέπει νὰ κάνωμεν παρατηρήσεις καὶ ἐπὶ τῶν τελευταίων παλαιοκαθολικῶν κειμένων τῆς Ὁμολογίας, περὶ τοῦ Filioque καὶ περὶ τοῦ πρωτείου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐν τῇ συζητήσει τῶν ἀνωτέρω θεμάτων ἀνεμίχθησαν καὶ οἱ καθηγηταὶ Coman, Καρμίρης καὶ Φαρᾶντος.

Τέλος ὁ Σεβ. Πρόεδρος διετύπωσε τὰ πορίσματα τῆς ὅλης συζήτησεως: α) Θὰ ἀρχίσωμεν τὴν Δευτέραν τὸν διάλογον ἀπὸ τὰ κοινὰ σημεία. β) Κατὰ τὴν συζήτησιν θὰ θέτωμεν ἐρωτήματα ἀδελφικῶς. γ) Ἄν τυχὸν διαφωνήσωσιν οἱ Ὁρθόδοξοι περὶ τὴν διατύπωσιν, δέον νὰ συζητηθῇ ἡ διαφωνία οὐχὶ δημοσίως, ἀλλ' ἰδιαιτέρως. Δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἰδιαιτέρας συναντήσεις καὶ συζητήσεις.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ
Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

Η ΕΚΑΤΟΝΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΤΗΝΟΥ*

1. Τὸ νόημα τοῦ μεγάλου ἑορτασμοῦ.

Ἡ νῆσος Τήνος ἔζησε τὴν μεγαλύτεραν ἡμέραν τῆς ἱστορίας της τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1823, ὅτε διὰ πολλῶν θαυμάτων ἀνευρέθη ἡ πάνσεπτος εἰκὼν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Ἡ ἱστορία τοῦ γεγονότος τούτου συνιστᾷ θαῦμα πολυσύνθετον καὶ διαρκές, τὸ ὁποῖον ἐπαναβιοῦται ἀνὰ πᾶν ἔτος, ἰδίᾳ κατὰ τὰς μεγάλας πανηγύρεις τῆς Τήνου, ὑπὸ τῶν χιλιάδων εὐλαβῶν προσκυνητῶν τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνος. Ἡ πρώτη ἐκατονπεντηκονταετία τοῦ θαύματος τούτου, μία ὄντως εὐλογημένη ἐκατονπεντηκονταετία, συνεπληρώθη τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου ἐ.ε. Ἡ ἐπέτειος αὕτη ἀποτελεῖ τὴν φυσικὴν προέκτασιν τῆς ἑορτασθείσης κατὰ τὸ προπαρελθὸν ἔτος ἐκατονπεντηκονταετηρίδος ἀπὸ τῆς ἐθνεγερσίας τοῦ 1821, διὸ καὶ συγκινεῖ βαθύτατα οὐ μόνον τοὺς κατοίκους τῆς Τήνου, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς εὐλαβεῖς Ἑλλήνας ὁρθοδόξους χριστιανούς, ὡς καταδεικνύεται καὶ διὰ τῶν χιλιάδων συγκινητικωτάτων ἐπιστολῶν, αἱ ὁποῖαι καταφθάνουν εἰς τὸ Ἱερὸν Ἰδρυμα τῆς Εὐαγγελιστρίας τῆς Τήνου, ἰδίᾳ κατὰ τὸν Δεκαπενταῦγουστον, ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ὅθεν ὁρθῶς καὶ δικαίως διωργανώθησαν ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπιβλητικαὶ ἑορταστικαὶ ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ταύτῃ καὶ ἐν Τήνῳ καὶ ἐν Ἀθήναις, τοσοῦτω μᾶλλον καθόσον τὰ θλιβερά γεγονότα τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς τοῦ 1922 δὲν ἐπέτρεψαν νὰ γίνουν ἰδιαίτεροι πανηγυρικαὶ ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τότε τῆς ἐκατοστῆς ἐπετείου ἀπὸ τῆς εὐρέσεως τῆς ἱερᾶς εἰκόνος¹.

Κατὰ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, ἡ παγκόσμιος ἱστορία προβάλλει συχνότατα τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκλογὴν προσώπων, τόπων, πραγμάτων καὶ περιστατικῶν διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἀγάπης Του πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Πράγματι ἡ ἐκλογὴ αὕτη ἀποτελεῖ θέμα κεντρικώτατον τῆς Ἀγίας Γραφῆς, συνιστᾷ δὲ καὶ τῆς πίστεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κεφάλαιον βασικώτατον. Δι' αὐτῆς προσδιορίζονται τὰ ὅργανα, διὰ τῶν

ὁποίων ὁ Θεὸς δρᾷ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἀναπτύσσει τὰ προαιώνια σχέδια τῆς θείας προνοίας. Ἡ κατόπιν δλοκλήρου σειρᾶς θαυμάτων ἀνευρέσεις, πρὸ 150 ἐτῶν, τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου εἰς τὰ ἐν τῇ πόλει τῆς Τήνου ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ, προβάλλει τὴν ἐκλογὴν τῆς νήσου Τήνου ὡς ὄργάνου ἀποκαλύψεως τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν ἔθνους. Διὰ τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἡ μικρὰ καὶ ἄγονος νῆσος Τήνος προσέλαβε κεντρικὴν θέσιν ἐντὸς τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν χώρου. Εἶναι δὲ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐκλογῆς ταύτης τὸ «θαῦμα». Τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς νήσου Τήνου συνθέτουν ὄχι μόνον τὰ ὄντως θαυμαστὰ περιστατικὰ τῆς εὐρέσεως τῆς ἱερᾶς εἰκόνος, ἀλλὰ ὅλα γενικῶς τὰ ἐπὶ μέρους περιστατικὰ τῆς ἐκατονπεντηκονταετοῦς ἱστορίας τοῦ «Πανελληνίου Ἱεροῦ Ἰδρυματος τῆς Εὐαγγελιστρίας τῆς Τήνου». Διὰ τοῦ θαύματος τούτου ἡ ὄντως ἱερὰ νῆσος Τήνος προσφέρει τὴν ἰδικήν της μαρτυρίαν περὶ τοῦ ἀληθοῦς νοήματος τῆς θρησκείας. Ἡ μαρτυρία δὲ αὕτη ἔχει ἰδιαίτεραν ἀξίαν ὡς προσωπικὴ καὶ συνεχῶς ἐπαναλαμβανομένη ἐμπειρία χιλιάδων πνευματικῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς προσευχῆς των, «τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς Σε ἀνατίθωμι, Μῆτερ τοῦ Θεοῦ, φύλαξόν με ὑπὸ τὴν σκέπην Σου», καὶ διὰ τῆς ὁλοψύχου ἀφοσιώσεώς των εἰς τὴν Μητέρα τοῦ πόνου καὶ τοῦ θείου ἐλέους εὐρίσκουν τὴν ψυχικὴν των γαλήνην καὶ τὴν ἀνακούφισιν τῆς ζωῆς των.

Ἡ μαρτυρία αὕτη τῆς Τήνου ἀφορᾷ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ βαθύτερον νόημα τῆς θρησκείας, καθόσον δι' αὐτῆς διδάσκεται κατὰ τρόπον ὅλως προσωπικὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον διδάσκεται ὑπὸ ὅλων ὁμοῦ τῶν πνευματικῶν ἐπιστημῶν. Ὡς γνωστόν, τὸ θετικώτερον καὶ πλέον οὐσιῶδες διδάγμα τῆς ἱστορίας, τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἀνθρωπολογίας, τῆς ψυχολογίας, τῆς βιολογίας, τῆς θρησκευτολογίας, τῆς κοινωνιολογίας, μάλιστα δὲ τῆς θεολογίας, εἶναι ἡ συμφωνία αὐτῶν, ὅτι τὰ ὑπέρτατα καὶ τὰ πνευματικώτερα ὄντα τοῦ σύμπαντος εἶναι δύο, ὁ Θεὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὅτι τὸ νόημα καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς θρησκείας ἀπορρέει ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ αὐτῶν σχέσιν καὶ διαφοράν, ὄντολογικὴν ἅμα καὶ ἠθικὴν. Κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον θεολογίαν, ὁ Θεὸς εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ σύμπαντος καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ σύμπαν σκοπὸν ἔχει τὴν ἐν αὐτῷ μέχρι τῆς θεώσεως πνευματικὴν τελείωσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἐλεύθερον δημιουργημὰ τοῦ Θεοῦ, δύναται διὰ τῆς ἐλευθέρας προσωπικῆς θέσεώς του ἐναντι τοῦ θείου θελήματος νὰ προσδώσῃ καὶ μόνος ἀξίαν εἰς τὴν ὑπόστασίν του. Ὁ εἷς ἐν τρισὶ προσώποις δοξαζόμενος ἁκτιστος καὶ ἀνευδεὴς Θεός, ὁ δημιουργὸς τῶν πάντων, διακυβεῖν τὸ σύμπαν καὶ κατευθύνει τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν κατὰ τὸ πανάγιον καὶ ἀμετάκλητον θελήμα

* Πανηγυρικὴ ὁμιλία, ἀπαγγελθεῖσα τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου 1973 εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ «Πνευματικοῦ Κέντρου» τῆς πόλεως Τήνου, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἑορτῶν τῆς ἐκατοστῆς πεντηκοστῆς ἐπετείου ἀπὸ τῆς εὐρέσεως τῆς ἱερᾶς εἰκόνος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, τῆς Μεγαλόχαρης.

1. Ἡ τότε Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρυματος τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἔμπλεος τῶν ἐνθέων ἐκείνων δραματισμῶν τοῦ ἔθνους, εἶχε λίαν ἐγκαίρως ἀπασχοληθῇ περὶ τὰ θέματα τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἐκατονταετίας, ὡς καταδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ἐντολῆς της πρὸς τοὺς Ν.Π. Σακελλίωνα καὶ Σ. Ν. Φιλιππίδην διὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν σύνταξιν τοῦ ἐπιβλητικοῦ τόμου «Ἱστορία τοῦ ἐν Τήνῳ Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ Ἰδρυματος τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου 1928».

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΔΑ

Κατὰ τὸ ἐφετεινὸν θέρος συμπληρώνεται μία δεκαετία ἀπὸ τὸν ἐορτασμὸν τῆς χιλιετηρίδος τοῦ Ἀγ. Ὄρους. Ἐγράφησαν τότε πολλά, ἀλλὰ πέραν ἀπὸ τοὺς λόγους καὶ τοὺς ἐορτασμοὺς πρέπει νὰ ἴδωμεν τί ἔγινε καὶ τί γίνεται διὰ τὸ σπουδαιότατον αὐτὸ θέμα. Ἡ στιγμή εἶναι κάπως ἐπικαιρὸς, διὰ νὰ υπογραμμίσῃ κανεὶς ὠρισμένα σημεῖα καὶ νὰ ἐπισημάνῃ μερικὸς στόχους. Τὸ παρὸν σύντομον σημείωμα ἔχει ἓνα τοιοῦτον ἐνημερωτικὸν σκοπὸν. Τὸ θέμα βεβαίως εἶναι τεράστιον, ἀλλὰ δὲν βλάπτουν μερικαὶ συγκεκριμέναι υπογραμμίσεις, τὰς ὁποίας θεωροῦμεν ἀρκετὰ ἐπειγούσας.

Εἰς τὸν τομέα «ἐμψυχονύλικον», ποὺ εἶναι ὁ βασικὸς καὶ οὐσιώδης τομεύς, διαφαίνεται κάποια ἀκτὶς φωτός. Μέσα εἰς τὴν γενικὴν κατάρρευσιν ἔχουν ἀρχίσει νὰ παρουσιάζωνται μερικαὶ νέαι μοναστικά κοινότητες, με συναισθησιν τῆς ἀποστολῆς των, με γνησίαν ἀγωνιστικὴν διάθεσιν καὶ με πόθον ἐμβαθύνσεως εἰς τὰ πνευματικὰ πλοῦτη τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀξίζει νὰ προσεχθῇ ἰδιαίτερος, νὰ μελετηθῇ καὶ νὰ ἐκτιμηθῇ δεόντως. Εἶναι κάτι ποὺ ἐνδιαφέρει πολὺ σοβαρὰ τὸν ὀρθόδοξον κόσμον, τοσοῦτον μᾶλλον καθόσον εἰς τὰ κοινόβια αὐτὰ προσέρχονται νέοι ἄνθρωποι με σοβαρὰν ἀπόφασιν ἀφιερώσεως, καὶ μάλιστα εἰς τὸν αἰῶνα τῆς ὑλοκρατίας καὶ τῆς σαρκολατρείας. (Σημειωτέον, ὅτι κατὰ πρόσφατον στατιστικὴν τὸ τρέχον ἔτος εἶναι τὸ μόνον ἐκ τῶν τελευταίων ἐτῶν, κατὰ τὸ ὅποιον δὲν παρατηρεῖται ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγιορειτῶν).

Εἰς τὸν διοικητικὸν (καὶ νομοθετικὸν)

τομέα υπάρχουν αἱ γνωσταὶ δυσκολίαι, τὰς ὁποίας πληροφοροῦμεθα ἐκάστοτε διὰ τῆς εἰδησεογραφίας τοῦ τύπου. Φαίνεται, ὅτι δὲν ἔχει εὐρεθῇ ἀκόμη ἓνας *modus vivendi* μεταξύ ἑλληνικῆς Πολιτείας καὶ ἀγιορειτικῆς Πολιτείας. Εἶναι εὐχῆς ἔργον, ὅπως διὰ παντὸς τρόπου ἐξευρεθῇ τρόπος καλῆς καὶ ὁμαλῆς συνεργασίας μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν φορέων. Πρὸς τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ κατανοηθῇ ἐπαρκῶς τὸ ἰδιάζον αὐτῆς τῆς συνυπάρξεως, ἡ ἰδιόμορφος λεπτότης τοῦ ἐν λόγῳ θέματος.

Εἰς τὸν τομέα τῆς συγγραφικῆς ἀξιοποιήσεως φαίνεται, ὅτι ἔχουν γίνεαι ἀρκετὰ, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὸ ἔτος τῆς χιλιετηρίδος. Ἀξιόλογοι συγγραφεῖς καὶ ἐρευνηταὶ (θεολόγοι, φιλόλογοι, ἱστορικοὶ κ.ἄ.) ἡσχολήθησαν ἀπὸ διαφόρους πλευρὰς μετὰ τὸ πολυδιάστατον αὐτὸ θέμα, ποὺ καλύπτει ἓνα εὐρὺ πεδίον τῆς ἱστορίας τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. (Εὐκταῖον εἶναι εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ νὰ προσέχωνται περισσότερον οἱ διάφοροι ὁδηγοί, ἑλληνικοὶ καὶ ξένοι, οἱ ὅποιοι ἐκδίδονται διὰ τοὺς ἐπισκέπτας, ὥστε νὰ μὴ ἐμφιλοχωροῦν λάθη καὶ ἀνακρίβειαι).

Χειρόγραφα καὶ εἰκόνες. Εἰς τὸν τομέα τῶν χειρογράφων (11-12 χιλιάδες χειρόγραφα) ἔχουν προσφέρει σημαντικὰς ὑπηρεσίας οἱ ἐξῆς κυρίως παράγοντες: Πατριαρχικὸν Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν-Βλατάδων (διὰ τὴν φωτογράφησιν χειρογράφων καὶ μικρογραφιῶν), Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Ἑρευνῶν (B.I.E.) διὰ τὴν ὁργάνωσιν τῶν ἀρχαίων ὠρισμένων Μονῶν, Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας διὰ τὴν καταλογογράφησιν τῶν μουσικῶν κωδίκων, ὁ καθηγη-

Του. Ἐξ ἀντιθέτου αἱ διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀναρίθμητοι γενεαὶ τῶν ἀνθρώπων παλαιὸν καθημερινῶς κατὰ τρόπον ὅλως προσωπικόν, μεταξύ φθορᾶς καὶ ἀφθαρσίας, μεγαλείου καὶ τραγωδίας, τοῦ μεγαλείου τῆς κατὰ Θεὸν πνευματικῆς τελειώσεως των καὶ τῆς τραγωδίας τῆς μακρὰν τοῦ Θεοῦ δαιμονικῆς περιπλάνησεώς των, ὡς καὶ τῆς οὕτω συντελουμένης φθορᾶς τῆς θεοειδοῦς ὑποστάσεώς των. Ἡ μαρτυρία τῆς Τήνου ἐκφράζει κατὰ κύριον λόγον τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀνένηψαν ἐκ τῆς πλάνης των καὶ ἐπιστρέφουν πρὸς Αὐτόν. Οὕτω δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ, ὅτι ἡ Τήνος συνιστᾷ μέσα εἰς τὴν ἀπεραντωνήν τοῦ σύμπαντος, τὸ ἀχανὲς τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, καὶ εἰς τὴν ἀπεριόριστον πολλαπλότητα τῶν ὄντων, κατ' ἐξοχὴν τόπον τῆς προσωπικῆς συναντήσεως Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, νέαν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, ἐντὸς τῆς ὁποίας οἱ εὐλαβεῖς χριστιανοὶ λούονται εἰς τὰ νάματα τῆς χριστιανικῆς ἐλπίδος καὶ τῆς γαλήνης τῆς χάριτος τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ἡ Τήνος δίδει οὕτω τὴν θεσπεσίαν μαρτυρίαν της περὶ τῆς προσωπι-

κῆς ἀξίας τῶν ἀνθρώπων. Κατὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, οὐδεὶς ἄνθρωπος χάνεται ὡς σταγὼν μέσα εἰς τὸν ὠκεανὸν τοῦ σύμπαντος καὶ τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καθίσταται τὸ ἐπίκεντρον αὐτῶν. Ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦτο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτιμηθῇ ὀρθῶς καὶ ἡ διὰ σύμπαντα τὸν κόσμον, μάλιστα δὲ διὰ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἀξία τῆς εὐρέσεως τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνος τῆς Παναγίας τῆς Τήνου². Ὑπογραμμίζεται, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ἄλλην περισσώτερον εὐλογημένην ἑκατονπεντηκονταετίαν τῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος πανηγυριζομένης πρώτης ἑκατονπεντηκονταετίας ἀπὸ τῆς εὐρέσεως τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνος τῆς Εὐαγγελιστρίας τῆς Τήνου.

(Συνεχίζεται)

ΜΑΡΚΟΣ Α. ΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

² Πρβλ. Λεωνίδου Φιλιππίδου, Συμβολὴ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Νήσου Τήνου, Ἀθήναι 1963, 95, 97, 105, 125.

της Λίνος Πολίτης διά την ἀναθεώρησιν καὶ διόρθωσιν τῶν καταλόγων τοῦ Σπυρίδωνος Λάμπρου. Εἶθε ἔλαι αὐταὶ αἱ προσπάθειαι νὰ συνεχισθοῦν καὶ νὰ συντονισθοῦν. Αἱ θεολογικαὶ καὶ φιλοσοφικαὶ Σχολαὶ Ἀθηνῶν καὶ Θεσ/νίκης πρέπει νὰ βοηθήσουν ὡποσδήποτε πρὸς τοῦτο. Ἀντίστοιχα ἰσχύουν καὶ διὰ τὸν πλοῦτον τῶν εἰκόνων (φορητῶν ἢ τοιχογραφιῶν). Ἐχουν γίνεαι ἀρκετὰ διὰ τὸν Θεοφάνην ἢ διὰ τὸν Πανσέληνον, ἀλλ' ἡ ἐργασία πρέπει νὰ ἐνταθῇ καὶ ἐνισχυθῇ καὶ διὰ ξένων εἰδικῶν (π.χ. DUMBARTON OAKS) καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ἀρμοδίου φορέως, τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν.

Συντήρησις κτιρίων. Καὶ εἰς τὸν σημαντικὸν αὐτὸν τομέα κάτι γίνεται. Βεβαίως θὰ ἔπρεπε νὰ ἐγίνοντο πολὺ περισσότερα διὰ τὴν διαφύλαξιν τοῦ ἀνεκτιμήτου ἀρχιτεκτονικοῦ καὶ ἀρχαιολογικοῦ θησαυροῦ. Πάντως καὶ ἐπὶ μέρους Μοναὶ καὶ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία διὰ τῆς Ἐφορείας Βυζαντινῶν Μνημείων Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὸ 1965 καὶ διὰ τῆς ἰδρυθείσης τοιαύτης ἀπὸ ἐφέτος ἐν Πολυγύρῳ Χαλκιδικῆς μεριμνοῦν διὰ τὰς κυριώτερας ἀνασκαφτικὰς ἀνάγκας. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητος ἡ στενωτέρα συνεργασία ἀρχαιολόγων καὶ Μονῶν, καθὼς καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας διὰ περισσοτέρου καὶ εἰδικευμένου προσωπικοῦ. Εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ἡμπορεῖ νὰ βοηθήσῃ ἡ σχετικὴ ἐργασία τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πολυτεχνείου κ. Παύλου Μυλωνᾶ.

Καλλιτεχνικὴ παρουσίασις. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐξεδόθησαν ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς μερικὰ ἀξιόλογα φωτογραφικὰ λευκώματα ἐκ μέρους ἐκδοτικῶν καὶ τραπεζιτικῶν ὁργανισμῶν. Ἡδὴ ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος μετ' εἰδικὸν συνεργεῖόν της ἔχει ἀναλάβει τὴν πραγματοποιήσιν δύο καλλιτεχνικῶν ἐκδόσεων, ἀφιερωμένων εἰς τὸν εἰκονογραφικὸν πλοῦτον δύο ἀγιορειτικῶν Μονῶν. Ἡ πλευρὰ βεβαίως αὕτη δὲν ἐγγίζει τὴν οὐσίαν τοῦ θέματος, δύναται ὅμως νὰ προσφέρῃ σημαντικὴν ὠφέλειαν.

Ἐπίσης ὑπὸ τῆς «Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν» τίθεται προσεχῶς εἰς κυκλοφορίαν πολυτελὲς λευκώμα μετ' ἑνὶ «Οἱ θησαυροὶ τοῦ Ἀγ. Ὁρους».

Ἐθελοντικὴ προσφορά. Εἰς τοὺς ἀνωτέρω τομεῖς διαφυλάξεως καὶ συντηρήσεως τοῦ καλλιτεχνικοῦ θησαυροῦ θὰ βοηθήσῃ πολὺ ἡ ἐθελοντικὴ προσφορὰ ἐπιστημόνων ἢ φοιτητῶν κατὰ τὰς θερινὰς ἰδίως περιόδους. Κλιμάκια τοιούτων ἐθελοντῶν διὰ συντονισμένης ἐνεργείας θὰ ἠδύναντο νὰ ταξινομήσουν βιβλιοθήκας, συλλογὰς εἰκόνων κ.λ.π., αἱ ὁποῖαι, ὅπως διεπιστώσαμεν, ἀναμένουν εἰς πολλὰ σημεῖα τὸν κατάλληλον ἄνθρωπον. Θὰ ἦτο ἀκόμη δυνατόν εἰδικὰ ἐπιστημονικὰ Ἰδρύματα νὰ ἀναλάβουν τὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν μιᾶς Μονῆς (κάτι ἀντίστοιχον πρὸς τὴν υἱοθεσίαν χωρίων). Οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἀγ. Ὁρους ἀρκετὰ συνετήρησαν τοὺς θησαυροὺς των ἐπὶ 1000 ἔτη. Εἶναι ἡ σειρά μας, (τῶν ἐν τῷ κόμῳ μορφωμένων ἀνθρώπων), νὰ τοὺς βοηθήσωμεν οὐσιαστικώτερα.

Τουρισμός. Σχετικῶς μετ' αὐτὸν λεπτόν αὐτὸ θέμα, τὸ ὅποῖον εὐρίσκεται ἐν ῥαγδαίᾳ ἐξελίξει, πολλὰ

γράφονται κατὰ καιροὺς καὶ δικαίως ὑπογραμμίζονται οἱ πολλαπλοὶ κίνδυνοι ἐκ τοῦ σχετικοῦ ρεύματος. Ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ σημειώσῃ κανεὶς, εἶναι τὰ ἐνδεικνύμενα θετικὰ μέτρα, διὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν καλυτέραν διαφώτισιν, διακίνησιν καὶ ξενάγησιν τῶν οἰωνδήποτε ἐπισκεπτῶν. Εἶναι δηλαδὴ ἐπείγουσα ἡ ἀνάγκη, ὅπως αἱ ἀγιορειτικαί, αἱ πολιτικαὶ καὶ αἱ ἀστυνομικαὶ Ἀρχαὶ συντονίσουν τὰς προσπάθειάς των, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ περισσότερα τάξεις, ἀκρίβεια καὶ νοικοκύρευμα εἰς τὰ πλοῖα καὶ εἰς τὰ λεωφορεῖα, εἰς τὰς ἀποβάθρας Οὐρανοπόλεως, Ἱερισσοῦ καὶ Δάφνης. Τόσον εἰς τοὺς τόπους αὐτούς, ὅσον καὶ εἰς τοὺς διαφόρους δρομίσκους τοῦ Ἀθῶνος νὰ ὑπάρχουν πινακίδες τρίγωνοι, σαφεῖς ὁδηγίαι, λεπτομερῆ δρομολόγια κ.λ.π. Δὲν ἀρκεῖ νὰ κατηγορῶμεν τοὺς τουρίστας. Τὸ ζήτημα εἶναι πῶς θὰ καθοδηγήσωμεν τὸν ποικίλον αὐτὸν κόσμον διὰ τοῦ τύπου, ῥαδιοφώνου, τῆς τηλεοράσεως καὶ τῶν φυλλαδίων, ὥστε νὰ ἐννοήσῃ τί εἶναι τὸ Ἀγ. Ὄρος, τί σημαίνει ἐπίσκεψις εἰς αὐτὸ καὶ παραμονὴ εἰς αὐτό. Δὲν συγχωρούμεθα, ἐὰν δὲν κάμνουμεν τὴν σχετικὴν διαφώτισιν παντοιοτρόπως.

Διαφώτισις μοναχῶν. Τόσον διὰ θέματα ξεναγήσεως τῶν ἐπισκεπτῶν (προσκυνητῶν καὶ περιηγητῶν), ὅσον καὶ διὰ θέματα συντηρήσεως τῶν κτιρίων, τῶν εἰκόνων καὶ τῶν χειρογράφων ἐπιβάλλεται μία διαφώτισις τῶν μοναχῶν καὶ ἰδίως τῶν κάπως νεωτέρων. Ἡ ἐκπαίδευσις αὕτη θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ δι' εἰδικῶν μαθημάτων ἐν Καρυαῖς, ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ καὶ διὰ βιβλίων, φυλλαδίων καὶ εἰδικῶν ὁδηγίων. Τοῦτο ἐκτὸς τῶν ἄλλων καλῶν συνεπειῶν θὰ ἀνέβαζε κάπως καὶ τὴν στάθμην τοῦ τουριστικοῦ ρεύματος. Ὅπου ὑπάρχει ἕνας διάλογος μετ' ὁν τουρίσταν, ὁ τελευταῖος γίνεται περισσότερον προσεκτικός.

Κατατοπιστικὴ βιβλιοθήκη. Σχετικὸν μετ' αὐτῷ εἶναι τὸ νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν Ἱεράν Κοινότητα μία βιβλιοθήκη μετ' αὐτὰς σχετικὰ βιβλία, ἑλληνικά καὶ ξένα, περὶ Ἀγίου Ὁρους. Τοῦτο θὰ ἐβοήθει πρὸς κατατόπισιν καὶ τοὺς θέλοντας ἐκ τῶν μοναχῶν καὶ τοὺς ἐπιθυμοῦντας ἐκ τῶν ἐπισκεπτῶν. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι δύσκολον. Ὑπάρχει ἤδη ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία, δημοσιευθεῖσα τὸ 1963 εἰς εἰδικὸν τόμον τῆς μονῆς Chevetogne Βελγίου. Ἀς διατεθῇ ἕνα κονδύλιον, καθὼς καὶ μία αἶθουσα τῆς Ἱ. Κοινότητος, καὶ ἂς βοηθήσουν διὰ τὴν κατάρτισιν τῆς ἐν λόγῳ βιβλιοθήκης οἱ λογιώτεροι τῶν ἀθωνιτῶν μοναχῶν.

Μετὰς παραγράφους αὐτὰς δὲν ἐξαντλεῖται φυσικὰ τὸ θεματολόγιον τοῦ Ἀγ. Ὁρους. Τὸ κυριώτερον θέμα εἶναι πέραν ἀπὸ ὅλα αὐτά. Τὸ κεντρικὸν πρόβλημα εἶναι ἡ πνευματικὴ ἀντιμετώπισις. Τὸ πῶς δηλαδὴ θὰ αἰσθανθῶμεν ὅλοι μας, ὅχι μόνον οἱ εἰδικοί, τὸ θέμα Ἀγ. Ὄρος ὡς θέμα μεγάλο καὶ ἰδικόν μας, ὅχι ὡς θέμα ἀρχαιολογικὸν ἢ μοναστικόν, ἀλλ' ὡς θέμα ἀνθρώπινον καὶ πνευματικόν. Καὶ ὅλοι ὅσοι ἀνήκομεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πολιτιστικὴν σφαῖραν ἔχομεν ἕνα χρέος ἀντιμεταπίσεως, κατανοήσεως καὶ συναίσθησεως αὐτοῦ τοῦ χιλιετοῦς βάρους. Ἐὰν αὐτοὶ οἱ εἰκοσιν ἄθωνικοι

Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, ἄλλων Ἀρχιερέων, τῶν Πρυτανικῶν Ἀρχῶν, τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου, πολλῶν Καθηγητῶν, ἀνωτέρων στελεχῶν τοῦ Προσωπικοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, φοιτητῶν καὶ ἄλλων προσκεκλημένων ὁ Ὑφυπουργὸς Παιδείας κ. Ἀθαν. Στεργιόπουλος ἐθεμελίωσε τὴν 19ην Ἰουλίου τ.ἐ. ἐν τῷ χώρῳ τῆς Πανεπιστημιοπόλεως τὸ κτίριον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὅπερ ἤρξατο ἀνεγειρόμενον συμφώνως πρὸς βραβευθεῖσαν εἰς σχετικὸν διαγωνισμόν ἀρχιτεκτονικὴν μελέτην, ἐκπονηθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων Γεωργίου Λεονάρδου καὶ Λαζάρου Καλυβίτου.

Κατὰ τὴν τελετὴν, μετὰ τὸν τελεσθέντα ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀγιασμόν, ὁμίλησαν ὁ Ὑφυπουργὸς κ. Στεργιόπουλος, ὁ τότε Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κ. Τούντας, ὁ τότε Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ νῦν Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀθανάσιος Χαστούπης καὶ εἰς φοιτητῆς τῆς Θεολογίας.

Ὁ τότε Πρύτανης κ. Τούντας ἐν τῷ Προλόγῳ τοῦ λόγου τοῦ εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Εὐτυχὴς συγκυρία δίδει σήμερον τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὴν ἀπερχομένην Σύγκλητον νὰ «κλείσῃ» τὴν θητείαν αὐτῆς μετὰ τὴν θεμελίωσιν εἰς τὴν νέαν Πανεπιστημιόπολιν τοῦ κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Περὶ τοῦ ἔργου τούτου θὰ ὁμιλήσῃ καὶ ὁ ἀπευθύνῃ εὐχαριστίας πρὸς ὅλους τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν πραγμάτωσιν τὸν ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ νέος Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἀθανάσιος Χαστούπης. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ὁμως, ἐπιτρέψατέ μου νὰ κάνω ἕνα μικρὸν ἀπολογισμόν τοῦ ἔργου τῆς ἀπερχομένης Συγκλήτου, χρήσιμον καὶ διὰ νὰ συνειδητοποιήσωμεν τὸ τί ἐπετελέσθη κατὰ τὴν διαρρεῦ-

φάροι, οἱ ὅποιοι ἀνέδειξαν μερικοὺς ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἀγίους, θεολόγους, συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχνας, κλονίζονται, τότε κλονιζόμεθα ὅλοι μας. Ἐὰν ἀκμάζουν, ἐνδυναμούμεθα καὶ ἡμεῖς οἱ ὑπόλοιποι.

Τέλος, εἶναι φανερόν, ὅτι παρόμοια κολοσσαῖα θέματα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν μόνον μετὰ τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα. Πρέπει νὰ ἐγγίξουν τὴν σφαῖραν τοῦ θείου. Καὶ τὸ «Ἅγιον» Ὅρος εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰσέλθῃ μέσα εἰς τὴν προσευχὴν τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρόβλημα ἄς γίνῃ αἵτημα θερμὸν καὶ ἐπίμονον πρὸς τὸν Κύριον τῶν δυνάμεων. «Ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες».

Ἀρχιμ. ΗΛΙΑΣ ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

σασαν ζετίαν, ἀλλὰ κυρίως διὰ νὰ ἀποτίσωμεν φόρον τιμῆς πρὸς ὅλους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εἰργάσθησαν δι' αὐτόν.

Ἐν συνεχείᾳ λαβὼν τὸν λόγον ὁ τότε Κοσμήτωρ κ. Ἀθ. Χαστούπης εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε,
Ἐξοχώτατε κύριε Ὑφυπουργέ,
Κύριε Πρύτανη,
Κύριοι Συνάδελφοι,
Ἀγαπητοὶ φοιτηταὶ καὶ φοιτήτριαι,

Περιχαρῶς καὶ εὐφροσύνως, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἀθηνῶν Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου πανηγυρίζει σήμερον τὴν θεμελίωσιν καὶ τοῦ ἐν τῇ Πανεπιστημιόπολει ταύτῃ ἀνεγερθησομένου ἰδίου αὐτῆς κτιρίου, ἀξίον τοῦ περισέμενου ὀνόματός της, καὶ ὡς ἐν τῷ διανεμηθέντι φυλλαδίῳ προτυποῦται, ἱκανοῦ νὰ ἐξυπηρετήσῃ ζωτικὰς ἀνάγκας τῆς διὰ τὴν ἐπιστήμην, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος μεγάλης ἀποστολῆς της. Πρὶν δὲ προβῶ εἰς σύντομον ἀνασκόπησιν τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τῆς καθ' ἡμᾶς Σχολῆς, θεωρῶ, ὡς Κοσμήτωρ ταύτης, χρέος μου νὰ ἐκφράσω θερμὰς εὐχαριστίας τὸ μὲν πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον καὶ τὰ Μέλη τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, ὡς καὶ πάντα ἄχρι τοῦδε ἀρμόδιον Κυβερνητικὸν παράγοντα, διὰ τὴν ἐγκρισιν τῆς διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ κτιρίου ἀπαιτούμενης δαπάνης, ἀνερχομένης περίπου εἰς τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἑκατομμύρια δραχμῶν, τὸ δὲ πρὸς τὴν Σύγκλητον καὶ τὸν Πρύτανην τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον των καὶ τὴν πολῦτιμον συμπαράστασιν των.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ εἶναι μία τῶν τεσσάρων πρώτων Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν, ἰδρυθεῖσων διὰ τοῦ ἀπὸ 14ης Ἀπριλίου 1837 διατάγματος «περὶ προσωρινοῦ κατισμοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὁθωνεῖον Πανεπιστημίου», τοῦ ὀνομασθέντος ἔπειτα Ἐθνικοῦ (θέσπισμα τῆς 20ῆς Ὀκτωβρίου 1862) καὶ ὕστερον Καποδιστριακοῦ (17 Ἰουλίου 1911). Ἡρξάτο καὶ αὕτη ἐπισήμως λειτουργοῦσα τὴν 3ην Μαΐου 1837 μετὰ τῶν λοιπῶν Σχολῶν ἐν τῇ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν οἰκίᾳ τοῦ ἀρχιτέκτονος Κλεάνθους.

Ἐν ἔτει 1841 μετὰ τῶν ἄλλων Σχολῶν ἐγκατεστάθη ἐν τῷ κεντρικῷ κτιρίῳ τοῦ Πανεπιστημίου, ἔνθα καὶ ἄχρι τοῦ νῦν ἐν μέρει στεγάζεται. Ἀλλ' ἡ σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι αὐξάνει τοῦ διδασκτικοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν φοιτητῶν καὶ αἱ πολλαπλαῖ ἐκπαιδευτικαὶ ἀνάγκαι ἐπέβαλον τὴν ἵδρυσιν νέου εὐρυχώρου κτιρίου, δυναμένου νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς βασικὰς ἀπαιτήσεις τῆς Σχολῆς πρὸς ὁρτὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ποικίλων πνευματικῶν ἀναγκῶν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Κατά τὰ πρῶτα ἔτη τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς ὁ ἀριθμὸς τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν φοιτητῶν ἦτο περιορισμένος. Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου αἱ ἐν αὐτῇ ἔδραι ἠδξήθησαν καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς νέων παρηκολούθει μετὰ πολλοῦ διαφέροντος καὶ θερμοῦ ζήλου τὴν ἱερὰν ἐπιστήμην. Ὁ αἰσθητῶς ὅμως αὐξανόμενος ἀριθμὸς τῶν σπουδαστῶν τῆς Σχολῆς ἤρξατο πρὸ δεκαετίας μειούμενος ἐξ αἰτίας τοῦ ἔκτοτε περιορισθέντος διορισμοῦ τῶν πτυχιούχων τῆς.

Σήμερον ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ θεραπεύει τὴν ἱερὰν ἐπιστήμην διὰ 18 ἑδρῶν, ὧν τὸ μὲν ἀνώτερον διδασκικὸν προσωπικὸν συγκροτεῖται ἐξ 6 Ὁμοτίμων Καθηγητῶν, 11 Τακτικῶν Καθηγητῶν, 4 Ἐκτάκτων Ἐντεταλμένων Καθηγητῶν, 4 Ἐντεταλμένων Ὑφηγητῶν καὶ 6 Ὑφηγητῶν, τὸ δὲ βοηθητικὸν διδασκικὸν προσωπικὸν συγκροτεῖται ἐκ 4 Ἐπιμελητῶν καὶ 25 ἐπιστημονικῶν Βοηθῶν. Τὸ σύνολον τῶν φοιτητῶν τῆς ἀνέρχεται εἰς 450, ἐν οἷς καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς ἀλλοδαπῶν ὁμοδόξων καὶ ἀκροατῶν ἑτεροδόξων ἐκ πασῶν τῶν ἡπείρων, χάρις εἰς τὴν ἀπὸ τὸν κόσμον προβολὴν τῆς καὶ τὸ ἀναμφισβήτητον κύρος τῆς. Ὁ ἐπιστημονικὸς ἐξοπλισμὸς τῆς Σχολῆς εἶναι λίαν ἱκανοποιητικὸς. Διαθέτει δ' αὖτε τέσσαρα σπουδαστήρια, ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς τέσσαρας κυρίους κλάδους τῆς Θεολογίας (ἐρμηνευτικόν, συστηματικόν, ἱστορικόν καὶ πρακτικόν), μετὰ πλουσίαν ἐν Ἑλληνικοῖς καὶ ξένοις συγγράμμασι βιβλιοθηκῶν, ἐμπλουτισθεῖσαν διὰ δωρεῶν ἀειμνήστων καθηγητῶν τῆς καὶ ἄλλων εὐπαιδευτῶν καὶ εὐσεβῶν ἀνδρῶν καὶ ἰδίᾳ διὰ τῆς γενναίας ἐπιχορηγήσεως τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως.

Αἱ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος ὑπηρεσίαι τῆς Σχολῆς κατὰ τὸν ὑπερεκατονταετῆ τῆς βίον ὑπῆρξαν πολλαπλᾶ καὶ σπουδαῖαι. Οἱ Καθηγηταὶ καὶ Ὑφηγηταὶ τῆς διεκρήθησαν ὡς Ἀκαδημαῖκοι διδάσκαλοι καὶ ἀνέπτυξαν πολυμερῆ καὶ ἀξιόλογον συγγραφικὴν ὁρᾶσιν, τὰ μάλιστα συμβαλόντες εἰς τὴν προαγωγὴν τὴν θεολογικῆς Ἐπιστήμης διὰ πρωτοτύπων συγγραφῶν, ὧν πολλὰ ἐξόχως καὶ ὑπὸ ἄλλοθεντῶν ἐκτιμηθεῖσαι μετεφράσθησαν εἰς τὰς ἰδίας τούτων γλώσσας. Ἡ πλουσία θεολογικὴ συγγραφικὴ παραγωγὴ τυγχάνει ἔτι μᾶλλον ἀξίεπαινος, καθ' ὅσον δὲν ἔχει, ὡς ἐκ τοῦ ὀλιγαριθμοῦ τῆς ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ, ὕλικά ἐλατήρια καὶ οὕτω ἀποβλέπει ἀφιλοκερδῶς εἰς τοὺς πνευματικὸς σκοποὺς τῆς. Ἐκτὸς τῶν κυρίως ἐπιστημονικῶν τῶν ἔργων οἱ Καθηγηταί, Ὑφηγηταὶ καὶ οἱ διδάκτορες τῆς Σχολῆς προθύμως γράφουν διάφορα ἄρθρα ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ καὶ διεθνῇ ἡμερησίῳ καὶ περιοδικῷ τύπῳ, ὡς καὶ ἐν ἐγκυκλοπαιδείαις καὶ λεξικοῖς, καὶ διὰ διαλέξεων ἐθνικοῦ, θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ περιεχομένου διαφωτίζουν τὸν λαὸν ἐπὶ σοβαρῶν θεμάτων τοῦ πνευματικοῦ βίου.

Εἰδικώτερον αἱ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος ἐκάστοτε προσφερόμεναι ὑπηρεσίαι συνόλου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἢ μελῶν αὐτῆς οὐκ ὀλίγως εἰς τὴν μετ' ἄκρας εὐσυνειδησίας γνωμάτευσιν ἐπὶ φλεγόντων θεολογικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων, ἀφορώντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καθ' ἑαυτὴν ἢ ἐν σχέσει πρὸς τὰς λοιπὰς ὀρθοδόξους καὶ

ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας, εἰς τὴν ἑλληνοπρεπῆ ἐκπροσώπησιν τῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας ἐν διορθοδόξοις καὶ διεθνέσι θρησκευτικοῖς συνεδροῖς, εἰς τὴν εὐσυνειδητὸν ἀσκήσιν καθηκόντων ἐν καιρίαις ἐκκλησιαστικαῖς καὶ κρατικαῖς θέσεσι καὶ ἱεραῖς ἀποστολαῖς κοινωνοφελῶν ὁργανισμῶν, εἰς τὴν προβολὴν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους διὰ διαλέξεων ἐν Πανεπιστημίοις καὶ ἄλλοις πνευματικοῖς ἰδρύμασι τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ εἰς τὴν πρόσκλησιν ξένων ἐπιφανῶν θεολόγων καὶ ἄλλων διακεκριμένων προσωπικοτήτων πρὸς ἀνάπτυξιν θεμάτων τῆς εἰδικότητός των καὶ ἀμοιβαίαν γνωριμίαν καὶ κατανόησιν ἐν τῷ καταθέλλοντι αὐτοὺς Ἑλληνικῷ χώρῳ.

Ἡ κυρία ὅμως ἀποστολὴ τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ λειτουργούσης Θεολογικῆς Σχολῆς ἔγκειται εἰς τὴν μόρφωσιν διδασκάλων πρὸς θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν ἀγωγὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐκ τῶν πτυχιούχων θεολόγων ἡ Ἐκκλησία ἐπιλέγει τοὺς πνευματικὸς τῆς ταγοὺς διὰ τὴν ἀσκήσιν τοῦ λειτουργικοῦ, πνευματικοῦ καὶ διδασκικοῦ τῆς ἔργου. Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὸν κληρικὸν πρέπει νὰ χαρακτηρίσῃ ἀνεπίληπτον ἦθος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἦθος τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι ἀβίαστος καὶ ἀνεπιτήδεντος ἑκφρασις ἐνσυνειδήτου βιώσεως τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως χριστιανικῆς ἀληθείας, ἧς ἡ θεολογικὴ διερευνήσις μεγάλως συντελεῖ εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ πνευματικοῦ ἔργου καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς πολυσχιδοῦς ἀποστολῆς τοῦ ἐμπειστημένου τὴν φύλαξιν λογικῆς ποιμνῆς. Ἡ χρηστὴ λοιπὸν διοίκησις, ἡ ἀληθὴς κατήχησις καὶ γενικώτερον τὸ πρὸς φωτισμὸν καὶ σωτηρίαν τοῦ χριστεπωνούμενου πληρώματος ἔργον τοῦ κληρικοῦ προϋποθέτουν καὶ ἀρτίαν μόρφωσιν. Ὡς δ' ἡ μακράων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἱστορία μαρτυρεῖ, ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία δὲν δύναται νὰ βοηθῇ ἀνεὺ ἱκανῆς θεολογικῆς καταρτίσεως, δι' ἧς ἐπιτυγχάνεται ὁθύνσεις τῶν ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας ἐκάστοτε ἀναφνομένων δογματικῶν καὶ κανονικῶν ζητημάτων. Σήμερον, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν, τοῦτο καθίσταται ἐπιτακτικώτερον, προκειμένου ἡ Ἐκκλησία νὰ προσεγγίσῃ τῇ ἀμφιταλαντευομένῃ νεολαίᾳ καὶ νὰ κερδίσῃ ταύτην ἐν τῷ κυκεῶνι τῶν ἀλληλοσυγκρουομένων θεωριῶν, ὧν πολλὰί τελευτῶν πρὸς κατάλυσιν πάσης πνευματικῆς ἀξίας. Ὁ κληρικὸς καὶ ὡς λειτουργὸς καὶ ὡς ποιμὴν, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὡς πνευματικὸς πατὴρ καὶ ἐξομολόγος, ἀνταποκρίνεται ἐπιτυχῶς εἰς τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν του δι' ἐπιδιώξεως τῶν ἀγαθῶν τῆς ἀληθοῦς παιδείας καὶ δι' ἐπαρκoὺς κατατοπισμοῦ του εἰς τὸν καθόλου προβληματισμὸν τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, προϋποθέτοντα παλαιὰ τε καὶ νέα ἰδεολογικά ρεύματα ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ καὶ ἡ μέση Ἐκπαίδευσις ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς λαμβάνει τοὺς διὰ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν ἀγωγὴν τῶν νέων προοριζομένους διδασκάλους. Διὰ τῶν θεολόγων λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως συντελεῖται ἡ ἐναρμόνισις παιδείας καὶ Θρησκείας καὶ ἐπιδιώκεται ἡ κατὰ τὴν φωτίζουσαν, ἀναγεννώσαν καὶ σώζουσαν νέαν διδασκίαν διάπλασις τῶν νέων. Διὰ δὲ τῆς ἐν τοῖς γυμνασίοις καταλλήλου διδασκαλίας των προβάλλονται αἱ μεγάλαι προσωπικότητες τῆς Βίβλου

καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀξιολογοῦνται οἱ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἀγῶνες τῶν πιστῶν καὶ οὕτω ἡ πίστις ἀναζωπυροῦται καὶ συνδέεται μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς πατρίδος. Εἰς τὰς τῶν νέων ἀγνὰς καὶ πρὸς ἰδεολογικὸν προσανατολισμὸν μετεώρους ψυχὰς ὁ θεολόγος ἐκπαιδευτικὸς λειτουργὸς ἐμπνέει τὴν ἀψευδῆ πεποίθησιν, ὅτι ἡ μὲν θρησκευτικότης ἀποτελεῖ στοιχεῖον ἀνθρωπισμοῦ καὶ ὁλοκληρώσεως τῆς προσωπικότητος, ἡ δὲ ἠθικὴ ἐκφράζει θεῖον θέλημα καὶ δύναται νὰ βιωθῇ διὰ τῆς δυνάμεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν μυστηριακὴν ταύτης ζωὴν. Δυνάμεθα δ' ἀνεκδοίκατος νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑψηλῆς ἅμα τε καὶ δυσκόλου ἀποστολῆς ταύτης οἱ πτυχιούχοι τῆς καθ' ἡμᾶς Σχολῆς ἀντεπεξέρχονται ἐπιτυχῶς, διδάσκοντες τ' ἀληθῆ μετὰ ζήλου καὶ νουθετοῦντες τὰ ἀκριβῆ ἐν συνέσει, δι' ὃ καὶ οἱ νέοι τῶν Σχολείων τῆς Μέσης Παιδείας ἐκζητοῦν παρ' αὐτῶν συμβουλὴν μετ' ἐμπιστοσύνης καὶ σεβασμοῦ.

Ἡ προσφορὰ τῶν ἐν τῇ Ἐκπαιδεύσει θεολόγων καθίσταται ἔτι ἀξιόλογος ὡς ἐκ τοῦ εὐρύτερου καταρτισμοῦ των. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν των μεγάλως ὠφελοῦνται πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ διδασκομένων δι' αὐτοὺς μαθημάτων καὶ ἐκ πρακτικῶν ἀσκήσεων διὰ συγχρῶν ἐπισκέψεων εἰς ἀρχαιολογικοὺς χώρους, κοινωφελῆ ἰδρύματα, μεγάλας βιομηχανικὰς μονάδας καὶ ἄλλα καὶ δι' ἐκπαιδευτικῶν ἐκδρομῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Χάρης δ' εἰς τὴν μεγάλην δυνατότητα χορηγήσεως ὑποτροφῶν ὑπὸ τῶν ξένων κυρίως Ἐκκλησιῶν, πολλοὶ τῶν περατούντων τὰς σπουδὰς των μετεκπαιδεύονται ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ μάλιστα οὐ μόνον εἰς μαθήματα τῆς θεολογίας, ἀλλὰ καὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς κοινωνιολογίας καὶ τῆς παιδαγωγικῆς. Εἰς τοῦτο δ' ὀφείλεται τὸ ὅτι τὸ ποσοστὸν μετεκπαιδευθέντων θεολόγων τυγχάνει μεγαλύτερον παντὸς ἄλλου κλάδου ἐν τῇ μέσῃ Ἐκπαιδεύσει.

Οἱ μετεκπαιδευθέντες, ὃν τινες ἐπισφραγίζουν τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ σπουδὰς των διὰ τῆς λήψεως θεολογικοῦ ἢ φιλοσοφικοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος, ἐπιδιώκουν ἔπειτα παρ' ἡμῖν ἀκαδημαϊκὴν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σταδιοδρομίαν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς λήψεως ὀρθοδόξου διδακτορικοῦ διπλώματος. Οὕτω πως παρέχεται εἰς τὴν Σχολὴν ἡ δυνατότης νὰ ἐκλέξῃ ἐκ μεγάλου ἀριθμοῦ ὑποψηφίων τὸ πρὸς ἀνανέωσιν ἀπαιτούμενον ἐπιστημονικὸν προσωπικόν. Τὰ ἄχρι τοῦδε λεχθέντα δεικνύουν τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὑπάρξεώς της, ἐνθα αὕτη δύναται νὰ διεξάγῃ τὴν ἔρευνάν της ἐλευθέρως καὶ ἀντικειμενικῶς. Τὴν σπουδαιότητα ταύτην πολλάκις ἐξῆραν ὑπεύθυνοι παράγοντες ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ τῇ Πολιτείᾳ. Ἀλλ' ὅμως, ὡς ἤδη ἐλέγχθη, ἀπὸ δεκαετίας ὁ ἐν τῇ Μέσῃ Ἐκπαιδεύσει διορισμὸς θεολόγων περιορίσθη εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ οὕτω τὸ ἔργον τῆς Σχολῆς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲν ἀξιοποιεῖται. Μέγας ἀριθμὸς κατὰ πάντα ἀξίων πτυχιούχων, δυνάμενων νὰ παράσχουν σπουδαίας ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πολιτείαν παραμένει ἀχρησιμοποίητος. Τρέπονται δὲ οἱ θεολόγοι οὗτοι εἰς ἐπαγ-

γέλματα ὅλως διάφορα ἐκείνων, τὸ ὁποῖον ἀρχικῶς ἐπέλεξαν ὡς ἀποστολὴν των καὶ διὰ τὸ ὁποῖον προητοιμάσθησαν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν. Ἐνεκα τούτου ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ πολλάκις διὰ διαβημάτων καὶ ὑπομνημάτων πρὸς τοὺς ἀρμοδίους καὶ κυρίως πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ἐζήτησε τὸν ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει καὶ τοῖς διαφόροις ἐκκλησιαστικοῖς ὀργανισμοῖς κατ' ἔτος διορισμὸν ἀριθμοῦ τινος θεολόγων, ἵνα οὕτω θαρρυνθοῦν καὶ ἐμψυχωθοῦν οἱ σπουδασταὶ ἡμῶν καὶ ἐξυπηρετηθοῦν τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παιδείας. Εὐτυχῶς ὅμως ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις ἔχει κατανοήσει τὸ πρόβλημα, δεδομένου ὅτι προσφάτως ἐνέκρινε τὸν διορισμὸν 105 θεολόγων ἐν τῇ ἐπαγγελματικῇ ἐκπαιδεύσει. Εὐελπιστοῦμεν δ' ὅτι συντόμως θὰ ὑπάρξῃ καὶ ὀριστικὴ λύσις τοῦ προβλήματος πρὸς ὄφελος οὐχὶ τόσοσιν τῶν ἀδιορίστων θεολόγων, ὅσον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους. Ἐὰν δὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀδιορίστων θεολόγων λυθῇ ὀριστικῶς, θὰ καταστῇ ἔτι μᾶλλον σαφὴς καὶ ἡ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ πολυτιμία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς παρουσία.

Περαιῶν τὸν λόγον, εὐχομαι ὡς Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ Ἰδρυματός της, τὰ μάλιστα ἀναγκαῖον διὰ τὸν ἀριστον καταρτισμὸν ἐνθεν μὲν τῶν μελλόντων διδασκάλων τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀγωγῆς, ἐνθεν δὲ τῶν πνευματικῶν ταγῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς ὀριστικῆς διευθετήσεως τοῦ φλέγοντος θέματος τῆς ἀξιοποιήσεως τῶν πνευματικῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τέκνων ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ὁ φοιτητὴς ἐξ ἄλλου τῆς Θεολογίας κ. Διαμ. Νᾶνος εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε,
Ἐξοχώτατε κύριε Ὑπουργέ,
Κύριε Πρύταμι,
Κύριε Κοσμήτορι,
Σεβαστοὶ κύριοι Καθηγηταί,
Κύριοι συνάδελφοι,

Χαρὰν μεγάλην χαίρει σήμερον καὶ ἐνθερμον τὴν εὐχαριστίαν πρὸς Κύριον ποιεῖται σύμπασα ἡ Θεολογικὴ τοῦ Ἀθηνῶν Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Σχολή, ἐπὶ τῷ ἱστορικῷ τούτῳ γεγονότι, τῆς θεμελιώσεως δηλονότι ἐξειδιασμένου κτιρίου πρὸς εὐχερεστέραν θεραπείαν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ἐπιστήμης.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολή, βεβαπτισμένη ἐν τῇ ἀληθείᾳ τῆς πίστεως ἡμῶν καὶ ἀνεγείρουσα καλλιμαεζομένους πνευματικὸς ναοὺς ἐν ταῖς καρδίαις τῶν σπουδάζόντων ἐν αὐτῇ, ὑπελείπετο ἄχρι τοῦδε τοῦ ἀξίου ὁσρακίνου σκεύους, ἵνα ἐν αὐτῷ φαιενότερον διαλάμπῃ ὡς αἰωνία φλόξ. Ἀλλ' ἰδοὺ νῦν, θεία ἐπινεύσει, θεμελιούται τέμενος μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀντάξιον τῆς δόξης, ἥτις ἐν αὐτῷ ἐγκατοικήσει.

Ἐν τῇ εὐσήμερ ταύτῃ στιγμῇ διερχομένων τὰ συναισθήματα τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, οὗς ἔχω τὴν τιμὴν, ἵνα ἐκπροσωπῶ, ἐκφράζω ἀγαλλο-

Η ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ (1948 - 1973)

Π ρ ο λ ο γ ὤ μ ε ν α.

Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος συμπληροῦται εἰκοσιπενταετία ἀπὸ τῆς ἐν Ἀμστερνταμ, κατὰ Αὐγουστον τοῦ 1948, ἰδρύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τοῦ Διεκκλησιαστικοῦ τούτου Ὁργανισμοῦ, ὅστις διὰ τῆς συνενώσεως ἐπὶ τὸ αὐτὸ τῶν ἀπὸ τοῦ 1928 ὑφισταμένων κινήσεων περὶ «Πίστεως καὶ Τάξεως» (Faith and Order) καὶ περὶ «Ζωῆς καὶ Ἔργας» (Life and Work) ἔδιδε σάρκα καὶ ὅσπ' εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τῆς περιφήμου Ἐγκυκλίου τοῦ 1920¹ προταθεῖσαν «Κοινωνίαν τῶν Ἐκκλησιῶν»².

Τὸ ἀπὸ τοῦ 1948 διατρέξαν τέταρτον αἰῶνα ἀσφαλῶς ὑπῆρξε διὰ τὰς Ἐκκλησίας-Μέλη αὐτοῦ πλήρες ἐμπειρίων, θετικῶν τε καὶ ἀρνητικῶν, μίᾳ περιόδῳ αἰσιοδόξων προβλέψεων διὰ τοὺς μὲν καὶ ἀπογοητεύσεων διὰ τοὺς δέ. Ἀπὸ Γενικῆς Συνελεύσεως εἰς Γενικὴν Συνέλευσιν, τὸ Π.Σ.Ε. ἔλαβε σταδιακῶς τὴν οἰκουμενικὴν αὐτοῦ διάστασιν, μεθ' ἑλὼν τῶν συνεπαγομένων αὐτῆς πλεονεκτημάτων ἢ μειονεκτημάτων, καὶ ἀναποφεύκτως ἀπετέλεσε δι' ἄλλους μὲν κέντρον προβληματισμοῦ, δι' ἑτέρους δὲ ἀντικείμενον κριτικῆς. Κατὰ τὴν παρελθούσαν μάλιστα ἑπταετίαν, ἰδίως δὲ ἔπειτα ἀπὸ τὰ πορίσματα, εἰς ἃ κατέληξαν τὸ ἐν Γενεῦ Πανγκόσμιον Συνέδριον «Ἐκκλησίας καὶ Κοινωνίας» (1966) καὶ ἡ ἐν Οὐψάλῃ Δ' Γενικὴ Συνέλευσις (1968), μὲ ἀποτελεσματικὰ ὅπως δοθῇ περισσοτέρα ἔμφα-

σις εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ οὕτω καλουμένου «Τρίτου Κόσμου» ἀντιμετωπιζόμενα κοινωνικῆς φύσεως προβλήματα, τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἐγένετο σημεῖον ἀντιλεγόμενον καὶ στόχος ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινωνικῶν τινῶν κύκλων, συμπεριλαμβανομένου καὶ ἱκανοῦ ἀριθμοῦ ἐκ τῶν ἐκ παραδόσεως συντηρητικωτέρων Ἐκκλησιῶν-Μελῶν αὐτοῦ ἀνὰ τὴν ὑφήλιον.

Ἀπὸ ὀκταετίας ὑπηρετῶν ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς μέλος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ αὐτοῦ Προσωπικοῦ καὶ παρακολουθῶν, ὡς εἰκός, ἐκ τοῦ συνέγγυς τὴν ἐν γένει δραστηριότητα καὶ πορείαν αὐτοῦ τόσο ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν Γενικῶν Συνελεύσεων καὶ τῶν Κεντρικῶν Ἐπιτροπῶν, ὅσον καὶ ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς καθ' ἡμέραν ἐργασίας ἐν τῇ ἐν Γενεῦ ἑδρᾷ αὐτοῦ, θὰ ἐπιχειρήσω κατωτέρω, ὅπως σκιαγραφήσω τὰ διάφορα στάδια, ἐκ τῶν ὁποίων διήλθε τὸ Συμβούλιον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς εἰκοσιπενταετοῦς ζωῆς αὐτοῦ³.

Α'. Ἀπὸ Ἀμστερνταμ (1948) εἰς Οὐψάλαν (1968).

Πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὴν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἀνάλυσιν τῆς πορείας τοῦ Π.Σ.Ε. κατὰ τὴν ὡς ἄνω εἰκασατίαν, θὰ ἦτο καλόν, ὅπως κάμωμεν τὴν γενικὴν παρατήρησιν, ὅτι ἀρχικῶς ἡ ὅλη Οἰκουμενικὴ κίνησις, ἀκολουθῶσα δὲ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς ὀργανωμένη πλέον ἔκφρασις τῆς κινήσεως ταύτης, ἔσχον ἐπίδρασιν τῶν διαφόρων κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν, ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν συνθηκῶν τῆς ἐποχῆς, αἵτινες ἐπηρεάζουσιν καὶ θέτουσαι ἐν κινδύνῳ τὴν ὅλην ζωὴν καὶ δρᾶσιν τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Ἐκκλησιῶν, ὥθησαν αὐτάς, ὅπως ἀπὸ κοινοῦ ἀναζητήσωσι τρόπους θεραπείας τῶν πολυποικίλων αὐτῶν προβλημάτων καὶ ὡς ἐνῆα, κατὰ τὸ δυνατόν, δύνανται ἀντιμετωπίσωσι τὸν «κόσμον». Καὶ αὕτη ἔτι ἡ Συνεδικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920, ἔκφρασις οὖσα τῆς οἰκουμενικῆς μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, δὲν εἶναι ἄμοιρος τῆς κοσμικῆς ταύτης ἐπιρροῆς τῆς ἐποχῆς τῆς. Διότι «φρονοῦσα ὅτι ἡ τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν προσέγγισις πρὸς ἀλλήλας καὶ κοινωνία οὐκ ἀποκλείεται ὑπὸ τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ αὐτῶν δογματικῶν διαφορῶν καὶ ὅτι τοιαύτη τις προσέγγισις τὰ μάλα ἐστὶν εὐκαταία

1. Βλ. Ἐγκύκλιος Συνεδικῆ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, Κων/πολις, ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ τυπογραφείου 1920. Σημειωτέον, ὅτι κατὰ τὸν Δρα Visser't Hooft, συντάσσεται τῆς ἐν λόγῳ ἱστορικῆς ἐγκυκλίου φέρονται οἱ ἀοίδιμοι Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων Γερμανὸς Στρινόπουλος καὶ Βασίλειος Ἀντωνιάδης, καθηγητῆς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς.

2. Ὁ ὅρος «Κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν» ἀρχικῶς ἦτο ἡ ἐπίσημος ἑλληνικὴ ὀνομασία τοῦ Π.Σ.Ε. Βλ. Καταστατικὸν τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν W. A. Visser't Hooft, La première Assemblée du Conseil Oecumenique des Eglises, Rapport officiel, (Neuchâtel - Paris 1948), σελ. 257. Ἀργότερον ὅμως προετιμήθη ἡ κατὰ λέξιν μετάφρασις τῆς Ἀγγλικῆς ὀνομασίας World Council of Churches.

μὲνη καὶ ἐθνικῆς ὑπερηφανείας παλλομένη καρδιά θερμότητας εὐχαριστίας πρὸς τε τὴν Ἐθνικὴν Κυβέρνησιν, τὸν κ. Πρῶταν, τὸν κ. Κοσμητόρα καὶ πάντας τοὺς σεβαστοὺς ἡμῶν κ.κ. Καθηγητάς, ὑπὲρ ὧν ἐποίησαν καὶ ποιοῦσι διὰ τὴν ἡμετέραν Σχολήν.

«Κύριος εἶν ἐν κεφαλῇ γονίας καὶ ἔσται θαυμαστός ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν».

3. Πολύτιμον ἱστορικὸν ὕλικόν, καλύπτον τὴν περίοδον με-
ταξὺ 1948-1968, παρέχει ὁ Β' τόμος τῆς Ἱστορίας τῆς Οἰκου-
μενικῆς κινήσεως, ἐκδοθεὶς ὑπὸ τοῦ Harold E. Fey, The
Ecumenical Advance, a History of the Ecumenical Mo-
vement, volume two 1948-1968, London S.P.C.K. 1970.

και αναγκαία και πολλάκις χρήσιμος εις τε το καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον ἐκάστης τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν και τοῦ ὅλου χριστιανικοῦ σώματος» και προτείνουσα ἑνδεκα συγκεκριμένους τομεις συνεργασίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, δὲν διστάζει νὰ τονίσῃ ὅτι: «ἔσται δὲ ἡ ἀνύποπτος και ζωηροτέρα αὕτη τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας συνάφεια και ἄλλως ὑπὲρ τοῦ ὅλου τῆς Ἐκκλησίας σώματος χρήσιμος και ὠφέλιμος, ὅτι παντοῖοι κίνδυνοι οὐχὶ ἤδη ταύτη ἡ ἐκείνη τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ τῇ ὁλότῃ αὐτῶν ἐπαπειλοῦσιν, ὡς αὐταῖς ταῖς βάσει τῆς Χριστιανικῆς πίστεως και αὐτῇ τῇ συστάσει τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς και κοινωνίας ἀντιφερόμενοι. Ὁ γὰρ ἄρτι λήξας φοβερὸς παγκόσμιος πόλεμος, ὡς ἐτεκμηρίωσε πλείστα τὰ ἐν τῷ βίῳ τῶν χριστιανικῶν λαῶν νοσηρὰ και ἀπεκάλυψε μεγάλην πολλάκις ἔλλειψιν σεβασμοῦ και πρὸς αὐτὰ ἐπὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ δικαίου και τῆς φιλανθρωπίας, οὕτως ἐδείνωσε μὲν τὰς ὑποχρεώσεις, ἠνέωξε δὲ και ἄλλας νέας πληγὰς πρακτικωτέρας, ὡς εἰπεῖν, φύσεως, καθ' ὧν πολλὴ εἰκότως ἀπαιτεῖται προσοχὴ και μέριμνα ἀπὸ μέρους πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν»⁴.

1. Ἀμστερνταμ (1948).

Ὑπὸ παρομοίας συνθήκας εὐρίσκοντο αἱ Ἐκκλησίαι και ἐν ἔτει 1948, ὅτε, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πρό-τριτα λήξαντος Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ὑπάρχουσαι και ὑφιστάμεναι τὰς καταστρεπτικὰς αὐτοῦ συνεπειάς, συνεκεντρώθησαν ἐν Ἀμστερνταμ, ὅπως «ἐν πίστει και ὑπακοῇ χαράξωσιν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτ' ὅτι τὰ ἐλπιδοφόρα μηνύματα τῆς τελευταίας νύκτες, ἣν ὁ Χριστὸς μᾶς ὑπεσχέθη διὰ τῆς Ἀναστάσεώς Του»⁵. Ὁ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην προβληματισμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν ἀντικατοπτρίζεται κάλλιστα εἰς τὸ κύριον θέμα τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, ὅπερ ἔφερε τὴν γενικὴν ἐπιγραφὴν «ἡ Βουλὴ τοῦ Θεοῦ και ἡ ἀταξία τοῦ ἀνθρώπου» και ἦτο ὑποδηρημένον εἰς τέσσαρας ὑποτίτλους, ἦγουν: 1) «Ἡ Ἐκκλησία ἐν τῇ βουλῇ τοῦ Θεοῦ», 2) «Ἡ βουλὴ τοῦ Θεοῦ και ἡ μαρτυρία τοῦ ἀνθρώπου», 3) «Ἡ Ἐκκλησία και ἡ ἀταξία τῆς κοινωνίας», και 4) «Ἡ Ἐκκλησία και ἡ διεθνὴς ἀταξία». Διὰ μέσου τῶν προπαρασκευαστικῶν κειμένων τῶν ἐν τῇ Γενικῇ Συνελεύσει συζητήσεων και τῶν ἐκθέσεων τῶν Ἐπιτροπῶν⁶ βλέπει τις σαφῶς τὴν προσπάθειαν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπως ἀφ' ἐνὸς μὲν λυτρωθῶσιν ἀπὸ τὸ ἄγχος τῆς διαιρέσεως και τῆς εἰς παγκόσμιον κλίμακα ἀσταθείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ, ὅπως ἀποκαταστήσωσι τὴν εὐστάθειαν τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, διὰ μιᾶς ἐπιστροφῆς πρὸς τὰς πηγὰς και τῆς ἀνακαινίσεως αὐτῶν ἐν Χριστῷ.

4. Βλ. Ἐγκύκλιος Συνοδικῆ... ἐνθ' ἀν. και ἐν Β. Σταυρίδου, Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς κινήσεως, Ἀθήναι 1964, σελ. 127 ἐξ.

5. Βλ. Μήνυμα τῆς Α' Γενικῆς Συνελεύσεως, ἐν Visser't Hooft, ἐνθ' ἀν. σελ. 10.

6. Τὰ πλήρη κείμενα τῶν ἐκθέσεων τῶν τεσσάρων Ἐπιτροπῶν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, ὡς και περιλήψεις τῶν συζητήσεων, αἵτινες ἐπηκολούθησαν τὴν ἐν τῇ Ὀλομελείᾳ τῆς Συνελεύσεως ὑποβολὴν των, εὐρίσκονται ἐν Visser't Hooft, ἐνθ' ἀν., σελ. 64-135.

Ἐὰν προσπαθῇ τις, ἵνα ἀξιολογήσῃ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἀμστερνταμ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς, θὰ διαπιστώσῃ ὅτι τὸ πνεῦμα ἐνθουσιασμοῦ και αἰσιοδοξίας, ὅπερ ἔπνεεν εἰς προγενέστερα οἰκουμενικὰ συνέδρια τῶν κινήσεων «Πίστις και Τάξις» και «Ζωὴ και Ἐργασία», δὲν ἐπεκράτησεν ἐνταῦθα. Τὸ ὑναντίον ἡ Συνέλευσις, χωροῦσα εἰς τὴν ἰδρυσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, διέβλεπε σαφῶς τὰς θεολογικὰς και ἐκκλησιολογικὰς δυσκολίας, αἵτινες θὰ προέκυπτον ἐκ τῶν ὑστέρων, δεδομένου ὅτι «ἡ κοινὴ τῶν Ἐκκλησιῶν δρᾶσις θὰ ἡδύνατο νὰ πηγᾷ μόνον ἐκ τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος αὐτῶν»⁷, διὰ νὰ ἀποτελέσῃ ἀκλόνητον μαρτυρίαν και «καταγγελίαν Χριστοῦ» ἐν μέσῳ ἐνὸς «ἐκκοσμιζομένου» κόσμου.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, ἤρχιζε μία νέα φάσις τῆς οἰκουμενικῆς πορείας, μὲ κέντρον ἐν σεμνὸν ξύλινον κτίριον ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Γενεύης και μὲ ἐμψυχωτὴν τὸν Δρα Visser't Hooft, πρῶτον Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Π.Σ.Ε. Τὸ ἐγχείρημα δὲν ἦτο ἐύκολον. Βεβαίως ἡ Α' Γενικὴ Συνέλευσις διὰ τῆς ψηφίσεως τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Π.Σ.Ε. εἶχε καθορίσει κατὰ ἓνα γενικὸν τρόπον τὸ ἔργον τοῦ Συμβουλίου και παρουσιάζει τοῦτο ὡς ἐν ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποῦ αἱ Ἐκκλησίαι θὰ εἶχον τὴν δυνατότητα, ὅπως «μαρτυρήσωσιν» τὴν κοινὴν αὐτῶν ὑποταγὴν ἐν τῷ Χριστῷ, και συνεργασθῶσιν ἐκεῖ, ὅπου ἡ κοινὴ αὐτῶν πρᾶξις θὰ ἦτο ἀναγκαία⁸, ἀλλὰ μὴν ἡ Γενικὴ Γραμματεία εἶχε πρὸ αὐτῆς τὴν εὐθύνην τῆς ὁργανώσεως δώδεκα Τμημάτων, ἡ ἰδρυσις τῶν ὁποίων εἶχεν ἀποφασισθῇ ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως. Μεταξὺ τῶν κυριωτέρων ἀναφέρω τὰ Τμήματα Πίστεως και Τάξεως, Σπουδῶν, Εὐαγγελισμοῦ, Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας και προσφύγων, Νεότητος και Διεθνῶν Ὑποθέσεων.

Ἐκτὸς ὅμως τούτου τὸ νεοῖδρυθὲν Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν εὐρίσκετο και πρὸ τοῦ τεραστίου ἔργου τῆς διατυπώσεως τῆς ἐκκλησιολογικῆς θέσεως αὐτοῦ, ἰδίᾳ κατόπιν σοβαρῶν ἐπιφυλάξεων, διατυπωθεῖσῶν ὑπὸ πλείστων ὀρθοδόξων, ἀμα τῇ λήξει τῶν Ἐργασιῶν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, ἀλλὰ και ἐρωτημάτων τινῶν ἐπιφανῶν ῥωμαιοκαθολικῶν θεολόγων περὶ τῆς φύσεως και τῆς καθόλου πορείας τοῦ Συμβουλίου⁹. Εἶναι πανθομολογούμενον γεγονός, ὅτι τὸ Π.Σ.Ε. ὑφίστατο κατ' οὐσίαν και πρὸ τῆς ἐπίσῃμου ἰδρύσεως αὐτοῦ και ἔδρα πολυμερῶς και πολυτρόπως ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον δεκαετίαν, ἀπὸ τοῦ 1938-1948, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ ἀναφέρῃ τι περὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἀμστερνταμ ἐγένετο συζήτησις περὶ μίαν ἀνακοίνωσιν τῆς Προκαταρκτικῆς Ἐπιτροπῆς «περὶ τῆς φύσεως τοῦ Συμβουλίου», αὐτομάτως ἐτέθη ἐπὶ τάπητος τὸ θέμα τῆς συμμετοχῆς τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκ-

7. H. Kruger, The life and activities of the World Council of Churches, ἐν Harold Fey, ἐνθ' ἀν., σελ. 39.

8. Les six premières années, 1948-1954, Conseil Oecuménique des Églises, Genève, σελ. 4.

9. Visser't Hooft, The general ecumenical development since 1948, ἐν Harold Fey, ἐνθ' ἀν. σελ. 16.

κλησιῶν ἐντὸς τοῦ ἐπισήμως πλέον ἰδρυθέντος ἐκκλησιαστικοῦ τούτου ὀργανισμοῦ. Μέχρι τοῦ Ἀμστερνταμ αἱ οἰκουμενικαὶ σχέσεις ἦσαν κάπως ἀόριστοι καὶ πάντως οὐχὶ δεσμευτικά. Πλὴν ὅμως μετὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Συμβουλίου αἱ σχέσεις αὐταὶ ἐλάμβανον πλέον ἐπίσημον χαρακτῆρα καὶ αἱ Ἐκκλησίαι-Μέλη δικαίως ἐπρεπεν, ὅπως γνωρίζουν σαφῶς, ποία θὰ ἦτο ἡ θέσις αὐτῶν ἐντὸς τοῦ νέου τούτου ὀργανισμοῦ.

Ἀποτέλεσμα τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὑπῆρξεν ἡ βαρυσήμαντος δήλωσις τῆς ἐν Τορόντο τοῦ Καναδᾶ ἐν ἔτει 1950 συνελθούσης Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἡ Ἐκκλησία, αἱ Ἐκκλησίαι καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν», ἥτις μέχρι σήμερον ἀποτελεῖ καὶ τὸ πλέον ὑπεύθυνον κείμενον περὶ τῆς φύσεως τοῦ Π.Σ.Ε.¹⁰ Οὗτο ἡ «Δήλωσις τοῦ Τορόντο» ἀνέφερεν ὅτι:

1. Τὸ Π.Σ.Ε. δὲν εἶναι καὶ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ γίνῃ «ὑπὲρ-ἐκκλησία».

2. Ὁ σκοπὸς τοῦ Π.Σ.Ε. δὲν εἶναι νὰ διαπραγματεύηται ἐνώσεις μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπερ δύναται νὰ γίνῃ μόνον ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐνεργουσῶν ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, ἀλλὰ νὰ φέρῃ τὰς Ἐκκλησίας εἰς ζῶσαν ἐπαφὴν πρὸς ἀλλήλας καὶ νὰ προαγάγῃ τὴν μελέτην καὶ συζήτησιν τῶν ζητημάτων τῆς Χριστιανικῆς ἐνότητος.

3. Τὸ Π.Σ.Ε. δὲν δύναται καὶ δὲν ὀφείλει νὰ βασίζεται ἐπὶ οἰασδήποτε ἰδιαίτερας ἀντιλήψεως περὶ τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν προδικάζει ἄρα τὸ ἐκκλησιολογικὸν πρόβλημα.

4. Τὸ ἀποτελεῖν μέλος τοῦ Π.Σ.Ε. δὲν συνεπάγεται, ὅτι Ἐκκλησία τις θεωρεῖ ὡς σχετικὴν ἀπλῶς τὴν ἰδίαν αὐτῆς περὶ Ἐκκλησίας ἀντίληψιν.

5. Τὸ ἀποτελεῖν μέλος τοῦ Π.Σ.Ε. δὲν συνεπάγεται τὴν ἀποδοχὴν ἐιδικῆς τινος διδασκαλίας περὶ τῆς φύσεως τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας.

6. Αἱ Ἐκκλησίαι-Μέλη τοῦ Συμβουλίου πιστεύουν ὅτι ὁ διάλογος, ἡ συνεργασία καὶ ἡ κοινὴ μαρτυρία τῶν Ἐκκλησιῶν ὀφείλουν νὰ στηρίζονται ἐπὶ τῆς κοινῆς ἀναγνωρίσεως, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι θεία κεφαλὴ τοῦ σώματος.

7. Αἱ Ἐκκλησίαι-Μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. πιστεύουν—ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Καινῆς Διαθήκης—, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι Μία.

8. Αἱ Ἐκκλησίαι-Μέλη ἀναγνωρίζουν ὅτι τὸ ἀποτελεῖν μέλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι περιεκτικώτερον ἢ τὸ ἀποτελεῖν μέλος τῆς ἰδίας αὐτῶν Ἐκκλησίας. Ἐντεῦθεν καὶ ζητοῦν νὰ εἰσέλθουν εἰς ζῶσαν ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἐντὸς τῶν ἰδίων τάξεων, αἵτινες ὁμολογοῦν τὴν Κυριότητα τοῦ Χριστοῦ.

10. L'Église, les Églises et le Conseil Oecuménique des Églises, ἐν Les six premières années, σελ. 121. Ἡ Ἐκκλησία, αἱ Ἐκκλησίαι καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν «Ὁρθόδοξια», 25 (1950) σελ. 323. Σημειωτέον, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀγγλικῆς πρωτοτύπου ὀφείλεται εἰς τὸν ἀείμνηστον Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων Γερμανὸν Στρινόπουλον.

9. Αἱ Ἐκκλησίαι-Μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. θεωροῦν τὴν σχέσιν ἄλλων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν Ἀγίαν, Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποίαν ὁμολογοῦν τὰ Σύμβολα, ὡς ὑποκείμενον κοινῆς ἐρεῦνης. Οὐχ ἤττον, τὸ εἶναι μέλος δὲν συνεπάγεται, ὅτι ἐκάστη Ἐκκλησία ὀφείλει, ἵνα θεωρῇ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας-Μέλη ὡς Ἐκκλησίας ἐν τῇ πλήρει καὶ ἀληθεῖ ἐννοίᾳ τοῦ ὅρου.

10. Αἱ Ἐκκλησίαι-Μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. ἀναγνωρίζουν ἐν ἄλλαις Ἐκκλησίαις στοιχεῖα τῆς ἀληθείας Ἐκκλησίας. Θεωροῦν ὅτι ἡ ἀμοιβαία αὕτη ἀναγνώρισις ὑποχρεοῖ αὐτάς, ἵνα ἄρξωνται σοβαρᾶς διαπραγματεύσεως μετ' ἀλλήλων, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι τὰ στοιχεῖα ταῦτα τῆς ἀληθείας θὰ ὀδηγήσουν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ὅλης ἀληθείας καὶ εἰς ἐνότητα, βασιζομένην ἐπὶ τῆς ὅλης ἀληθείας.

11. Αἱ Ἐκκλησίαι-Μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. θέλουν νὰ συσκέπτονται, ἀναζητοῦσαι νὰ μάθουν παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ποίαν μαρτυρίαν Οὗτος θέλει νὰ φέρωσι πρὸς τὸν κόσμον ἐπὶ τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ.

12. Πρακτικὸν πόρισμα τῆς κοινῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ Π.Σ.Ε. εἶναι, ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι-Μέλη ὀφείλουν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἀλληλεγγύην των, νὰ βοηθοῦν ἀλλήλας καὶ νὰ ἀπέχουν τοιούτων ἐνεργειῶν, αἵτινες εἶναι ἀσυμβίβαστοι πρὸς ἀδελφικὰς σχέσεις.

13. Αἱ Ἐκκλησίαι-Μέλη εἰσέρχονται εἰς πνευματικὰς σχέσεις, διὰ τῶν ὁποίων ζητοῦν νὰ μάθουν παρ' ἀλλήλων καὶ νὰ βοηθοῦν ἀλλήλας, ὅπως οἰκοδομηθῇ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ζωὴ τῶν Ἐκκλησιῶν ἀνακαινισθῇ.

Διὰ τῆς δηλώσεως τοῦ Τορόντο διελύθησαν, μερικῶς τοῦλάχιστον, πολλοὶ ἐνδοιασμοὶ τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, αἵτινες εἶχον εἰς τὸ ἐξῆς μίαν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ἐπαρκῆ ἐκκλησιολογικὴν τοποθέτησιν τοῦ Π.Σ.Ε., ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς σκιαγράφησιν τῶν ὅρων συμμετοχῆς αὐτῶν ἐν τῷ Συμβουλίῳ.

2. Ἐβανστον (1954).

Δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι ἡ Β' Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν Ἐβανστον τῶν Η.Π.Α. (Αὐγούστος 1954), ὑπῆρξε συνέχεια τοῦ ἐν Ἀμστερνταμ ἀρξαμένου ἔργου. Τὸ κατ' ἐξοχὴν ὅμως χριστοκεντρικὸν κύριον θέμα τῆς Συνελεύσεως «Χριστός, ἡ ἐλπίς τοῦ κόσμου», ἔδωκεν ἀφορμὴν, ὅπως δημιουργηθῇ μία πόλωσις εἰς τὰς ἀπόψεις τῶν Συνέδρων. Ἐνῶ δηλαδὴ Ὁρθόδοξοι καὶ Δυτικοὶ θεολόγοι, ἐκπροσωποῦντες κυρίως τὴν γερμανικὴν θεολογίαν, ἐτόνιζον τὴν ἐσχατολογικὴν διάστασιν τῆς Χριστιανικῆς ἐλπίδος, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀμερικανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐφαίνοντο περισσότερον μεριμνοῦντες διὰ τὴν ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι ἐκπλήρωσιν τῶν ἐλπίδων καὶ προσδοκιῶν τοῦ κόσμου. «Ὁξέειαι ἀντιθέσεις» ὅμως, ὡς χαρακτηρίζει τὰς ἀντικρουόμενας θεολογικὰς ἀπόψεις τῶν Συνέδρων ἡ Ἐκθεσις τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος, παρουσιάσθησαν καὶ κατὰ τὴν συζήτησιν ἐν τῇ ὁλομελείᾳ τοῦ βοηθητικοῦ θέματος «ἡ

ἐνότης ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ ἡ διαίρεσις ἡμῶν ὡς Ἐκκλησιῶν».

Τὸ σημεῖον, ὅπερ προὐκάλεσε λίαν μακρὰν καὶ τεταμένην συζήτησιν, ἥτο ἡ φράσις «προτιθέμεθα, ὅπως αὐξήθωμεν (ἐν Χριστῷ) ὁμοῦ», ἥτις ἀπετέλει τὴν κατακλείδα τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου τῆς ἐκθέσεως ἐπὶ τοῦ ὡς ἀνω βοηθητικοῦ θέματος. Ἡ ἰδέα αὕτη τῆς «αὐξήσεως ὁμοῦ» ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐθεωρήθη ὡς ῥιζοσπαστική διὰ μερικοῦς, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀόριστος δι' ἑτέρους. Διὸ καὶ κατόπιν πολυώρου διαλόγου ἡ φράσις αὕτη ἐτροποποιήθη ὡς ἐξῆς: «Ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς ἐν Χριστῷ ἐλπίδος, ἀφιερῶμεν ἡμᾶς ἐκ νέου τῷ Θεῷ, ἵνα μᾶς ἀξιώσῃ, ὅπως αὐξήθωμεν ὁμοῦ»¹¹.

Ὡς εἰκόσ, αἱ τεταμέναι θεολογικαὶ συζητήσεις ἐν τῇ Β' ταύτῃ Γενικῇ Συνελεύσει ἀπετέλουν μίαν ὑπόμνησιν, ὅτι εἶχε πλεόν λήξει ἡ πλατωνικὴ ἐκείνη περίοδος εἰς τὰς σχέσεις τοῦ Συμβουλίου μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν-Μελῶν αὐτοῦ καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν ἤρχιζε μία νέα περίοδος προβληματισμοῦ καὶ ἀναζητήσεως τῆς ἀληθοῦς οἰκουμενικῆς διαστάσεως τοῦ Π.Σ.Ε. Τὸ γεγονός δὲ ὅτι οἱ Ὀρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι κατέθεσαν διὰ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Μιχαὴλ δύο βαρυσημάντους δηλώσεις ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος καὶ ἐπὶ θεμάτων Πίστεως καὶ Τάξεως¹², ἥτο μία σαφὴς ἐνδειξις, ὅτι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν ἦτο εἰσέτι εἰς θέσιν, ὅπως προβαίνει εἰς τὴν διατύπωσιν δηλώσεων ἐπὶ ἐνὸς λεπτοῦ θέματος, ὡς τὸ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας¹³.

3. Νέον Δελχί (1961).

Ἀσφαλῶς, σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Οἰκουμενικῆς κινήσεως καὶ τοῦ Π.Σ.Ε. ἀποτελεῖ ἡ Γ' Γενικὴ Συνέλευσις, ἥτις συνήλθεν ἐν Νέῳ Δελχί τῶν Ἰνδιῶν μεταξὺ 19ης Νοεμβρίου καὶ 5ης Δεκεμβρίου 1961, ἔχουσα ὡς κύριον θέμα τό: Ἰησοῦς Χριστός, φῶς τοῦ κόσμου». Ἡδὴ κατὰ τὴν ἐπταετίαν, ἥτις ἐμεσολάβησε μεταξὺ τῆς Β' καὶ τῆς Γ' Γενικῆς Συνελεύσεως, ἐγένοντο πλείσται ὅσαι ζυμώσεις, ὅπως ἐν Νέῳ Δελχί τὸ Π.Σ.Ε. εἰσέλθῃ εἰς μίαν νέαν φάσιν τῆς ζωῆς του καὶ ἀποκτήσῃ τὸν παγκόσμιον αὐτοῦ χαρακτήρα.

Πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ὑπῆρξεν ἡ κατόπιν ἐπιμονὴς τῶν Ὀρθοδόξων κυρίως Ἐκκλησιῶν διευρύνει ἐπὶ Τριαδολογικῆς βάσεως τοῦ βασιτικοῦ Ἀρθροῦ τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Π.Σ.Ε., ἥτις ἐγένετο κατὰ τὴν ἐν Saint Andrews (1960) σύνοδον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς¹⁴. Τὸ ὑπὸ τῆς Α' Γενικῆς Συνελεύσεως υἱοθετηθὲν Ἀρθρον-«Βάσις» εἶχεν ὡς ἐξῆς: «Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἐστὶ κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες

ἀποδέχονται τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα»¹⁵. Αὐτονόητον ὅμως τυγχάνει, ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο οὐδόλως ἠδύνατο νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τινὰς ἄλλας συντηρητικὰς Ὁμολογίας καὶ Ἐκκλησίας καὶ δὴ τὴν Ἀγγλικανικὴν, αἵτινες εὐθὺς ἀμέσως ἠξίωσαν τὴν ἐπὶ Τριαδολογικῆς βάσεως διευρύνσιν τοῦ Ἀρθροῦ τούτου. Ἐνῶπιον τῆς ἀξιώσεως ταύτης, ἡ μὲ τὴν σύνταξιν τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Π.Σ.Ε. ἐπιφορτισμένη Ἐπιτροπὴ ἠρκέσθη τότε νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ἡ «Γενικὴ Συνέλευσις φρονεῖ ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρον ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀνταποκρίνεται πλήρως πρὸς τοὺς σκοποὺς τοῦ Π.Σ.Ε.» καὶ ὅτι «αἱ Ἐκκλησίαι, αἵτινες ἐπιθυμοῦσι τὴν τροποποίησιν αὐτοῦ, ὀφείλουν, ἵνα παρουσιάσωσιν ἐγκαίρως καὶ ἐγγράφως τὰς προτάσεις αὐτῶν πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν ἐν τῇ προσεχεῖ Γενικῇ Συνελεύσει»¹⁶.

Τῆς σχετικῆς ὅμως Ὀρθοδόξου εἰσηγήσεως μὴ ὑποβληθείσης, ὡς προεβλέπετο ἐντὸς τοῦ προκαθορισθέντος χρονικοῦ διαστήματος καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσωπίας ἀδυνατούσης, ἵνα θίξῃ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν τῇ Β' Γενικῇ Συνελεύσει, κωλυμένης ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ, τὸ ζήτημα τῆς τροπολογίας τοῦ ἁρθρου-«Βάσεως» εἰς οὐδὲν κατέληξε συμπέρασμα¹⁷. Μόλις κατὰ τὸ ἐν New Haven (1957) συνέδριον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς οἱ Ὀρθόδοξοι ἔκαμον ἐπίσημον πρότασιν, ὅπως διευρυνθῇ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρον, πρότασιν ἣν ἐπανέλαβον καὶ κατὰ τὸ ἐν Ρόδῳ συνέδριον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς (1959). Τὸ ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Saint Andrews ἀναθεωρηθὲν καὶ διευρυνθὲν ἄρθρον-«Βάσις», ὅπερ ἰσχύει καὶ μέχρι σήμερον, ἔχει ὡς ἀκολουθῶς: «Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἐστὶ κοινωνία Ἐκκλησιῶν, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καὶ συνφθὰ ταῖς Γραφαῖς ὁμολογουσῶν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐπιζητουσῶν ἐκπληρῶσαι ἀπὸ κοινοῦ τὴν κοινὴν αὐτῶν κλήσιν, πρὸς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς»¹⁸. Ἡ νέα αὕτη «Βάσις», ἀποτελοῦσα οὐσιώδη διδασκαλίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως ἐν σημαντικὸν βῆμα εἰς τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ἐνότητα.

Κατὰ τὴν ἐπταετίαν ὅμως ταύτην, προτροπῇ τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηνᾶγορου τοῦ Α' καὶ τοῦ Ἀγγλικανοῦ Ἐπισκόπου Γεωργίου Μπέλλ, ἐνὸς ἐκ τῶν ἐξ προέδρων τοῦ Π.Σ.Ε. ἐγένοντο καὶ πλείσται ὅσαι παρασκηνακαὶ ἐνέργειαι, ὅπως γεφυρωθῇ τὸ χάσμα μετὰ τὴν Γενεὴν καὶ Μόσχας καὶ εὐρεθῇ τρόπος συμμετοχῆς ἐν τῷ Π.Σ.Ε. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥωσίας καὶ τῶν λοιπῶν ἐν Ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

11. Evanston Speaks, SCM Press, London 1955, σελ. 27.

12. Βλ. κείμενα τῶν δηλώσεων τούτων ἐν Β. Σταυρίδου, ἐνθ' ἄν. σελ. 144-150.

13. Evanston Speaks, σελ. 15.

14. Βλ. Γεωργίου Τσέτση, Τὸ νέον Ἀρθρον-Βάσις τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν Ἀ' Ὀρθοδοξίᾳ 36 (1961) σελ. 28-32.

15. Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου (Μητροπ. Μύρων), Τὸ Ἀρθρον-Βάσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν Ἀ' Απόστολος Ἀνδρέας, 4 (1954), 162-4.

16. Visser't Hooft, ἐνθ' ἄν., σελ. 150.

17. Βλ. Ἐκθεσιν Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπίας, ἐν Ἀ' Ὀρθοδοξίᾳ, 30 (1955) σ. 27.

18. Ἡ δικτύπωσις αὕτη ἐλήφθη ἐκ τῆς πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐκθέσεως τῆς ἐπὶ τῶν Παγγρηστιανικῶν ζητημάτων Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὡς γνωστόν, κατὰ τὴν ἐν Μόσχᾳ σύσκεψιν Ἀρχηγῶν τινῶν καὶ Ἀντιπροσώπων τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν (8-18 Ἰουλίου 1948), ἐπισκεφθέντων τὴν Ῥωσίαν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς πεντακοσιοστῆς ἐπετείου τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ῥωσικῆς Ἐκκλησίας, εἶχε ληφθῇ ἡ ἀπόφασις, ὅπως αἱ κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτὴν παρούσαι Ἐκκλησίαι μὴ ἀντιπροσωπευθῶσι κατὰ τὴν πρώτῃν Γενικὴν Συνέλευσιν καὶ μὴ συμμετάσχωσι τοῦ Π.Σ.Ε. Τῆς ἀποφάσεως ταύτης προηγήθησαν τρεῖς λίαν ἐκτεταμέναι εἰσηγήσεις τοῦ Ῥουμάνου καθηγητοῦ Γιᾶν Κόμαν, τοῦ Ἐξάρχου Σόφιας Στεφάνου καὶ τοῦ Ῥώσου Πρωθιερέως Γ. Ραζουμόφσκυ, ὡς καὶ πλεῖστα ὅσα μακροσκελέστατα σχόλια ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω εἰσηγήσεων¹⁹. Ἐκ τῆς μελέτης ὅμως τῶν τε εἰσηγήσεων καὶ τῶν σχολίων, καθίσταται φανερόν, ὅτι ἐν πολλοῖς ὑπῆρχεν ἄγνοια, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τὴν φύσιν τοῦ ὑπὸ Ἰδρυσιν Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀσφαλῶς ὅμως, παράγων εἰς τὴν λήψιν τῆς περὶ μὴ συμμετοχῆς ἀποφάσεως ταύτης ὑπῆρξε καὶ ὁ ψυχρὸς πόλεμος, ὅστις ὑφίστατο μεταξὺ Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ Δυτικοῦ κόσμου κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν ἐκείνην ἐποχὴν.

Ἡ ἐν Μόσχᾳ σύσκεψις ὡς λόγους τῆς ἀρνητικῆς αὐτῆς στάσεως ἀπέναντι τοῦ Συμβουλίου ἔφερε τοὺς ἐξῆς: α) Ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Π.Σ.Ε., ὅπως συστήσῃ μίαν «οἰκουμενικὴν ἐκκλησίαν», δὲν εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, β) ὅτι τὸ Π.Σ.Ε. διὰ τῆς δημιουργίας μιᾶς «οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας» τείνει, ὅπως ἀσκήσῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ διεθνῶν ζητημάτων, γ) ὅτι ἡ οἰκουμενικὴ κίνησις ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτῆς μορφῇ ἀπώλεσεν οἰανδήποτε ἐλπίδα τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὅτι ἀποβλέπει μᾶλλον εἰς τὴν πραγματοποίησιν μιᾶς ἐνώσεως ἐπὶ κοινωνικοῦ, πολιτικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ τομέως, καὶ δ) ὅτι ἡ πίστις μόνον εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα δὲν ἦτο ἀρκετὴ²⁰.

Μία πρώτη ἀνεπίσημος ἐπαφὴ τῶν ἰθυνόντων τοῦ Π.Σ.Ε. μετ' ἐκπροσώπου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἐγένετο εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἐβανστον. Κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1954 ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Δρ. Βίσερτ Χούφτ καὶ ὁ Γερμανὸς Ἐπίσκοπος Ὁττο Ντιμπέλγιους ἐπεσκέφθησαν τὸν ἐν Βερολίνῳ Ἐξάρχον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, Ἀρχιεπίσκοπον Βόριδα, ὅστις εἶχε τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Πατριάρχου Μόσχας Ἀλεξίου, ὅπως δεχθῇ τὴν ὡς ἄνω Ἀντιπροσωπίαν τοῦ Π.Σ.Ε. Ἡ συνάντησις αὕτη ὑπῆρξε λίαν ἐποικοδομητικὴ, ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος Βόρις ἐτόνισεν ὅτι «ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας προσωπικαὶ ἐπαφαὶ μεταξὺ τῶν ἡγετῶν τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ τῆς Ῥωσικῆς Ἐκκλησίας εἶχον ἰδιαίτεράν σημασίαν»²¹. Δὲν εἶναι ὅμως τυχαῖον, ὅτι ἡ στροφή αὕτη τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας

συνέπιπτε καὶ μετὰ τὸ πρὸς Δυσμὰς «ἀνοιγμα» τῆς Ῥωσικῆς Κυβερνήσεως, συνεπείᾳ τῆς ὑφέσεως εἰς τὸν ἀπὸ ἐτῶν ψυχρὸν πόλεμον μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Τὴν συνάντησιν αὐτὴν ἠκολούθησεν ἀλληλογραφία μεταξὺ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως καὶ τοῦ Μητροπολίτου Κρουτίτσκης καὶ Κολόμνης Νικολάου, Προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἥτις συνετέλεσε κατὰ πολὺ, ὅπως παραμερισθῶσι πολλαὶ παρεξηγήσεις καὶ προλειανθῇ τὸ ἔδαφος διὰ μίαν μελλοντικὴν συνεργασίαν. Καρπὸς τῆς ἀλληλογραφίας ταύτης ὑπῆρξεν ἡ ἐν Οὐτρέχτῃ κατ' Αὐγουστον τοῦ 1958 συνάντησις Ἀντιπροσωπίας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας μετ' ἐκπροσώπων τοῦ Π.Σ.Ε., ἥτις καὶ κατ' οὐσίαν ἔθεσε τὰς βάσεις τῆς συμμετοχῆς τῆς Ῥωσικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ Π.Σ.Ε. Οὕτω διὰ τῆς ἐν Νέῳ Δελχί εἰσδοχῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥωσίας, καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Ῥουμανίας, Βουλγαρίας καὶ Πολωνίας, ἀλλὰ καὶ εἰκοσι ἑτέρων Ἐκκλησιῶν ἐκ τοῦ «Τρίτου Κόσμου», ἐδίδετο μία νέα διάστασις εἰς τὸ Π.Σ.Ε. καὶ καθίστατο τοῦτο ὄντως οἰκουμενικόν²².

Οὐχ ἤττον ὅμως καὶ ἡ συγχώνευσις τοῦ Διεθνoῦς Συμβουλίου Ἱεραποστολῶν μετὰ τοῦ Π.Σ.Ε., κατὰ τὴν τρίτην αὐτὴν Γενικὴν Συνέλευσιν, ὑπῆρξε μία ἐκ τῶν σημαντικωτέρων σελίδων τῆς ἱστορίας τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Ἡ συγχώνευσις αὕτη ἦτο φυσικὴ συνέπεια τοῦ ἀξιώματος, ὅτι ἐνόηθη καὶ ἱεραποστολὴ ἀποτελοῦν οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ μὴν δὲν ἐπραγματοποιήθη εὐκόλως. Ἦδη μόλις ἤρχισε νὰ γίνηται λόγος περὶ τῆς συγχωνεύσεως ταύτης, αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἔχουσαι κακὴν ἐμπειρίαν ἐκ τῆς δράσεως τῶν διαφόρων ἱεραποστολικῶν κινήσεων καὶ ἐταιρειῶν καὶ φοβούμεναι ὅτι διὰ τῆς συγχωνεύσεως ταύτης θὰ ἡλλοιούτο ἡ φύσις τοῦ Π.Σ.Ε., διετύπωσαν σοβαρὰς ἐπιφυλάξεις. Διὸ καὶ ὁ Δρ. Βίσερτ Χούφτ, εἰς τὸ ἀπὸ 21ης Ἀπριλίου 1959 γράμμα τοῦ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἀθηνᾶ γράφον, προσεπάθει, ἵνα διασκεδάσῃ τοὺς φόβους τῶν Ὁρθόδοξων καὶ ἐξασφαλίσῃ τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν, τονίζων ὅτι οὐδεμία θεολογικὴ βᾶσις τῆς προτεινομένης συγχωνεύσεως ὑφίσταται, ὅτι καὶ μετὰ τὴν συγχώνευσιν τὰ διοικητικὰ σώματα τοῦ Π.Σ.Ε. (Γεν. Συνέλευσις, Κεντρικὴ καὶ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ), θὰ ἀπαρτίζωνται ἀποκλειστικῶς ἐξ ἐκπροσώπων διοριζομένων ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν - Μελῶν καὶ ὅτι ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ζήτημα τοῦ προσηλυτισμοῦ, ἡ ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Galyatetō (1965) γενομένη δῆλωσις «περὶ χριστιανικῆς μαρτυρίας, προσηλυτισμοῦ καὶ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας» ἐκάλει τὰς Ἐκκλησίας-Μέλη, ὅπως λάβουν κοινὴν θέσιν ἐπὶ τοῦ σοβαρωτάτου τούτου ζητήματος. Οὕτω κατόπιν διαβεβαιώσεων, ὅτι διὰ τῆς συγχωνεύσεως ταύτης δὲν θὰ

19. Βλ. Actes de la conference des Églises Autocephales Orthodoxes, Vol. II, Moscou 1952, σελ. 5-200.

20. Βλ. Resolution sur la question: Le Mouvement Oecumenique et l'Église Orthodoxe: ἐν Actes... ἐνθ' ἀν. σελ. 450 ἐξ.

21. Visser't Hooft, Memoirs, SCM Press, London, the Westminster Press, Philadelphia, 1973, σελ. 265.

22. Ὁρθόδοξα ἰδρυτικὰ μέλη τοῦ ΠΣΕ κατὰ τὴν ἐν Ἀμστερνταμ Α' Γενικὴν Συνέλευσιν ἦσαν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὰ Πατριαρχεῖα Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, αἱ Ἐκκλησίαι Κύπρου καὶ Ἑλλάδος, ἡ ἐν Η.Π.Α Ῥωσικὴ Μετροπόλις καὶ ἡ ἐν Ν. Ὑόρκῃ Μητρόπολις τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας. Ἡ Ἐκκλησία Γεωργίας ἐγένετο μέλος τοῦ ΠΣΕ τὸ 1962, ἡ δὲ Ἐκκλησία τῆς Σερβίας τὸ 1965.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΚΑΝΩΝ

ΣΥΝΕΛΘΟΥΣΗΣ ΕΝ ΤΩ ΕΝ ΟΞΦΟΡΔΗ ΚΟΛΛΕΓΙΩ HERTFORD

ΑΠΟ 6ΗΣ ΜΕΧΡΙ 13ΗΣ ΙΟΥΛΙΟΥ 1973.

1. Ἡ Μικτὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν διὰ τὸν Θεολογικὸν Διάλογον μεταξὺ τῶν ἀντιστοιχῶν δύο Ἐκκλησιῶν συνήλθεν ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς συνελύσει ἐν Ὁξφόρδῃ ἐν τῷ Κολλεγίῳ Hertford ἀπὸ 6ης μέχρι 13ης Ἰουλίου 1973*.

* Τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀντεπροσώπευον οἱ κάτωθι:

1. Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον: α) Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας Ἀθηναγόρας. β) Μητροπολίτης Μιλητουπόλεως Στυλιανός.

2. Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας: Μητροπολίτης Ἀζώμης Μεθόδιος.

3. Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας: Πρωτοπρεσβύτερος Καθηγητὴς Ἰωάν. Ρωμανίδης.

4. Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων: α) Ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου Βασίλειος. β) Καθηγητὴς Γεώργιος Γαλιτῆς.

5. Πατριαρχεῖον Μόσχας: Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν Βασίλειος.

6. Πατριαρχεῖον Σερβίας: Ἐπίσκοπος Λαυρέντιος.

7. Πατριαρχεῖον Ρουμανίας: α) Καθηγητὴς Νικ. Chitescu. β) Πρεσβύτερος Λουκιανὸς Gnafton. γ) Καθηγητὴς I. Bria.

8. Πατριαρχεῖον Βουλγαρίας: Πρεσβύτερος Καθηγητὴς Νικ. Shivarow.

9. Ἐκκλησία τῆς Κύπρου: Ἐπίσκοπος Τροπαιοῦ Γρηγόριος.

Διαρκούσης τῆς συνελύσεως τὰ μέλη τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς παρηκολούθησαν τὴν Κυριακὴν, 8ην Ἰουλίου, ἐπιμνημόσυνον δέησιν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου. Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς παρηκολούθησαν τὸν Ἑσπερινὸν εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Christ Church, κατὰ τὸν ὅποιον ἐκήρυξεν ὁ Dr. Henry Chadwick. Τὴν 11ην Ἰουλίου πάντα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς παρέστησαν εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Ὁξφόρδῃ Ὁρθοδόξου Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, ἐνῶ μετὰ τὴν μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς Ἐπιτροπῆς παρέστη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Michael Ramsey καὶ τὸ ἑσπέρας ὁ ἴδιος ἐδεξιώθη τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς. Τὸ βράδυ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ramsey παρέθεσε πρὸς τιμὴν τῆς Ἐπιτροπῆς Δεῖπνον.

10. Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος: α) Πρωτοπρεσβύτερος Καθηγητὴς Ἰωάν. Ρωμανίδης, β) Καθηγητὴς Ἰωάννης Καλογήρου, γ) Δρ. Κωνστ. Σκουτέρης (Γραμματεὺς).

11. Ἐκκλησία Φινλανδίας: Μητροπολίτης Ἑλσινκίου Ἰωάννης.

12. Ἐκκλησία Πολωνίας: Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν Βασίλειος.

ἡλλοιοῦτο ἡ φύσις τοῦ Π.Σ.Ε., ἀλλὰ θὰ παρέμενε τοῦτο πάντοτε ὡς συμβούλιον Ἐκκλησιῶν καὶ ὅτι τὸ Διεθνὲς Συμβούλιον Ἱεραποστολῶν δὲν θὰ συμμετεῖχεν ὡς χωριστὸν μέλος ἐν τῷ Π.Σ.Ε., ἀλλὰ θὰ ἀπετέλει τμῆμα τῆς ἤδη ὑφισταμένης Ἐπιτροπῆς Ἱεραποστολικῆς Δράσεως, ἀπεφασίσθη σχεδὸν ὁμοφώνως (μειοψηφούντος τοῦ Παλαιοκαθολικοῦ ἀντιπροσώπου), ἡ συγχώνευσις τῶν δύο τούτων διαχριστιανικῶν ὀργανισμῶν.

Ἡ Γ' Γενικὴ Συνέλευσις ἐν τῷ μηνύματι αὐτῆς πρὸς τὰς Ἐκκλησίας-Μέλη, μεταξὺ ἄλλων, ἔλεγε καὶ τὰ ἀκόλουθα: «πρέπει νὰ ἀναζητῶμεν μαζὶ τὴν πληρότητα τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος καὶ διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔχομεν ἀνάγκην παντὸς μέλους τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας, τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς παραδόσεως, τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων Ἐκκλησιῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, νέων καὶ ἡλικιωμένων παντὸς ἔθνους καὶ πάσης φυλῆς. Οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ προσφέρονται εἰς ἡμᾶς, δὲν ἐκλέγονται. Εἷς τινὰ ζητήματα αἱ δοξασαὶ ἐκάστου δὲν ἐπιτρέπουν τὴν σύμπραξιν, ἀλλ' ἔχομεν

κάμει ἤδη ἀρκετὴν πρόοδον εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ περιεχομένου τῆς ἐνότητος, τὴν ὁποίαν ἀναζητοῦμεν. Διὰ τοῦτο ἂς ἀνεύρωμεν ὁμοῦ τοὺς τομεῖς, ἐνθα ἐν παντὶ τόπῳ δυνάμεθα νὰ συμπράττωμεν καὶ συγχρόνως ἂς παρακαλῶμεν τὸν Ὑψιστον μετὰ πίστεως καὶ ἂς προχωρῶμεν πάντοτε πρὸς τὴν πλήρη ἐκείνην ἐνότητα, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἡμῶν ἐπιθυμεῖ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν του»²³. Τοιοῦτοτρόπως αἱ Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι ἐν Ἀμστερνταμ εἶχον ἐκφράσει τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως «παραμείνωσιν ἡνωμένοι» καὶ ἐν Ἑβανστον, ὅπως «αὐξήθωσιν ἐν Χριστῷ ὁμοῦ», ἐν Νέφ Δελχί ὡμολόγουν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς τὸ Φῶς τοῦ κόσμου καὶ προσέφερον ἑαυτὰς εἰς τὴν διακονίαν πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐκείνῃ, ἣν ὁ Χριστὸς μόνος μεταδίδει.

(Συνεχίζεται)

Πρεσβ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΕΤΣΗΣ

23. Βλ. πλήρες ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ μηνύματος τούτου ἐν Β. Ἰωαννίδου, Ἡ ἐν Νέφ Δελχί Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐν Ἀθήναις 1963, σελ. 125-128.

2. Οἱ συμμετασχόντες ἀντεπροσώπευσαν ὁλόκληρον τὴν Ἀγγλικανικὴν Κοινωνίαν καὶ ὁλόκληρον τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, μολοντί διὰ τεχνικούς λόγους ἀντιπρόσωποι τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας Τσεχοσλοβακίας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συμμετάσχωσιν.

3. Αἱ συνεδριάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπραγματοποιήθησαν ἐν ἀτμοσφαιρᾷ χριστιανικῆς ἀδελφότητος καὶ μεγάλης ἐγκαρδιότητος καὶ οἱ συμμετασχόντες εἰς τὰς συνεδριάσεις ἠδυνήθησαν νὰ ὁμιλήσωσι τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀμοιβαίᾳ κατανόησει, ἐν τῇ συναισθήσει ὅτι τὰ παρόντα προβλήματα, τὰ ὅποια ἀντιμετωπίζουν αἱ Ἐκκλησίαι, ἐπείγουσιν.

4. Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν συζητηθέντων θέμα ὑπῆρξε τὸ ζήτημα τῆς Περικτικότητος. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπὸ τῶν Ἀγγλικανῶν εἰσήγησιν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἡ Περικτικότης καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας». Οἱ Ὀρθόδοξοι δὲν ἱκανοποιήθησαν πλήρως ἐξ αὐτῆς, ἀλλ' εὗρον ἐν αὐτῇ ἐλπιδοφόρα στοιχεῖα πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ ὑπ' ὄψιν προβλήματος.

Ἀνεγνωρίσθη, ὅτι τὸ θέμα τοῦτο δέον νὰ μελετηθῇ περισσότερον.

5. Τὸ δεύτερον ἐκ τῶν συζητηθέντων θέμα ὑπῆρξε τὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν αὐτῆς τὴν εἰσήγησιν τῶν Ὀρθόδοξων ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὡς Ἐρμηνευτὴς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ Ζωοδότης τῆς Ἐκκλησίας σήμερον».

Οἱ Ἀγγλικανοὶ ἐξετίμησαν βαθύτατα τὸ πνεῦμα καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς εἰσηγήσεως. Κατὰ τὴν συζήτησιν οἱ Ἀγγλικανοὶ ἤγειραν τὸ θέμα τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκτὸς τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ ἐζήτησαν περισσοτέρας ἐξηγήσεις περὶ τῆς Ὀρθόδοξου ἀντιλήψεως, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὀρθόδοξου θέσεως ἔναντι τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως. Ἐλέχθη, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὸ ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκτὸς τῶν κανονικῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι «πανταχοῦ παρὸν καὶ τὰ πάντα πληροῦν».

Οἱ Ἀγγλικανοὶ ἤγειραν ἰδιαιτέρως τὸ ἐρώτημα τίνι τρόπῳ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐνεργεῖ εἰς τὰς κινήσεις καὶ τὰς περιστάσεις τῆς σήμερον.

6. Ἡ τρίτη κυρία ὁμάς τῶν συζητηθέντων θεμάτων, σχετιζομένων πρὸς τὰς ἀπαντήσεις τῶν Ἀγγλικανῶν εἰς τέσσαρα ἐρωτήματα, τεθέντα ὑπὸ τῶν Ὀρθόδοξων διὰ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ Διαλόγου, περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς θέματα.

α) Ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἀντιλαμβάνεται τὴν ἔνωσιν αὐτῆς μετὰ τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὑπῆρξε γενικὴ συμφωνία, ὅσον ἀφορᾷ τὰ οὐσιώδη σημεία, τὰ ὅποια θὰ ἦσαν ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς πλήρους κοινωνίας μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ὅτι ἀπαιτεῖται περαιτέρω διερεύνησις καὶ μελέτη. Ὡς οὐσιώδη ἀνεγνώρισαν τὴν κοινὴν παράδοσιν τῆς πίστεως, τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν, τὴν λατρείαν, ἣτις εἶναι ἡ κληρονομία τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, στηριζομένη ἐπὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἀρχαίων Συνόδων. Οἱ Ὀρθόδοξοι ἐζήτησαν περαιτέρω ἐξηγήσεις ἐπὶ τῶν σημείων τούτων.

β) Ἡ δυνατότης τῆς ἐνώσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς μετὰ τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας μετὰ τὴν μυστηριακὴν ἐπικοινωνίαν, ἣν ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἀποφασίσει νὰ ἐφαρμόσῃ μετὰ ποικίλων Λουθηρανῶν Ὁμολογιῶν καὶ μετ' ἐκείνων τοῦ Σχήματος τῶν Νοτίων Ἰνδιῶν.

Οἱ Ὀρθόδοξοι ἐπέμειναν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Κοινωνίας Communion, ἣτις προϋποθέτει πλήρη ἐνότητα ἐν τῇ πίστει. Οἱ Ἀγγλικανοὶ ἐζήτησαν τὴν ἱστορικὴν πεῖραν τῆς Ἐκκλησίας τῶν, ἣτις ἔχει τὴν συνειδήσιν ὅτι εἶναι μέρος τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας καὶ ἀναγνωρίζει κατ' ἀκολουθίαν πραγματικότητα τῆς Ἐκκλησίας πέραν τῶν ἑαυτῆς ὁρίων.

γ) Ὁ τρόπος, καθ' ὃν αἱ ἀποφάσεις τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου θὰ ἐπιβληθῶσιν ἐφ' ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας.

Ἐλέχθη, ὅτι τὸ θέμα τοῦτο θὰ λυθῇ σταδιακῶς, καὶ ὅτι ἡ πρόοδος πρὸς τὴν ἔνωσιν ἐν τῇ πίστει θὰ καταστῇ ὑπόθεσις τόσον τῶν πιστῶν, ὅσον καὶ τῶν ἡγετῶν τῆς Ἐκκλησίας.

δ) Ἡ θέσις καὶ ἡ αὐθεντία τῶν 39 ἄρθρων ἐντὸς τῆς Ἀγγλικανικῆς Παραδόσεως καὶ ἐν τῷ συγχρόνῳ Ἀγγλικανισμῷ.

Οἱ Ὀρθόδοξοι εὗρον τὴν εἰσήγησιν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου πληροφορικὴν καὶ διαφωτιστικὴν. Οἱ Ἀγγλικανοί, ἀπαντῶντες εἰς ἐρωτήσεις τῶν Ὀρθο-

δόξων, ἐδήλωσαν ὅτι τὰ 39 ἄρθρα ἔχουν σημασίαν εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν ἱστορίαν καὶ ἀνεφέρθησαν εἰς τὴν ἀπόφασιν 43 τοῦ Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ 1968, ἣτις προβλέπει τοὺς τύπους τῆς συναινέσεως εἰς τὰς διαφόρους Ἐπαρχίας τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας, ἐκεῖ φυσικὰ ἔθνα ὑπάρχουν.

α) Ἡ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας εἰσηγεῖται, ὅπως ἐκάστη Ἐκκλησία τῆς ἡμετέρας Κοινωνίας ἀποφασίσῃ κατὰ πόσον τὰ ἄρθρα πρέπει νὰ συνδεθῶσι μετὰ τοῦ βιβλίου τῶν Προσευχῶν.

β) Εἰσηγεῖται πρὸς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας, ὅτι συναίνεσις εἰς τὰ 39 ἄρθρα δὲν εἶναι εἰς τὸ ἐξῆς ἀναγκαία διὰ τοὺς χειροτονουμένους.

γ) Εἰσηγεῖται, ὅπως, ὅταν ἀπαιτῆται συναίνεσις εἰς τὰ 39 ἄρθρα ἢ εἰς ἄλλα στοιχεῖα τῆς Ἀγγλικανικῆς Παραδόσεως, πρέπει νὰ ἀπαιτῆται καὶ νὰ δίδεται μόνον ἐν συναρτήσει πρὸς μίαν δήλωσιν, ἣτις δίδει τὴν πλήρη διαδρομὴν τῆς πίστεως τῆς ἡμετέρας κληρονομίας καὶ θέτει τὰ 39 ἄρθρα εἰς τὴν ἱστορικὴν συνάρτησιν.

(Ὁ τύπος: «Ἐγὼ Α.Β. βεβαιῶ, καὶ συνεπῶς δηλῶ τὴν ἀφοσίωσίν μου εἰς τὴν πίστιν, ἣτις ἀπεκαλύφθη ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ ἀνεπτύχθη εἰς τὰ Καθολικὰ Σύμβολα καὶ εἰς τὴν ὁποίαν αἱ ἱστορικαὶ διατυπώσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ἐπιμαρτυροῦνται» εἰς τὴν δημοσίαν προσευχὴν καὶ ἐπιτέλεσιν τῶν Μυστηρίων θὰ χρησιμοποιοῦ μόνον τοὺς τύπους τῆς λειτουργίας, οἱ ὅποιοι καθιεροῦνται ἢ ἐπιτρέπονται ὑπὸ τοῦ κανόνος»).

7. Ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως τῶν Ὁρθόδοξων εἰς τὸ ἐρώτημα τῶν Ἀγγλικανῶν: «Τὸ Σωτηριῶδες ἔργον τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ Σταυρῷ καὶ τῇ Ἀναστάσει», οἱ Ἀγγλικανοὶ ἐξέφρασαν τὴν βαθυτάτην αὐτῶν ἱκανοποίησιν, διότι ἐν τῇ εἰσηγήσει ταύτῃ οἱ Ἀγγλικανοὶ ἀντελήφθησαν τὴν κοινὴν παράδοσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, μολονότι εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ Μυστηρίου τῆς σωτηρίας ὑφίστανται διάφοροι θεολογικαὶ ἐρμηνεῖαι μετὰ τὴν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἡ συζήτησις ἀπέδειξεν ὅτι μετὰ τινὰ σοβαρὰν κοινὴν μελέτην τοῦ θέματος ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι θὰ ἠδύναντο νὰ καταλήξουν εἰς κοινὴν δήλωσιν ἐπὶ τοῦ θέματος.

8. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ περαιτέρω ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπεφασίσθη, ὅπως συνεχισθῇ τοῦτο ὑπὸ Ὑποεπιτροπῶν, μέχρι τῆς ἐπομένης συναντήσεως τῆς Μι-

κτῆς Ἐπιτροπῆς Ὁρθόδοξων καὶ Ἀγγλικανῶν, ἣτις θὰ συνέλθῃ τὸ 1976.

Αἱ Ὑποεπιτροπαὶ ὠρίσθησαν ὡς ἀκολούθως:

α) Τὸ θέμα Θεοπνευστία καὶ Ἀποκαλύψεις εἰς τὰς Γραφὰς θὰ μελετήσουν οἱ: 1) Ὁρθόδοξοι: Μητροπολίτης Μιλητουπόλεως Στυλιανός, Αἰδес. Καθηγητῆς Λ. Βορονάφ, Αἰδес. Καθηγητῆς Ν. Σιβάρωφ, Καθηγητῆς Ν. Τσιτέσκου καὶ Καθηγητῆς Γ. Γαλίτης. 2) Ἀγγλικανοί: Ὁ ἐπίσκοπος Winchester, ὁ Ἐπίσκοπος Ὁξφόρδης H. Carpenter, ὁ Αἰδес. R. Beckwith, ὁ Αἰδес. C. Davey καὶ ὁ Αἰδес. Δρ. R. Terwilliger.

β) Τὸ θέμα ἡ αὐθεντία τῶν Συνόδων θὰ μελετήσουν οἱ: 1) Ὁρθόδοξοι: Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν Βασίλειος, Μητροπολίτης Ἐλσινκίου Ἰωάννης, Αἰδес. Καθηγητῆς Ἰ. Ρωμανίδης, Αἰδес. Α. Γνιάφτου καὶ Καθηγητῆς Ἰ. Καλογήρου. 2) Ἀγγλικανοί: Ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Ἁγίου Ἀλβανοῦ, ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Φούλλαμ καὶ Γιβραλτάρ, ὁ Αἰδес. Δρ. E. Rardy, ὁ Αἰδес. Κάνων A.M. Allechin καὶ ὁ Αἰδес. Κάνων E. Every.

γ) Τὸ θέμα Ἡ Ἐκκλησία ὡς εὐχαριστιακὴ Κοινωνία ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ καὶ Ὁρθόδοξῳ πείρᾳ θὰ μελετήσουν οἱ: 1) Ὁρθόδοξοι: Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων Ἀθηνᾶγόρας, Μητροπολίτης Ἀζώμης Μεθόδιος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου Βασίλειος, Ἐπίσκοπος Τροπαίου Γρηγόριος, Αἰδес. Καθηγητῆς Ἰ. Μπρία, Καθηγητῆς Σ. Γκόσεβιτς. 2) Ἀγγλικανοί: Ὁ ἐπίσκοπος Long Island, ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Wollongong, ὁ Αἰδес. Καθηγητῆς E. Fairweather, ὁ Δρ. P. Anderson καὶ ὁ Δρ. P. Day.

Αἱ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω Ὑποεπιτροπῶν προπαρασκευασθησόμεναι εἰσηγήσεις θὰ κυκλοφορήσουν μετὰ τὸ ὅλον τῶν μελῶν τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς Ὁρθόδοξων καὶ Ἀγγλικανῶν πρὸς σχολιασμὸν καὶ συμπλήρωσιν. Αἱ Ὑποεπιτροπαὶ δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν συνδρομὴν εἰδικῶν ἐπὶ ζητημάτων, ἐνθα εἶναι ἀνάγκη.

Ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς Ὁρθόδοξων καὶ Ἀγγλικανῶν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων Ἀθηνᾶγόρας ἐξ ὀνόματος τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου παρέθεσε Δεῖπνον εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον Randolph τὴν 12ην Ἰουλίου πρὸς τιμὴν τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ

Τὸ τρέχον ἔτος καθιερώθη ἐκκλησιαστικῶς ἐν Ἑλλάδι, καθὼς εἶναι γνωστόν, ὡς θεομητορικὸν ἑορτίως, ἐπὶ τῇ ἑκατονπεντηκονταετηρίδι τοῦ γεγονότος τῆς θαυμαστῆς εὐρέσεως τῆς ἱερᾶς καὶ θαυματουργοῦ εἰκόνος τῆς Εὐαγγελιστρίας ἐν Τήνῳ¹.

Συμμετέχοντες ἐν πνεύματι τῶν συναφῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων, ἀναγράφομεν τὸ παρὸν ἄρθρον «εἰς τιμὴν καὶ μνήμην» τῆς Παναγίας Μητρὸς τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, οἶονεὶ «ᾧδρον φέροντες» τοῦτο εὐλαβείας πρὸς τὴν Θεομήτορα.

Πρὸς τοῦτο δραττόμεθα κατ' αὐτὰς τῆς εὐκαιρίας, καθόσον ὁ λήξας μὴν Αὐγουστος, ἀκριβέστερον αἱ τρεῖς ἐκ τῶν τεσσάρων ἑβδομάδων αὐτοῦ, εἶναι κατ' ἔτος ἀφιερωμένος πανευλαβῶς ὑπὸ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν πάνσεπτον μνήμην «τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας». Διὰ τῆς ὀκταήμερου (ἀπὸ 7ης ἕως 15ης Αὐγούστου) νηστείας², τῶν πρὸς τὴν Παναγίαν ἐπὶ ἑνδεκαήμερον ψαλλομένων Παρακλησεων (Μεγάλου καὶ Μικροῦ Παρακλητικοῦ Κανόνας), τῶν λοιπῶν κατασκευτικῶν, ἐσπερινῶν καὶ ὁρθρινῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν μετὰ τῶν θεσπεσιῶν θεοτοκειῶν ὕμνων, ἐπὶ τῇ παντίμῳ ἑορτῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, μέχρι καὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς μεγάλης αὐτῆς θεομητορικῆς ἑορτῆς (23ῃ Αὐγ.), τῆς ἐκδημίας δηλονότι τῆς πανσεβάστου Μητρὸς τῆς ζωῆς, οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ τιμῶμεν καὶ μεγαλύνομεν ἐξόχως καὶ ἰδιαζόντως τὴν «Μητέρα τοῦ Φωτός»³.

Ἡ εὐλάβεια καὶ ἡ τιμὴ αὕτη ἀποδίδεται εἰς τὴν Μητέρα τοῦ Θεανθρώπου, καθότι λίαν σημαντικὸς ὑπῆρξεν ὁ ρόλος, τὸν ὁποῖον ἡ Θεοτόκος⁴ διεδραμάτισεν εἰς τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Θείου Λόγου καὶ τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὡς ἐκ τούτου ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου κατέχει, ὡς εἰκός, ὑπερεξέχουσεν θέσιν ἐν τῇ καθόλου Λατρείᾳ, καθὼς καὶ τῇ Τέχνῃ

γενικῶς καὶ δὴ τῇ Ὑμνογραφίᾳ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας⁵, ἥτις, λόγῳ τοῦ περιεχομένου καὶ νοήματος τῆς ὡς ἄνω ἑορτῆς, ἐπιτελεῖ ταύτην «ὡς δευτερον μυστικὸν Πάσχα»⁶.

Προκειμένου ὁμως ἐνταῦθα, ὅπως πραγματευθῶμεν τὸ ἐν ἐπικεφαλίδι θέμα, ὀφείλομεν ἐν ἀρχῇ νὰ καταστήσωμεν γνωστόν, ὑπὸ ποίαν ἔννοιαν χρησιμοποιοῦμεν τὸν πολυσήμαντον ὄρον «μαρτύριον». Προβαίνομεν ὅθεν πάραυτα εἰς ἐννοιολογικὴν ἐξέτασιν τοῦ ὅρου αὐτοῦ. Ἡ ἐν λόγῳ λέξις, ὡς καὶ ἐκείνη τοῦ μάρτυρος, ὑποστᾶσα ἐννοιολογικὴν ἐξέλιξιν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, προσέλαβε πολλαπλὴν σημασίαν.

Οὕτω μαρτύριον σημαίνει πρωτίστως μὲν μαρτυρίαν, ἥτοι τεκμήριον, ἀπόδειξιν ἢ βεβαίωσιν⁷, εἴτα δὲ κάκωσιν, βασανιστήριον καὶ δὴ τὸν μέχρι θανατώσεως βασανισμόν, ἄλλως λεγόμενον μαρτυρικὸν θάνατον⁸. Κατ' ἐπέκτασιν ὑποδηλοῖ πᾶσαν μεγάλην δοκιμασίαν, ἀλλέως δεινοπάθειαν, προερχομένην εἴτε ἐκ σωματικῆς κακοπαθείας εἴτε μάλιστα ἐκ ψυχικῆς ταλαιπωρίας⁹.

5. Βλέπ. σχετικῶς P. Dumont, Qu'est - ce que l'Orthodoxie ? Bruxelles 1944, σ. 162, 163.—Ἰω. Καλογήρου, *Μαρία*, ἐν Ὁρθ. καὶ Ἡθ. Ἐγκυκλ., τόμ. 8ος, Ἀθῆναι 1966, σ. 666, 667, 679.—Κων. Καλοκύρη, *Μαρία* (Εἰκονογραφία), ἐνθ' ἄνωτ. σ. 685.—Β. Μουστάκη, *Μαρία* (Ἡ Ὁρθόδοξία καὶ ἡ Θεοτόκος), αὐτόθι, σ. 707, 708.

6. P. Evdokimov, L'Orthodoxie, Neuchatel—Paris 1959, σ. 153.

7. Πρβλ. «Καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαίωθη ἐν ὑμῖν» Α' Κορ. α' 16. Μαρτύριον ἐνταῦθα «τὸ κήρυγμα καλεῖ» (Θτ) ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν, «ὡς μαρτυροῦν περὶ Χριστοῦ» (Ζ) ἐν Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τοῦ Παύλου, Ἀθῆναι 1937, σ. 146.—Ἐξ ἄλλου «Μαρτυρία καλεῖται πᾶσα διαβεβαίωσις γεγονότων πραγματικῶν ἅπερ γινώσκει τις ἐξ αὐτοψίας ἢ ἐκ θείας ἀποκαλύψεως». Ν. Δαμαλά, Ἑρμηνεία εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, Τόμ. Α'.—Τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Ἀθῆναι 1940, σ. 62.—πρβλ. «Ἐζητούν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατώσαι αὐτόν». Μάρκ. ιδ' 55, πρβλ. Ἰωάν. ε' 31, 32. Ἄξιον προσοχῆς τυγχάνει τὸ ὅτι ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἐναλλάσσονται αἱ λέξεις μαρτύριον καὶ μαρτυρία, ἀμφότεραι δηλοῦσαι τεκμήριον ἢ βεβαίωσιν.

8. Πρβλ. «Μόνος τότε περιῶν (ὁ Ἰωάννης) τῷ βίῳ ἐκ τῶν ἰβ' μαθητῶν καὶ συγγραψάμενος τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον μαρτυρίου κατηξίωται». Παπία ἀποσπάσματα, Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλ. Συγγραφέων Τόμ. 3ος, Ἀθῆναι 1955, σ. 121 (12).—πρβλ. «τὴν τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ ἡμέραν γενέθλιον, εἰς τε τὴν τῶν προηγηθέντων μνήμην», πρβλ. «Πολύκαρπον, ὅς... ἐν Σμύρνῃ μαρτυρήσας», «καὶ μάρτυς ἕξοχος, οὗ τὸ μαρτύριον πάντες ἐπιθυμοῦσι μιμεῖσθαι». Πολυκάρπου Σμύρνης Μαρτύριον, ἐνθ. ἄνωτ. σ. 26 (16, 20, 23).—πρβλ. «μαρτυροῦσιν ἐν Σμύρνῃ, ὧν καὶ ἔγγραφα φέρονται τὰ μαρτύρια». Παπία ἀποσπάσματα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 123 (5).

9. Περὶ τῶν ἀνωτέρω ἐννοιῶν τῶν λέξεων μαρτυρία, μαρτύριον βλέπ. H. Liddel - R. Scott, *Μεγά Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, Ἐκδ. Ἑλληνικὰ Γράμματα, Τόμ. 3ος, σ. 90, καθὼς καὶ ἐν Δ. Δημητράκου, *Μεγά Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, Τόμ. 5ος, Ἀθῆναι 1964, σ. 4485.

1. Περὶ τοῦ ἀνωτέρω ἑορτασμοῦ βλέπ. περιοδ. Ἐκκλησία, ἀριθ. 5, 1 Μαρτίου 1973, ἔτος Ν', τεῦχος Α', σελ. 97.

2. Σημειωτέον ὅτι «εἶναι ἐπὶ ἡμέραι πρὸ τῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ ἐπὶ ἡμέραι πρὸ τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἀλλ' οὕτω συμποσούνται αἱ δέκα πέντε ἡμέραι τῆς νηστείας, τὰς ὁποίας τηροῦμεν σήμερον πρὸ τῆς ἑορτῆς τῆς Θεοτόκου». Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Ἀθῆναι 1948, σ. 424.

3. Ἄξιοσημείωτον τυγχάνει, ὅτι αἱ θεομητορικαὶ ἑορταὶ ὀφείλουσιν τὴν γένεσιν καὶ ἐναρξιν αὐτῶν εἰς τὴν χριστιανικὴν Ἀνατολήν. Σχετικῶς βλέπ. Β. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 290. Δ. Μωραΐτου, Θεομητορικαὶ ἑορταί, ἐν Ὁρθοδοξικῇ καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ, Τόμ. 6ος, Ἀθῆναι 1965, στήλ. 276.

4. Περὶ τοῦ ὅρου, καθὼς καὶ τῆς πρὸς τὴν Θεοτόκον ὀφειλομένης καὶ ἀποδιδόμενης τιμῆς βλέπ. Χρ. Ἀνδρούτσου, Δογματικὴ τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔκδ. 2α, Ἀθῆναι 1956, σ. 183.—Β. Στεφανίδου, μνημ. ἔργον, σ. 196, 199, 290, 300.—Ἀνδρ. Θεοδώρου, Ἡ οὐσία τῆς Ὁρθοδοξίας, Ἀθῆναι 1961, σ. 66, 67.—P. Bratsiotis, Von der griechischen Orthodoxie, Würzburg 1966, σ. 60.

᾽Ωσαύτως δηλοῖ μεταγενεστέρως, εἰδικῶς ἐν τῇ παλαιοχριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ, τὸν τάφον ἢ τὸν τόπον (μνημεῖον ἢ ναόν), ἐνθα κεῖνται τὰ λείψανα τῶν «μαρτύρων τῆς πίστεως»¹⁰.

Παρομοίως λέγεται μάρτυς, πλὴν τοῦ παρέχοντος μαρτυρίαν, ἥτοι πληροφορίαν ἢ ἀπόδειξιν, καὶ ὁ ταλαιπωρίας ὑφιστάμενος, ὁ σκληρῶς δοκιμαζόμενος, ὁ ὑποφέρων¹¹, «ὁ πάσχων δίκαιος».

Ἄλλωστε, ἐν χριστιανικῇ ἐννοίᾳ, διὰ τῆς λέξεως μάρτυρες προσονομάζονται ἰδιαίτερως:

1ον) Οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες «ἐπόπται γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος»¹², ὡς «ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπῆρξαν γενόμενοι τοῦ λόγου»¹³, «εἰσὶ μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν»¹⁴ «διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐκχύσεως τοῦ αἵματος»¹⁵ αὐτῶν. Ἄρα ἐγένοντο οὗτοι ὄντως καὶ ὀνομάζονται εὐλόγως καὶ κατὰ κυριολεξίαν «μάρτυρες», λόγῳ ἀκριβῶς τοῦ μαρτυρίου των, τοὔτεστι τῆς τε κηρυγματικῆς μαρτυρίας καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου αὐτῶν.

2ον) Ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ πιστοὶ καὶ ἥρωικοὶ χριστιανοί, ἅπεν τὸ πλῆθος, τὸ «νέφος μαρτύρων»¹⁶, οἱ ὅποιοι διὰ τοῦ διωγμοῦ καὶ τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν, ἥτοι τοῦ αἵματος, τῆς αὐτοθυσίας, τοῦ μαρτυρικοῦ λοιπὸν θανάτου των, καθὼς οἱ ὑπερθεῶν μνημονευθέντες μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, ὧν μιμηταὶ ἐγένοντο ἐν τούτῳ οὗτοι¹⁷, ἐπεμαρτύρησαν ὁμοίως τὴν ὁμολογίαν καὶ ἀλήθειαν τῆς εἰς τὸν Σταυρωθέντα Σωτῆρα ἀκραιφνοῦς καὶ ἀκλινοῦς πίστεώς των.

3ον) Ὅσοι προσέτι διήλθον τὸν βίον ἐν ἀσκήσει καὶ στερήσει διὰ διαφορῶν παθημάτων, δεινῶν καὶ νεκρώσεως τῶν παθῶν, «σύμφυτοι (γενόμενοι) τοῦ θανάτου» τοῦ Χριστοῦ¹⁸, παραλληλιζόμενοι

μάλιστα, ὡς ἐκ τούτου, πρὸς τοὺς ῥηθέντας μάρτυρας μαθητὰς τοῦ Κυρίου, ἐπονομάζονται ἐπίσης καὶ αὐτοὶ ὁμοίως «μάρτυρες», ὡς ζήσαντες «ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως»¹⁹, κατὰ τρόπον συνεπῶς αὐτόχρημα ἅγιον καὶ ἐν πολλοῖς ὑποδειγματικόν. Σημειωτέον, ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς Διδάσκαλος, εἰς τὸν λόγον Του περὶ τοῦ ἔργου, τῆς ἀποστολῆς καὶ τῶν καθηκόντων τῶν Ἀποστόλων, ἔθεσε, παρὰ τοὺς μάρτυρας, ἐν γένει ἐκείνους, οἱ ὅποιοι, λαμβάνοντες μετ' αὐταπαρνήσεως τὸν σταυρόν των, ἀκολουθοῦν Αὐτόν²⁰.

*

Τὴν τελευταίαν ὁθεν ἐννοίαν ταύτην, τῆς ταλαιπωρίας δηλονότι καὶ δεινοπαθείας, τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῶν θλίψεων καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ψυχικῆς βασάνου, ἥτοι αὐτοῦ τοῦ εἶδους τοῦ μαρτυρίου, ὅπερ ὑφίσταται πάσχων «ὁ δίκαιος»²¹ (ὁ ἐνάρετος, ὁ ἀγαθός), προσδίδομεν ἐνταῦθα εἰς τὸν ὕψ' ἡμῶν χρησιμοποιοῦμενον ὅρον «μαρτύριον», ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Ὑπέραγνον Μητέρα τοῦ Ἐμμανουήλ²².

Ὡς μαρτυρεῖται ὑπὸ τῆς Παραδόσεως, τῆς καλουμένης ἱεροσολυμιτικῆς, ἡ Θεομήτωρ, ἀναμφισβητήτως δὲν ἀπεβίωσε διὰ μαρτυρικοῦ θανάτου²³, πλὴν ὅμως ἡ ὅλη ἐπίγειος βιοτὴ Της ὡς μητρός, ἀπὸ τῆς, δι' ἐπελεύσεως τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου ἐν δυνάμει τοῦ Ὑψίστου, συλλήψεως ὑπ' Αὐτῆς τοῦ Ἰησοῦ μέχρι τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Υἱοῦ Της, ὑπῆρξε μία διηνεκῆς δοκιμασία, ἐπομένως ἐν συνεχεῖς μαρτύριον ἐκ ψυχικῆς ταλαιπωρίας, ἣν ἐβίωσε, θὰ ἐλέγομεν, «ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις... ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις... ἐν ἀγιότητι»²⁴.

Τὸ μαρτύριον τοῦτο ἐμφαίνεται, διαπιστούμενον, εἰς τε τοὺς συμπαρομαρτοῦντας λόγους—μαρτυρίας καὶ τὰ περιστατικὰ καὶ γεγονότα, ἅτινα ἀναφέρονται εἰς τὰ ἱστορικά βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐνθα

19. Α' Θεσ. β' 10.

20. Βλέπ. Ματθ. ι' 1-38, ὡς καὶ σχόλια, ἰδίᾳ εἰς στίχ. 38, ἐν Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, Ἀθήναι 1951, σ. 213.—Πρβλ. Μαρτύριον, ἐν Θρ. καὶ Ἠθ. Ἐγκυκλ., Τόμ. 8ος στ. 793, 794.

21. Περὶ τῆς λέξεως δίκαιος, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἐναρέτου βλέπ. ἐρμηνεῖαν ἐν Ματθ. α' 19 «Δίκαιος τοὔτεστι χρηστός... ὡς ἐνάρετον ἐν ἅπασιν καὶ ἐν τῇ καθόλου ἀρετῇ ὄντα» (X), Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 37.—Πρβλ. δίκαιος=«ἠθικός, ἐντιμος, ἀκριβὴς εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τῆς ἠθικῆς ἐπιβαλλομένων καθηκόντων», ἐν Δ. Δημητράκου, μνημ. Λεξικόν, Τόμ. 3ος, Ἀθήναι 1964, σ. 2014.—Πρβλ. Θεόγνιδος «ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶς ἀρετὴ ἐστίν», Ἑλλ. Λογ. Bergk. (147) ἐν μνημ. Λεξικῷ (αὐτόθι).

22. Πρβλ. Ἰω. Δρούλια, Τὸ «μαρτύριον» τῆς Μητρὸς τοῦ Κυρίου, ἐν περὶοδ. Καινῇ Κτίσει, 48/702, Αὐγ. 1971, σ. 3467.

23. Βλέπ. Ἰω. Καλογήρου, Μαρία, ἐν μνημ. Θρ. Ἠθ. Ἐγκ. Τόμ. 8ος, στ. 663.—Πρβλ. Ρ. Ενδοκίμων, μνημ. ἔργ. σ. 153, ἰδίᾳ σμ. 119.—Πρβλ. σχετικούς λόγους Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς Γερμανοῦ Κων/πόλεως, Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἀνδρέου Κρήτης, ἐν ἔργῳ Ἀγ. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, ἡ Θεοτόκος, ἐκδ. Ὁσ. Ἰωάννης ὁ Ῥώσος, Ἀθήναι 1970, σ. 258, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῆς Κοιμήσεως βλέπ. σ. 176.

24. Β' Κορ. ζ' 4-6.

10. Βλέπ. Γ. Σωτηρίου, Χριστιανικὴ καὶ Βυζαντινὴ Ἀρχαιολογία, Τόμ. Α', Ἀθήναι 1942, σ. 69, 70.—Πρβλ. καὶ ἐτέραν ἐννοίαν τῶν μαρτυρίων «τὰ παλαιὰ μαρτύρια—περιγραφὴ τῆς ἀνακρίσεως καὶ τοῦ θανάτου τῶν μαρτύρων, ἀρχαιότερον καὶ γνησιώτερον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου Σμύρνης († 155)». Τοῦ αὐτοῦ, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 7.

11. Βλέπ. Μάρτυς, ἐν Δ. Δημητράκου, μνημ. ἔργον, σ. 4487.

12. Β' Πέτρ. α' 16.

13. Λουκ. α' 2.

14. Πράξ. ιγ' 31, παρομοίως ἐν α' 8, β' 32, γ' 15.—Πρβλ. «ὅμεις μάρτυρες καὶ ὁ Θεός». Α' Θεσ. β' 10.

15. Βλέπ. ἐρμηνεῖαν εἰς Πράξ. α' 8 «καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες... ἕως ἔσχατου τῆς γῆς», ἐν Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, Ἀθήναι 1955, σ. 57.

16. Ἑβρ. ιβ' 1.—Πρβλ. «ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ». Ἀποκ. ιζ' 6.—Πρβλ. «Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὁμῶν». Ἀποκ. β' 13.

17. Πρβλ. «Τοὺς δὲ μάρτυρας, ὡς μιμητὰς καὶ μαθητὰς τοῦ Κυρίου ἀγαπῶμεν ἀξίως». Πολυκάρπου Σμύρνης Μαρτύριον, ἐν μνημ. Βιβλ. Ἑλλ. Πατέρων, Τόμ. 3ος, σ. 26(7) καὶ ἐν Δ. Παλάνου, Πατρολογία, Ἀθήναι 1930, σ. 53.

18. Ρωμ. ζ' 5.—Πρβλ. «οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ» (αὐτόθι, στίχ. 2), καθότι «ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη» (αὐτόθι, στίχ. 6).—Πρβλ. Τὸ «βάπτισμα τῆς ἀσκήσεως» λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ «βαπτίσματος τοῦ αἵματος» τῶν μαρτύρων. Ρ. Ενδοκίμων, μνημ. ἔργ. σ. 20.

ἐπιμαρτυρεῖται τὸ εἰρημένον «μαρτύριον» τῆς Θεοτρόφου Μαρίας.

Εἰς ἑκθεσιν τῶν ἐν λόγῳ λόγων καὶ ἀναφορὰν τῶν ἀναλόγων γεγονότων προβαίνομεν νῦν, μνημονεύοντες ἐκ παραλλήλου τῶν συναφῶν δέκα ἐν συνόλῳ καινοδιαθηκικῶν περικοπῶν.

Α'. Κατὰ τὸν πρὸς τὴν Παρθένον Μαρίαν χαιρετισμόν, τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου Γαβριὴλ ἀπευθυνθέντα, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ γράψας τὸ πρῶτον εἰς τὸν κράτιστον Θεόφιλον, ἔμφοβος ἢ θεόπαις Μαρίαμ ἀφ' ἐνὸς «διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ»²⁵, ἀφ' ἑτέρου, διαλογιζομένη καὶ διαπορούμενη ἢ Πάναγος Κόρη τῆς Ναζαρέτ περὶ τοῦ ἀδυνάτου συλλήψεως ὑπὸ ἀπειράνδρου, διηρωτήθη ἐρωτῶσα «πῶς ἔσται τοῦτο;»²⁶.

Εἰς τὸν ἐν προκειμένῳ διάλογον τοῦ Ἀγγέλου μετὰ τῆς Παρθένου, ἰδίᾳ εἰς τὸ προμνησθέν βραχύλογον ἐρώτημά Της, ὡς ἐπίσης εἰς τὰ σχετικὰ σχόλια τοῦ θεηγόρου Λουκᾶ, ὁ μελετητὴς τῆς εὐαγγελικῆς ταύτης περικοπῆς διαβλέπει τὸν τε διακατέχοντα ἀρχικῶς τὴν Παντευλόγητον τάραχον καὶ τὴν ἐναγώνιον τῆς Ἀνυμφεύτου ἀπορίαν καὶ στενοχωρίαν, ἥτις προηγείται τοῦ οἰκειοθελῶς λεχθέντος «γένειο-το»!²⁷

Οὕτω τὰ κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Παρθένου λεγόμενα καὶ τελούμενα ἀπετέλεσαν ἤδη διὰ τὴν Ὑπερευλογημένην τὸ προανάκρουσμα τοῦ ψυχικοῦ μαρτυρίου Της. Προσωρινὴν παῦσιν τοῦ ὅλου δράματος τῆς Μαρίας, θὰ ἐλέγομεν, ὅτι ἀποτελεῖ ἡ, κατὰ τὸν ὑπ' Αὐτῆς ἀσπασμόν πρὸς τὴν Ἑλισάβετ, πνευματικὴ ἀγαλλίασις ἀμφοτέρων «ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτήρι»²⁸.

Β'. καὶ Γ'. Κατὰ τὴν εἰς Βηθλεὲμ μετάβασίν Της, πρὸς ἀπογραφὴν ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου ἐν πόλει Δαυὶδ, ἐν ὕλικῇ ἀπορίᾳ (ἐνδεΐα), κατὰ κυριολεξίαν, διατελοῦσα ἡ Ἀπειρόγαμος, «ἔτεκε τὸν Υἱὸν αὐτῆς» ὑπὸ ἀθλίας συνθήκας διαβιώσεως, εἰς θλιβερόν περιβάλλον, ἔνθα ἡ Θεοκυήτωρ, ταλαιπωρουμένη καὶ κακουχουμένη ὡς ἐνδεής, «ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος τῷ καταλύματι»²⁹.

Ἀγωνία, ταλαιπωρία, πενία, πόνος, ὁδὺν καὶ ὠδίνες συνθέτουν τὰς ἀπαρχὰς τοῦ μαρτυρίου τῆς Ἀειπαρθένου, «ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς»³⁰, ἐν ᾧ θὰ προηγήθῃ πιθανῶς καὶ ἀλγηδὼν, δοθέντος

ὅτι «Ἰωσήφ ... δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίζειν, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν»³¹, ἀγνοῶν κατ' ἀρχὰς τὸ «μυστήριον τοῦ τόκου».

Δ'. Ἡ, κατὰ τὴν ἐν τῷ Ναῶ τῶν Ἱεροσολύμων παράστασιν τοῦ βρέφους Ἰησοῦ, 40θήμερου, δυσοίωνος πρόρρησις τοῦ δικαίου Συμεὼν πρὸς τὴν Μητέρα τοῦ Παιδίου, εἰπόντος «καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία»³², δι' ἧς ὁ θεόφρων πρεσβύτες, προδήλως, ὑπηνίσσετο τὴν ὑπερτάτην τῆς Θεολήπτου θλίψιν ἐξ αἰτίας τῶν παθημάτων καὶ δὴ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου «τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου», ὅποιαν νῆαν ταραχὴν θὰ προὔξενῃσεν εἰς τὴν μητρικὴν Αὐτῆς καρδίαν;

Ἀναμφιβόλως, τὰ λόγια τοῦ εὐλαβοῦς Γέροντος θὰ ἀπέβησαν τότε μὲν ἀφορμὴ ἀνησυχίας, ἀκολούθως δὲ ἀδημονίας καὶ στενοχωρίας πολλῆς πολλὰκις ἐν τῷ μέλλοντι διὰ τὴν Πανάχραντον, ἥτις «πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς»³³. Προφανῶς οὐ μόνον τὰ περὶ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν Ποιμένων θαυμαστῶς λαληθέντα, ἀλλ' ἀκόμη καὶ μάλιστα τοὺς θλιβεροὺς λόγους τοῦ προφητεύσαντος θὰ συνεκράτει ἐν τῇ μνήμῃ καὶ θὰ διετήρει ἐν τῇ καρδίᾳ Της. Οἱ λόγοι τοῦ Γέροντος θὰ συνέτεινον, ἀναντιρρήτως, εἰς τὸ διηνεκές ψυχικὸν μαρτύριον τῆς Ἀειπαρθένου, ὅπερ θὰ ὀφείλετο εἰς τὴν ἀδιάλειπτον ἀνησυχίαν Της διὰ τὸν «εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον» Κείμενον!

Ε'. Τὰς ὑπερθεν περιγραφείσας τρεῖς ἢ μᾶλλον τέσσαρας βιωματικὰς καταστάσεις τῆς Θεονύμφου καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν τὰ γεγονότα ἐκεῖνα μεγαλειώδη προσκύνησιν ὑπὸ τῶν Μάγων, διεδέχθη ἑτέρα ἀγωνία τῆς Παναμώμου Μητρός, λόγῳ ἀκριβῶς τοῦ ἀμέσου καὶ φοβεροῦ κινδύνου, τὸν ὅποιον διέτρεξεν ἡ ζωὴ «τοῦ παιδίου» ἐκ τῆς κακότητος τοῦ θορυβηθέντος θηριώδους Ἡρώδου καὶ ἡ «νυκτός» ἐναγώνιος καὶ ἐν σπουδῇ ἀναχώρησις — φυγὴ εἰς Αἴγυπτον ὑπὸ δυσμενεῖς, ὡς εἶναι πρόδηλον, συνθήκας πρὸς διάσωσιν τοῦ Σωτήρος³⁴!

Ἐκεῖσε καὶ ἐκεῖθεν τὸ ἐκ ταλαιπωριῶν καὶ ἀγωνιῶν συγκείμενον μαρτύριον τῆς Μητρός τοῦ Ἀχωρήτου, τοῦ ποντίσαντος «Φαραῶ τὸν νοητόν», κατὰ ταῦτα συνεχίζεται.

ΣΤ'. Ἡ, μετὰ ταῦτα, ἐπὶ τριήμερον ἐνώδυνος παρὰ τῆς Θεοτόκου ἀναζήτησις τοῦ δωδεκαετοῦς Ἰησοῦ, παρατείναντος τὴν παραμονὴν Του ἐν Ἱερουσαλήμ, προὔκალεσε νέαν ταραχὴν εἰς τὴν μητρικὴν Αὐτῆς καρδίαν. Παρὰ ταῦτα, μετὰ καταφανοῦς στοργῆς, καταπνιγούσης ἐν μητρικῇ ἀγάπῃ καὶ ἐπιεικείᾳ τὴν ὁδύνην Της, ἡ Πάνσεμνος παρατηρεῖ μετ' ἐμμέτρου αὐστηρότητος καὶ ἐλλόγου ἀγάπης

25. Λουκ. α' 29.

26. Αὐτόθι, στίχ. 34.

27. Πρβλ. Ρ. Evdokimov, μνημ. ἔργ. σ. 74.

28. Λουκ. α' 44-49. Μεταξὺ τῶν περὶ Μαρίας ἐνδεκα ἐν συνόλῳ μαρτυριῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης, μόνον τὴν ἀνωτέρω ἐκλαμβάνομεν ὡς ὄντως χαροποιόν. Ἀντιθέτως αἱ ὑφ' ἡμῶν ἀναφερόμεναι λοιπαὶ δέκα, διαδηλοῦν τῷ ὄντι ταραχὴν ἢ θλίψιν τῆς Παρθένου καὶ κατ' ἀκολουθίαν ψυχικὸν μαρτύριον Αὐτῆς.

29. Λουκ. β' 7.

30. Ματθ. α' 25.

31. Αὐτόθι, α' 19.

32. Λουκ. β' 35.

33. Αὐτόθι β' 19.

34. Ματθ. β' 13-21.

τὸ Τέκνον Της: «Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ... ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε»³⁵.

Τὸ «ὀδυνώμενοι» ἐμπεριέχει καὶ προσμαρτυρεῖ τὸ ἐκ τῆς ἀπουσίας καὶ πιθανῆς ἀπωλείας τοῦ Μονογενοῦς ψυχικὸν τραῦμα καὶ ἄλλος τῆς ἐναγωνίας ἀναζητοῦσης Τοῦτον Ἀμόμου Μητρός.

Τὸ ἐκ τῆς ἀνησυχίας καὶ ὀδύνης ψυχικὸν μαρτύριον τῆς Μητρός τοῦ Ἑμμανουήλ δὲν βιοῦται καὶ προβάλλεται καὶ ἐνταῦθα ἐν ὅλῃ τῇ τραγικότητι αὐτοῦ;

Ζ'. Ἐν ἀρχῇ τῆς δημοσίας δράσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτε «γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ»³⁶, παροῦσα πλησίον Αὐτοῦ, ἤκουσεν ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ Υἱοῦ Της ἡ «εὐλογημένη ἐν γυναιξίν», τὸ «τί ἐμοὶ καὶ σοὶ γύναι!» Διὰ τοῦ ὅλου τούτου λόγου τοῦ Θεοῦ Λόγου ἐτονίζετο καὶ ἐμφανῶς προεβάλλετο, ὅτι παρήρχετο πλέον ὁ καιρὸς τῆς ἐξασκήσεως μητρικοῦ κύρους ἐπὶ τοῦ χριστοῦ Κυρίου, καθόσον ἤρχιζεν ἐντὸς ὀλίγου ἡ αὐτοτελής μεσσιανικὴ ἀποστολὴ Του³⁷.

Διὰ τῆς προσαγορεύσεως ὁμως «γύναι», συνήθους βεβαίως ὡς τοιαύτης τῶν γυναικῶν γενικῶς καὶ αὐτῶν ἐτι τῶν μητέρων παρ' Ἑβραίοις³⁸, καθὼς καὶ τῆς ὅλης ρηθείσης φράσεως, τί ἀρά γε, ἅμα τῷ ἀκούσματι τῶν λόγων τούτων, ἡσθάνθη ἀνθρωπίνως ἡ Θεογεννήτρια; Δὲν θὰ προεκλήθη ἐντεῦθεν ἀλγεινὴ τις ἐντύπωσις εἰς Αὐτὴν καὶ δὲν θὰ προσετέθη καὶ αὕτη ἐπὶ τοῦ ἐν γένει ἄλλους καὶ τῶν ψυχικῶν τραυμάτων, τῶν ἤδη ὀφισταμένων εἰς τὰ «μητρῶα σπλάγχνα»;

Ἡ μεσσιανικὴ αὐτὴ μαρτυρία δὲν μετεστρέφετο ὁμως οὕτω πῶς εἰς μητρικὸν μαρτύριον;

Η'. Εἰς τοῦτο τὸ μαρτύριον, ὀλίγον ἀργότερον, ἐπιπροσετίθετο καὶ ἕτερον, ὑπενθυμίζον παλαιότερον παρόμοιον.

Ὅτε ὁ Ραββί, ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ μεσσιανικοῦ ἔργου Του, ἐδίδασκε τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὁμιλῶν ἐν Καπερναούμ³⁹, ὅπου εἶχε συνοδεύσει τὸν Ναζωραῖον «καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ»⁴⁰, μεταβάνα ἐκεῖ μετὰ τῶν Μαθητῶν Του, ἐπενέβη πάλιν ζητήσασα καὶ φωνήσασα Αὐτόν. Ἡ ἀναζήτησις αὕτη ἐπαναφέρει εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν ἐκείνην τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐναγώνιον ἐκζήτησιν τοῦ παιδὸς Ἰησοῦ.

35. Λουκ. β' 48. Βλέπ. σχετικὴν ἐρμηνείαν ἐν Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον, Ἀθήναι 1952, σ. 119, 120.

36. Ἰωάν. β' 1-8.

37. Πρβλ. Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Ἀθήναι 1954, σ. 88.

38. Βλέπ. Ἦσ. με' 10, ὅπου τὸ ἐβραϊκὸν κείμενον ἔχει «οὐαὶ ὁ λέγων τῷ πατρί τί γεννήσεις καὶ τῇ γυναικί (μητρὶ) τί ὀδινήσεις» ἐν Ν. Δαμαλά, μνημ. ἔργ. σ. 142.— πρβλ. «γύναι ἰδε ὁ υἱός σου». Ἰωάν. ιθ' 26.

39. Μάρκ. γ' 31-33.

40. Ἰωάν. β' 12.

Ὡς κατὰ σάρκα Μήτηρ Αὐτοῦ, ἀνησυχούσα παρομοίως καὶ ἀδημονοῦσα ἰδιαζόντως ἐν Γαλιλαίᾳ, προσῆλθεν, ἵνα προστατεύῃ τὸν Μονογενῆ Υἱὸν Της ἀπὸ τῶν ἐπιβούλων, «ὅτι ἔλεγον· πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει»⁴¹.

Μετ' ἀξιοπρεποῦς καὶ ἐνταῦθα διακριτικότητος ἀποστέλλει τότε «πρὸς αὐτόν», καλοῦσα καὶ ἀναμένουσα ἔξω τοῦ οἴκου, ἐνθα ἐδίδασκεν ὁ Μεσσίας.

Ὅποση ἡ ἀγωνία τῆς μητρικῆς ἀγάπης διὰ τὴν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐδῶ κατηγορίαν!

Τὸ μαρτύριον τῆς ψυχῆς τῆς Ἀχράντου ἐξακολουθεῖ, συνεχιζόμενον νῦν ἐντονώτερον καὶ ἀποβαίνον ὀδυνηρότερον.

Θ'. Τοῦτο ἐν τέλει τὸ μαρτύριον τὸ μητρικὸν κορυφοῦται «εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος»⁴².

Συνακολουθοῦσα κατὰ τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν μετάβασιν τοῦ Γαλιλαίου εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ συμπάσχουσα μητρικῶς μετὰ «τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου», παρέστη κυριολεκτικῶς τραγικὴ μάρτυς τοῦ συγκλονιστικῶς μαρτυρικοῦ-σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ Της.

Ἰσταμένη ἥρωικῶς καὶ γενναίως παρὰ τῷ Σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ⁴³, δὲν ἦτο μὲν δυνατὸν νὰ προσφέρῃ βοήθειάν τινα κατὰ τὴν ἐπιθανάτιον ἀγωνίαν τοῦ Ναζωραίου, οὐδὲ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ αἶτημά Του «διψῶ», πλὴν δὲ συμπαραεστάθῃ Αὐτῷ διὰ τῆς μητρικῆς καὶ πλήρους στοργῆς παρουσίας Αὐτῆς καὶ τῆς δεινῶς σπαρασσομένης ψυχῆς Της.

Δυσπερίγραφτος ὁ πόνος τῆς πασχούσης οὕτω καὶ ἀλγούσης Θεομήτορος, ἥτις «θεωροῦσα ἀναρτώμενον» ἐπὶ ξύλου ἡ Τεκοῦσα Αὐτόν, «ὀδυρομένη μητρῶα σπλάγχνα, ἐτέρωτο τὴν καρδίαν πικρῶς καὶ στεναζούσα ὀδυνηρῶς ἐκ βάθους ψυχῆς... κατετρύχετο»⁴⁴. Ἀκούσασα τελικῶς, μετὰ τὸ «Γύναι, ἰδε ὁ υἱός σου», τὸ «Πάτερ εἰς χεῖράς σου παρατίθειμι τὸ πνεῦμά μου»⁴⁵ καὶ σὺ μαρτυρῆσα οὕτω, σὺνεσταυρώθη, θά ἐλέγομεν, Αὐτῷ διὰ τῆς ὀδύνης

41. Μάρκ. γ' 30.

42. Ματθ. κζ' 33.

43. Ἰωάν. ιθ' 26.

44. 3ον Ἀπόστιχον ἰδιόμελον Ὁρθρου Μεγ. Παρασκευῆς. Ὡδυνάτο ἐκ τῶν ὀνειδισμῶν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, «τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ» (Ἑβρ. ια' 26) φέρουσα κυρίως καὶ πρωτίστως ἡ Τέξασα Αὐτόν.

Κατεβασανίζετο ἡ Μήτηρ, βλέπουσα νῦν τὸν Υἱὸν καταδεδικασμένον εἰς τὸν διὰ σταυρώσεως θάνατον. Περὶ τῆς ἐσχάτης ταύτης τῶν ποινῶν, τῆς πλέον ἀτιμωτικῆς, τῆς φοβερωτάτης καὶ σκληροτάτης πασῶν, βλέπ. Λεων. Φιλιππίδου, Ἱστορία τῆς ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀπὸ ἀπόψεως παγκοσμίου καὶ πανθρησκειακῆς, Ἀθήναι 1958, σ. 273, 298, 299.— πρβλ. Παναγ. Σιμωνά, Ἀπὸ τοῦ κόσμου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Θεσσαλονίκη 1973, σ. 67.

45. Λουκ. κγ' 46.

ή ὄντως «Mater dolorosa»⁴⁶, «ὑπεραλγήσασα ἐν τῷ πάθει μητρικῶς», ἐνῶ τὴν ἁγίαν Αὐτῆς ψυχὴν διήρχετο ἡ προρρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ γέροντος Συμεὼν ῥομφαία τοῦ σπαραγμοῦ ἐκ τοῦ ἀδίκου θανάτου τοῦ Υἱοῦ.

Ι'. Τελευταία γραπτὴ μαρτυρία τῆς Καινῆς Διαθήκης, περὶ τῆς Θεομήτορος καὶ τοῦ ἐν θέματι «μαρτυρίου» Αὐτῆς, περιέχεται ἐν τῷ δευτέρῳ λόγῳ πρὸς Θεόφιλον παρὰ τοῦ συνοδίτου τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν.

Μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς Ἀνάληψιν τοῦ Ἀναστάσιου Λυτρωτοῦ, προσκαρτερεῖ «τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει»⁴⁷ ὁμοῦ μετὰ τῶν Μαθητῶν καὶ ἡ Μήτηρ Αὐτοῦ, τῆς Ὁποίας, σημειωτέον, ἰδιαιτέρα μνηεὶα γίνεταί ἐν τῷ κειμένῳ τῶν Πράξεων, ἀναμένουσα ἰδιαζόντως Ἐκεῖνη τὴν ἐπέλευσιν τοῦ Ἄλλου Παρακλήτου!⁴⁸

Ἡ ἐν ἀδημονίᾳ ἀναμονὴ αὕτη ἀποτελεῖ ἐν τέλει τὸ τελευταῖον μέρος τῆς ὅλης μαρτυρικῆς μητρικῆς ἐπιγείου βιοτῆς τῆς Θεοτόκου, ἐνῶ τὸν ἐπιλογον ταύτης, ὡς μαρτυρεῖται πλέον ὑπὸ τῆς λεχθείσης Παραδόσεως, ἀπαρτίζει ἡ τελικὴ φάσις τῆς ζωῆς τῆς Τεξάσης τὸν Ζωοδότην, ἡ ὁποία καὶ τερματίζεται ἐν τῇ Κοιμῇσει.

*

Εἰς τὰς ἀνωτέρω καινοδιαθηκικὰς περικοπὰς παρηκολουθήσαμεν ὅλας τὰς φάσεις καὶ καταστάσεις τοῦ μητρικοῦ μαρτυρίου τῆς Θεομήτορος, ὅπερ «κατὰ τὰς Γραφὰς» ἄρχεται μὲν, ὡς εἶδομεν, τὸ πρῶτον ἐν Ναζαρετ καὶ εἶτα «ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας», κορυφοῦται δὲ εἰς τὸν «κρανίου τόπον», καταλήγον ἐν τῷ ὑπερφῶ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐνῶ κατὰ τὴν εἰρημένην Παράδοσιν, τελειοῦται ἐν «Γεθσημανῇ τῷ χωρίῳ».

Βεβαιουμένου, κατὰ ταῦτα, «τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές», θεωροῦμεν ὅτι καθίσταται ὁλόκληρον τὸ μέγα κατ' οὐσίαν μαρτύριον, τὸ συμβάν εἰς τὰ μυχιαίτατά τῆς παναγίας μητρικῆς ψυχῆς τῆς Θεομήτορος.

Ἡ Μήτηρ τοῦ Θεανθρώπου ὑπῆρξεν ἄλλωστε ἡ πρώτη καὶ κυριώτερα, οὐσιαστικῶς καὶ κυριολε-

κτικῶς, μάρτυς⁴⁹ αὐτόπτης τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου, ὅν «ἐκ λαγόνων ἁγνῶν Υἱόν» ἔτεκε, μέχρι καὶ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ Παρακλήτου.

Ἡ Παναγία εἶναι, ὡς ἐκ τούτου, οὐ μόνον ἡ πρώτη μάρτυς, ἄρα ἡ ὄντως Πρωτομάρτυς, ἀλλὰ καὶ ἡ μεγάλη, μᾶλλον ἡ μεγίστη Μάρτυς, ἡ ἀληθὺς Μεγαλομάρτυς τοῦ Χριστοῦ.

Τὰς προσωνυμίας ταύτας προσδίδομεν εὐλαβῶς εἰς τὴν Μητέρα τοῦ Πάθους, λόγῳ ἰδιαιτέρως τῆς ἐν τῷ Πάθει τοῦ Υἱοῦ Αὐτῆς, διὰ τῆς μητρικῆς ὁδύνης καὶ θλίψεως Τῆς, ὁλοψύχου συμμετοχῆς καὶ ὁμοθυμου πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον «συμπαθείας» Τῆς, ἣτις ἀνέδειξε τὴν Παρθενομάρτυρα πλέον γενναίῳ ψυχὸν τῶν Μαρτύρων⁵⁰ καὶ Μάρτυρα ἄνευ μαρτυρικοῦ θανάτου!

Ἐνεκεν τούτου ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ «ἡ θέσις τῆς Μαρίας ἦτο ὑπὲρ τοὺς τιμωμένους μάρτυρας», ὡς μαρτυρεῖ Βασίλειος ὁ Σελευκείας⁵¹.

Συνεπῶς, δικαίως καὶ ἁξίως ἀπεδόθησαν εἰς τὴν Παναγίαν αἱ προσηγορίαι, ὑπὸ μὲν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας «Ἁγία, ἁγίων μείζων»⁵², παρὰ δὲ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας «Ἀνασσα τῶν Μαρτύρων»⁵³, δοθέντος ὅτι τὸ ἄνευ αἵματος μαρτύριον τῆς Μητρὸς τοῦ Φιλανθρώπου Θεοῦ, ὡς καὶ ἡ καθόλου πρὸς τε τὸν Θεάνθρωπον καὶ τὸν ἄνθρωπον — τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην προσφορὰ τῆς Κεχαριτωμένης, συναποτελοῦν τὴν βάσιν καὶ προϋπόθεσιν τῆς θυσίας ἀπάντων τῶν μαρτύρων τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Ἐπὶ πλέον, τὸ ψυχικὸν μαρτύριον καὶ ἡ μητρικὴ ὁδύνη τῆς Θεομήτορος ἀποτελοῦν εἰκόνα καὶ τύπον τοῦ ἀνθρωπίνου μαρτυρίου ἐν γένει, ὡς καὶ τῶν ποικίλων πόνων τῆς μητρὸς ἐκάστου ἀνθρώπου γενικώτερον.

Τελειωνόντες, θὰ εἶχομεν νὰ ὑπενθυμίσωμεν πρὸς ταῦτοις, ὅτι τὸ πολυειδὲς «μαρτύριον» τῆς Θεομήτορος καὶ ἡ πολυμερὴς διὰ τοῦ παναγίου πολλαπλοῦ μητρικοῦ πόνου ψυχικὴ βάσανος, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ «ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης»⁵⁴ πολυστένακτος ἀνθρωπίνη ὁδύνη τῆς Θεοτόκου, ἀπέληξαν εἰς «ἀνάστασιν ζωῆς»⁵⁵ καὶ εἰς θεοπάροχον μεταθανάτιον μακαριότητα.

46. Βλέπ. εἰς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας λειτουργικὰ ἄσματα, πολύστιχος Θεοτοκίον (15ης Σεπτεμβρίου), ἀρχόμενον διὰ τῶν ἁκρῶς συγκινητικῶν λόγων:

«Stabat Mater dolorosa,
juxta crucem lacrimosa
dum pendabat Filius».

Missel vespéral romain, Bruges 1940, σ. 1285.

Τὸ ὑπέροχον τοῦτο θεοτοκίον ἔχει μελοποιηθῇ κατὰ ἀριστουργηματικὸν τρόπον ὑπὸ τῶν μεγάλων συνθετῶν Pergolesi (1736), Haydn (1800) καὶ Rossini (1832). Βλέπ. H. Matzke, Musikgeschichte der Welt, Berlin 1961, σ. 64. — H. Schnoor, Oper, Operette, Konzert, Berlin 1960, σ. 27, 277, 384. — P. Landormy, Ἱστορία τῆς Μουσικῆς, μετάφρ. Σοφ. Σπυνοῦδη, Τόμ. Β', Ἀθήναι 1931, σ. 81.

47. Πράξ. α' 14.

48. Βλέπ. σχετικὰ σχόλια ὑπὸ Π. Τρεμπέλα, ἐν μνημ. Ὑπομνήματι εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, σ. 63.

49. Ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τῇ μεταγενεστέρᾳ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως «μάρτυς».

50. Πρβλ. «generosior Virgo martyribus» ἐν εἰρημένῳ ῥωμαιοκαθολικῷ ὕμνῳ Ἑσπερινοῦ 15ης Σεπτεμβρίου, μνημ. ἔργ. σ. 1282.

51. Λόγος ΛΘ' εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Παναγίας Θεοτόκου. P.G. 85, 425.

52. Ἀκάθιστος Ὕμνος, 23ος οἶκος.

53. Βλέπ. «Regina martyrum», ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ῥωμαιοκαθολικῷ ὕμνῳ Ἑσπερινοῦ 15ης Σεπτεμβρίου.

54. Ἀποκ. ζ' 14.

55. Ἰωάν. ε' 29.

ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΥΝ ΑΥΤΩ,*

«Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
τίθεισιν ὑπὲρ τῶν προβάτων».

(Ἰωάν. ι' 11)

Ὁ αἰώνιος ἀρχιεπίσκοπος Χριστός, τίμιον Πρεσβυτέριον, ἀξιότιμοι Ἀρχαὶ τοῦ Νομοῦ καὶ τῆς Πόλεως, εὐλαβεῖς Χριστιανοί, ὁ Θεάνθρωπος Κύριος ἐξήγγειλε τούτους τοὺς αἰθερίους λόγους, τοὺς ὁποίους καὶ πρῶτος ἐφῆρμοςεν ἐπακριβῶς, θυσιασθεὶς μετ' αὐτὰ παρνήσεως ἰδανικῆς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν.

Τοὺς θεανδρικοὺς αὐτοὺς λόγους, κατὰ τοὺς διαρρεύσαντας εἴκοσιν αἰῶνας, παμπληθεῖς θεοφιλεῖς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας πιστῶς καὶ ἐπακριβῶς ἠκολούθησαν, καταστάντες ἱερομάρτυρες, θύματα ἱερά, εἰς τὸν ἀκήρατον καὶ αἱματοβαφῆ βωμὸν τῆς ὁρθοδόξου

* Ἐξεφωνήθη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγίου Χαραλάμπους Πρεβέζης κατὰ τὸ, προνοία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, τελεσθέν ἐπίσημον Μνημόσυνον, εἰς ὃ παρέστησαν αἱ Ἀρχαὶ τοῦ Νομοῦ καὶ τῆς πόλεως, οἱ Προϊστάμενοι τῶν Δημ. Ὑπηρεσιῶν, ἀντιπροσωπεῖται τῶν Σχολείων τῆς πόλεως καὶ πλήθος εὐσεβοῦς Λαοῦ.

Οὕτω, ἡ ὅλη «μαρτυρία» καὶ τὸ ἐν γένει «μαρτύριον» τῆς Ἀειπαρθένου μετεβλήθη, ἀκριβῶς «διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας»⁵⁶, εἰς προοίμιον ἀτελευτήτου ζωῆς, ἐνθα «ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἐτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος»⁵⁷.

Κατ' ἀκολουθίαν, μείνασα ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἡ φιλόστοργος Μήτηρ τοῦ Κυρίου μεταβέβηκεν «ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν»⁵⁸, ἔχουσα πλέον «ζωὴν αἰώνιον»⁵⁹, «ἀεὶ σὺν ζωηφόρῳ βασιλεῖ καὶ τόκῳ ζωῆς»⁶⁰.

Ἐν κατακλείδι συμπεραίνοντες, θὰ ἐλέγομεν, ὅτι τὸ θεομητορικὸν μέγα μάρτυριον καθίσταται, κατὰ ταῦτα, προσέτι σύμβολον τόσον ἐμμονῆς ἐν τῇ πίστει, δυνάμεως ἐν ἀρετῇ, ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς δι' ἀγωνιώσεως ἀφοσιώσεως, ὅσον καὶ θριάμβου τῆς ἀγάπης καὶ τελικῆς νίκης τῆς ἐναρέτου καὶ θεοφιλοῦς ζωῆς κατὰ τοῦ πολυτρόπου κακοῦ καὶ τοῦ θανάτου!

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΔΡΟΥΛΙΑΣ

56. Ἀποκ. ιβ' 11.

57. Ἐνθ' ἀνωτ. κα' 4.

58. Ἰωάν. ε' 24 καὶ Α' Ἰωάν. γ' 14. — πρβλ. «Μετέστης πρὸς τὴν ζωὴν». Ἀπολυτίκιον Κοιμήσεως Θεοτόκου. — Ὁμοίως πρβλ. «ὡς γὰρ ζωῆς μητέρα πρὸς τὴν ζωὴν μετέστησεν». Κοντάκιον τῆς αὐτῆς ἑορτῆς.

59. Ἰωάν. ζ' 40.

60. Δοξαστικὸν Στιχηρῶν Ἑσπερινοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου.

ἡμῶν πίστεως καὶ τῶν ἀτιμήτων ἀξιών τῆς ζωῆς.

Μεταξὺ αὐτῶν συγκαταλέγεται βεβαίως καὶ ὁ περικλεῆς ἐθνομάρτυς καὶ τῆς πολυκλαύστου Σμύρνης ἄγγελος καὶ ποιμὴν, ὁ Χρυσόστομος Καλαφάτης, ἐπὶ τῇ 50ετηρίδι, ἀπὸ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τοῦ ὁποίου—καὶ τῶν αἰοιδίμων καὶ κλέος ἄληκτον καταλιπόντων συναθλητῶν αὐτοῦ, κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν—τελοῦμεν πανδήμως σήμερον ἐν τῷ πανσέπτῳ Μητροπολιτικῷ ἡμῶν Ναῷ μνημόσυνον ἱερόν, ἀφ' οὗ ὁ Σεβασμιώτατος Ποιμέναρχης ἡμῶν κ. Στυλιανὸς εὐρεθεῖς, κατὰ συγκυρίαν, εἰς τὴν Σμύρνην κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ (27ην Αὐγούστου) ἐτέλεσεν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπὶ τόπου ἐν βαθύτῃ συγκινήσει ἐπιμνημόσυνον δέησιν.

Χρέος εἶναι ἐπιβεβλημένον, ὅπως δι' ὀλίγων παρουσιάσωμεν νῦν ἀνάγλυφον τὴν δαφνοστεφῇ αὐτοῦ φυσιογνωμίαν, ὅχι μόνον διότι «κατέλιπεν ὄνομα τοῦ ἐκδιηγῆσασθαι ἐπαίνους»¹, ἀλλ' ἐπειδὴ πάντοτε ἐμπνέει, ἐσαεὶ διδάσκει, σταθερῶς καταδεικνύει τὴν ἀείποτε μαρτυρικὴν πορείαν πρὸς τὸ ἱερώτατον ὑπὲρ τῆς ὁρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς ἐλληνικῆς ἡμῶν Πατρίδος καθήκον.

Ἕλλην ἐξ ἐλλήνων εὐσεβῶν γονέων ἐγεννήθη εἰς τὴν παραθαλασσίαν πόλιν τῆς Βιθυνίας, Τρίγλιαν, τὸ ἔτος 1867.

Ἐκ παιδῶν ἀπέδειξεν ὁποῖαν ἐμελλε νὰ σημειώσῃ ἔκπαγλον σταδιοδρομίαν, καθ' ὅσον ἐνεφάνιζε χαρίσματα ὑπερέκτακτα, ψυχικὸν πλοῦτον ἄφθαστον καὶ—ὡς περιγράφει ὁ ἱστοριογράφος αὐτοῦ—ἦτο «ἀγχίνους, εὐφάνταστος, τολμηρός, φιλόπρωτος, ἐνθουσιώδης, φιλότιμος, δξύς, ἐπίμονος, φίλαθλος»², ὑπεράνω δ' ὅλων ἐνθερμος πατριώτης, καὶ μάλιστα εὐσεβέστατος καὶ ὁρθοδοξώτατος Χριστιανός.

Μορφωθείς λιπαρῶς περὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, καὶ ἀριστεύσας εἰς τὴν περίπυστον Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, διετέλεσεν Ἀρχιδιάκονος τοῦ διασήμεου Χίου Μητροπολίτου Κωνσταντίνου, τοῦ Βαλλιᾶδ³, ἐν Μυτιλήνῃ τὸ πρῶτον, εἶτα δ' ἐν Ἐφέσῳ, ἐνθα γενναίως ἀντεπεξῆλθε κατὰ τῶν λυσσώδους δρώντων αἰρετικῶν παπικῶν καὶ προτεσταντικῶν προπα-

1. Σοφ. Σειρ. μδ', 8.

2. Δοξέρδου Σπ., Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος, Ἀθήναι 1929, σελ. 13-14.

3. Ἐπιθι: Μαυροπούλου Δ., Πατριαρχικαὶ σελίδες, Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ 1878-1949, σελ. 32-44.

γανδιστών. Γράφας άλλοτε ἐν Χάλκη ἰδίαν διατριβήν, θέμα ἔχουσιν «προτεσταντῶν ἔλεγχος», δι' ἧς ἀνεκηρύχθη Διδάσκαλος τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ἤδη συνέγραψεν ἕτερον περισπούδαστον, δίτομον ἔργον «περὶ Ἐκκλησίας», δι' οὗ καταδεικνύει σαφῶς τὰς αἱρέσεις καὶ πλάνας τῶν ἐκ τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησίας ἀπεσχισμένων, μάλιστα ἐκ τῆς Δύσεως, καὶ προβάλλει πεπαρησιασμένως τὴν Ὁρθοδοξίαν, ὡς ἐμπερικλείουσιν ἀναλλοίωτον καὶ ἀπαραχάρακτον τὴν οὐρανόπεμπτον ἀλήθειαν⁴. Διὰ τοῦτο ἰσοβίως ἠγωνίζετο κρατερῶς ἔχων στερεὰν τὴν πεποίθησιν ὅτι «Ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ἡ ἑλληνικὴ πατρίς συνεδέθησαν ἀρρήκτως ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὁ λυμαινόμενος τὴν Ὁρθοδοξίαν βλάπτει καὶ τὴν πατρίδα»⁵. Ὡς ἐκ τούτου, ὁ ἀγὼν ὑπὲρ ἀμφοτέρων τούτων τῶν τριαγίων ἀξίων δέον νὰ εἶναι διηνεκῆς, ἀνυποχώρητος, ἀγὼν «ἀχρηθάνατου».

Γενομένου τοῦ προστάτου αὐτοῦ Ἱεράρχου (1897) Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὁ μόλις τριακοντούτης Χρυσόστομος προεχειρίσθη εὐθὺς εἰς Ἀρχιμανδρίτην καὶ διωρίσθη μέγας Πρωτοσύγκελλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, θέσις τὰ μάλιστα ἐπιζηλος καὶ περιβλεπτος, τὴν ὁποίαν διετήρησε μέχρι τῆς κατ' ἀξίαν προαγωγῆς αὐτοῦ εἰς Μητροπολίτην Δράμας (1902).

Ἐν Μακεδονίᾳ τότε καὶ ἐν Θράκῃ ἡ κατάστασις ἦτο λίαν κρίσιμος, μᾶλλον εἰπεῖν δραματικὴ⁶. Ἡ βουλγαρικὴ προπαγάνδα ὠργίαζε, κατὰ κυριολεξίαν, εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Διὰ τοῦ βουλγαρικοῦ κομιτάτου ἐπεδίωκε βία, ὅπως ἐκριζώσῃ ἐκεῖθεν πᾶν τὸ ἑλληνικὸν πρὸς οἰκειοποίησιν τῶν ἑλληνοκωτάτων τούτων ἐδαφῶν. Ὁ κίνδυνος ἦτο προφανής. Ἡ δὲ ἑλληνορθόδοξος Ἐκκλησία ὑπῆρξεν ἡ μόνη καὶ τότε δύναμις ἀντιστάσεως καὶ ὑπερασπίσεως τῶν δικαίων τοῦ ἔθνους. Καὶ ὁ νεαρὸς Μητροπολίτης Δράμας Χρυσόστομος κατέστη ἡ ψυχὴ τοῦ ὑπὲρ πάντων ἀγῶνος.

Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος, ὅπως ἐκθέσωμεν λεπτομερῶς τοὺς μόχθους καὶ τὰς ἀγρυπνίας, τὰ πυρφόρα ἑλληνοχριστιανικὰ κηρύγματα καὶ τὰ καθ' ὅλου πνευματικοκοινωνικὰ παλαίσματα τοῦ ἔθνικοῦ τούτου Ἱεράρχου. Τοῦτο μόνον λέγομεν· Ἀεικίνητος, ἐν-

θουσιώδης, ἀκάματος, μέγας φιλόανθρωπος, ἐξ οὗ καὶ δημιουργὸς πλείστων ἔργων κοινῆς ὠφελείας καὶ ἀγάπης, στοργικὸς πατήρ καὶ ἀληθῶς εὐαγγελικὸς ποιμὴν, ἐπεβλήθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς πάντας· ἐνέπνευσε τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ εἰς τοὺς ἀμφιβάλλοντας· ἐχαλύβδωσε τοὺς χαρακτήρας ὅλων. Ἐγένετο πράγματι τοῦ χριστιανικοῦ ποιμνίου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ, γενικώτερον, στοιχείου ὁ παρήγορος ἄγγελος, ὁ ἀνύστακτος φρουρός.

Εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι συνεπείᾳ τῆς τεραστίας ταύτης ἐπιβολῆς καὶ ἐθνικῆς αὐτοῦ δράσεως, ἐπὶ πενταετίαν ὅλην, βιαίως ἐξορισθεὶς παρὰ τῶν τούρκων εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τρίγλιαν, ἤκουσεν, ἀπερχόμενος ἐκ Δράμας, ἡχηρὰν τὴν φωνὴν ἐκ μέρους τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ λέγουσαν· «Δέσποτα, μᾶς παρέλαβες λαγούς καὶ μᾶς ἔκανες λιοντάρια. Μένε ἡσυχος. Θὰ γίνῃ τὸ θέλημά σου...»⁷.

Θέλημα αὐτοῦ ἔντονον ἦτο νὰ διαλάμπῃ διαρκῶς ἡ ἀτίμητος Ὁρθοδοξία, νὰ ὑπηρετηθῇ πιστῶς καὶ διαφυλαχθῇ εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος, μέχρις οὗ θριαμβεύσῃ πλήρως ἐπ' ἐλευθερίᾳ, καὶ δι' ὁλόκληρον τὸν κόσμον διαμένη εἰς τὸ διηνεκὲς ὡς φωτοδόχος λαμπὰς τῆς ἐν Χριστῷ ἀληθείας καὶ ἐλευθερίας. Χάριν αὐτοῦ ὁμως ἀπητοῦντο-καὶ ἀπαιτοῦνται βεβαίως-ἀγῶνες σκληροὶ καὶ θυσίαι ἀπροσμέτρητοι. Ὁ ἴδιος ἔχων καὶ τρέφων πίστιν ἀπαρμειωτον εἰς τὸν τελικὸν θρίαμβον τοῦ ἔθνους, ὡς ἐνσαρκώνοντος τὴν μόνην καὶ ζῶσαν ἀλήθειαν ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ ἑλληνορθόδοξου χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἦτο πρόθυμος καὶ πρὸς πᾶσαν θυσίαν. Ἐντεῦθεν ἔγραφε πρό τινος πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἕλληνα Πρόξενον· «ἐν περιπτώσει μεταθέσεώς μου ἐντεῦθεν (ἐκ τῆς Δράμας), ἐνεργήσατε νὰ μετατεθῶ εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπως δυνηθῶ νὰ ἀγωνισθῶ ἐκ νέου εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τοῦ πυρός, καὶ ἐν ἡ περιπτώσει ἤθελον πέσει, νὰ πέσω ὡς αἰετὸς καὶ οὐχὶ νὰ ἀποθάνω ἀδρανῶν εἰς τινα ὀρνιθῶνα τῆς Ἀνατολῆς. Ζητῶ Σταυρόν, μεγάλον Σταυρόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ δοκιμάσω τὴν εὐχαρίστησιν καθηλούμενος, καὶ μὴ ἔχων ἕτερόν τι νὰ δώσω πρὸς σωτηρίαν τῆς ἡμετέρας λατρευτῆς πατρίδος, νὰ δώσω τὸ αἷμά μου.

Οὕτως ἐννοῶ τὸ ἐπ' ἐμοὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην»⁸.

Τώρα πάσχει δεινῶς, ἐν ἐξορίᾳ διάγων, καίτοι πολλαχῶς κατέστη ὠφέλιμος εἰς τὴν ἰδίαν γενέτειραν. Ἐπιχειρεῖ ἐπάνοδον εἰς τὴν Δράμαν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς δοθείσης γενικῆς ἀμνηστίας, συνεπείᾳ ἐπιψηφίσεως τοῦ νέου τουρκικοῦ συντάγματος. Ἄλλ' ἐκδιώκεται εὐθύς. Ἡ παραμονὴ αὐτοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ἔθεωρεῖτο παρὰ τῶν τούρκων εἰς τὸ ἑπακρον ἐπικίνδυνος δι' αὐτοῦς.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΦΙΛ. ΒΙΤΑΛΗΣ

4. Ὅρα: Εἰρηναίου, Μητροπολίτου Σάμου (†), Ἡ σπουδαιότης τῆς Ὁρθοδοξίας (ἐν «Μελετήματα διάφορα», τόμ. Ε', ἐν Ἀθήναις 1962, σελ. 279-284 κ.ά.) καθὼς καὶ ἡμετέρα, Τὸ μεγαλεῖον τῆς Ὁρθοδοξίας, Ἀθήναι 1968, Ὁρθοδοξία καὶ παράδοσις, ἐν Ἀθήναις 1970.

5. Συνοδινὸς Πολυκάρπου (ἀποθ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας), Λόγος ἐκφωνηθεὶς τῇ 7 Σεβρίου 1922 ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῆς Ἀγίας Σοφίας ἐν Θεσσαλονίκῃ εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦ σφαγιασθέντος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσόστομου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτυρησάντων, ἐν Θεσσαλονίκῃ, σελ. 438, (ἐξ. ἀνατυπώσεως).

6. Βλάχου Ν., Τὸ Μακεδονικὸν ὡς φάσις τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος (1878-1908), Ἀθήναι 1935, Κύρου Α., Οἱ βαλκανικοὶ γείτονές μας, Ἀθήναι 1962, Συνοδινὸς Πολυκάρπου (ἀποθ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας), Τρεῖς ἐπιστολαὶ ἑλλήνων Κληρικῶν περὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος, ἐν Πάτραις 1904.

7. Λοβέρδου, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 105.

8. Αὐτόθι, σελ. 97-98. Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἦτο τότε ὁ Ἀρμάνδος Ποττέν.

9. Ἀποκ. β' 8-10.

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ ΕΙΣ Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑΝ*

Πορίσματα τοῦ Α' Σεμιναρίου Συνεργατῶν τῆς Διευθύνσεως Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ.

Τὸ καθήκον τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῶν μεταναστῶν ἀπορρέει ἐκ τῆς πίστεως εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις ἐνανθρωπήσας καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ζωῆς του ἔζησεν ὡς ξένος (Ματθ. 8,20) καὶ ἀνεγνώρισε πᾶσαν φροντίδα καὶ ἐνέργειαν ἀγαθὴν διὰ τὸν ξένον ὡς γενομένην πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον (Ματθ. 25,35), ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς ἐνότητος ἡμῶν μετὰ τῶν ἀποδήμων ἀδελφῶν, ἥτις βιοῦται εἰς τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ καὶ ἐκφράζεται ὡς κοινωνία ἀγάπης μετὰξὺ τῶν ἀδελφῶν.

α) Ποιμαντικὴ φροντίς ὑπὲρ τῶν μεταναστευόντων.

1. Ἡ ὅλη ποιμαντικὴ μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν ἀποδημούντων πρέπει νὰ ἀσκήται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε οὔτε ἡ μετανάστευσις νὰ ἐνθαρρύνεται, ἀλλὰ οὔτε νὰ παρεμβάλλονται ἐμπόδια, ἐπηρεάζοντα τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου. Πρὸς τοῦτο κρίνεται ἀπαραίτητον, ὅπως ἡ Ἐκκλησία συμβάλῃ κατὰ τρόπον περισσότερον δυναμικὸν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων, κυρίως τῆς υπαίθρου, τὰ ὁποῖα ἐξαναγκάζουν εἰς μετανάστευσιν.

2. Ἡ ἐνημέρωσις τῶν ἀποδημούντων πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ κυρίως εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐθνικῶν μας ἀξιών, ἵνα μὴ αὗται παραθεωρῶνται καὶ ὑποτιμῶνται ἐναντι οἰωνοδήποτε ξένων πρὸς αὐτάς ὕλικῶν ἢ πνευματικῶν προσφορῶν.

3. Ἡ προγραμματισμένη ποιμαντικὴ δραστηριότης διὰ τὰ προβλήματα τοῦ μετανάστου ὡς μέλους τῆς Ἐκκλησίας δέον, ὅπως ἀρχίσῃ ἀπὸ αὐτῆς ταύτης τῆς καθηγητικῆς διδασκαλίας διὰ σχετικῶν μαθημάτων.

4. Ἡ ὀλομέλεια τῆς συνάξεως ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν, ὅπως ἡ Ἐκκλησία, τῇ συνεργασίᾳ τῶν ἀρμοδίων Ὑπηρεσιῶν τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὴν μετανάστευσιν, ἀναλάβῃ τὴν ὅλην πνευματικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν προπαρσκευὴν αὐτῶν.

5. Ἡ σύναξις προτείνει τὴν ἐκδόσιν ἐγκολπίου διὰ τὸν μετανάστην, εἰς τὸ ὁποῖον δέον, ὅπως περιέχονται:

α) Πληροφορίαι διὰ τὰ προβλήματα τοῦ μετανάστου.

β) Γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

γ) Τὰς διευθύνσεις, τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν δραστηριότητα τῶν Ἑλληνικῶν ὀρθοδόξων

Κοινοτήτων καὶ τῶν ἀρμοδίων Ἑλληνικῶν Ὑπηρεσιῶν τῶν Χωρῶν εἰσδοχῆς μεταναστῶν.

6. Εἰσέτι, προτείνεται ἡ σύστασις εἰδικοῦ Γραφείου παρ' ἐκάστη Ἱερᾷ Μητροπόλει, διευθυνομένου παρὰ κληρικοῦ ἐντεταλμένου ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, πρὸς συντονισμόν τῆς ὅλης ποιμαντικῆς φροντίδος τοῦ μετανάστου.

7. Κατὰ τὴν γνώμην τῆς συνάξεως, ὁ ὑπεύθυνος κληρικὸς δέον, ὅπως διατηρῇ στενὴν ἐπαφὴν μετὰ τῆς Διευθύνσεως Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ τῆς Μ.Σ.Ε. Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ, ὡς καὶ μετὰ τῶν ἐφημερίων τῆς Ἱερᾷ Μητροπόλεως, τῶν ὑπηρετούντων εἰς ἐνορίας, εἰς τὰς ὁποίας ὑφίσταται πρόβλημα μεταναστεύσεως.

8. Ἐπειδὴ εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν φορεῖς τῆς ὅλης ποιμαντικῆς φροντίδος εἶναι ὁ οἰκεῖος Ἐπίσκοπος, καθίσταται ἀπαραίτητος ἡ συγκατάθεσις αὐτοῦ διὰ τὸν προτεινόμενον τρόπον ὁργανώσεως τῆς ποιμαντικῆς μερίμνης, ὡς καὶ τὴν ἀσκον ἀπὸ μέρους τοῦ ἐντεταλμένου κληρικοῦ δραστηριότητα ὑπὲρ τῶν μεταναστῶν.

9. Εἰσέτι προτείνεται, ὅπως διὰ τῶν ὡς ἄνω Γραφείων διοχετεύεται πρὸς τοὺς οἰκείους ἐφημερίους σχετικὸν ὕλικόν διὰ πληρεστέραν ἐνημέρωσιν τῶν μεταναστευόντων, κυρίως εἰς τοὺς ἀκολούθους τομεῖς:

α) Ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τοὺς ἐκ τῆς προπαγάνδας καὶ τῶν αἰρέσεων κινδύνους, καὶ δὴ ἐκ τῆς προσηλυτιστικῆς κινήσεως τῶν χυλιαστῶν, οἱ ὁποῖοι δροῦν ἀφόβως εἰς τὴν ξένην.

β) Ἐπὶ τῶν κινδύνων, οἱ ὁποῖοι ἐπαπειλοῦν τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν προσωπικὴν πνευματικὴν οἰκοδομήν τοῦ μετανάστου.

γ) Ἐπὶ τῶν προβλημάτων τοῦ νέου ἐργατικοῦ περιβάλλοντος (σχέσεις μετὰ τῶν ἐργοδοτῶν, προϊστάμενων, συναδέλφων κ.ἄ.), ὡς καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐξελίξεως αὐτοῦ.

10. Ἐκφράζεται ἡ γνώμη, ὅτι οἱ κατὰ τόπους ἐφημέριοι πρέπει νὰ γνωρίζουν τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζουν οἱ μεταναστεύοντες καὶ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ ἀντιμετωπίσουν μετὰ τὴν ἀφίξιν των εἰς τὴν Χώραν προορισμοῦ. Ἡ διαφώτισις αὕτη πρέπει νὰ γίνῃ δι' ἐγκυκλίων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, δι' ἐντύπων, καθὼς καὶ δι' ἰδιαιτέρων εἰσηγήσεων εἰς εἰδικὰς συγκεντρώσεις ἢ εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἱερατικῶν συνάξεων, πάντοτε φροντίδι τοῦ οἰκείου Γραφείου ἀποδήμου.

11. Εἰδικώτερον διὰ τὰς περιπτώσεις μεταναστεύσεως μέσῃ τῆς Δ.Ε.Μ.Ε. (Αὐστράλια, Ν. Ἀφρική, Καναδᾶ), ἐνδείκνυται, ὅπως χρησιμοποιῶνται ἡ προσέλευσις τῶν μεταναστευόντων εἰς τὴν ἐνοριακὴν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 404 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15-16 τεύχους.

ἐπιτροπὴν ἀπορίας πρὸς ἔκδοσιν τοῦ σχετικοῦ πιστοποιητικοῦ.

Ὁ ἐφημέριος τόσον τῶν ἐπαρχιῶν, ὅσον καὶ τῶν πόλεων, πρέπει νὰ ἀναζητήσῃ τρόπους ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν μεταναστῶν, ὥστε νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν καλύτεραν προπαρασκευὴν αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο δέον, ὅπως χρησιμοποιῇ καὶ τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις, π.χ. προετοιμασίας δικαιολογητικῶν γάμου ἢ ἄλλων ἐκδηλώσεων τῆς προσωπικῆς καὶ οἰκογενειακῆς αὐτῶν ζωῆς.

12. Τὰ ἐπὶ μέρους Γραφεῖα τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων πρέπει νὰ τελοῦν εἰς συνεχῆ ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν (π.χ. μετὰ Γραφείων εὐρέσεως ἐργασίας), διὰ νὰ ἐνημεροῦνται συνεχῶς ἐπὶ τῆς μεταναστευτικῆς κινήσεως.

13. Μερὶμνη τῶν προαναφερθέντων Γραφείων δέον, ὅπως ἀντιμετωπίζονται μετὰ κατανόησεως τὰ τυχόν δημιουργούμενα οἰκογενειακὰ καὶ ἀτομικὰ προβλήματα εἰς τὰς ἐν Ἑλλάδι οἰκογενεῖας τῶν μεταναστῶν (ἐγκατάλειψις συζύγων, τέκνων, λοιπῶν συγγενῶν κ.ἄ.).

14. Κρίνεται ἐπωφελές, ὅπως οἱ Μητροπολῖται διὰ τοῦ οἰκείου Γραφείου ὁργανῶνουν ἐκάστοτε εἰδικὰς ἐκδηλώσεις διὰ τοὺς μετανάστες.

15. Ὁ ἐντεταλμένος κληρικὸς δέον, ὅπως θέτῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐφημερίων τρόπους πρὸς καλλιέργειαν στενῆς ἐπικοινωνίας τῶν μεταναστῶν καὶ τῶν ἐνταῦθα συγγενῶν αὐτῶν δι' ἀλληλογραφίας καὶ παντὸς ἄλλου προσφόρου μέσου. Εἰς τὰς ἐπιστολάς δέον, ὅπως συστηθῇ, ἵνα ἀποφεύγωνται αἱ εἰδήσεις, αἱ ὁποῖαι, ἄνευ λόγου, δημιουργοῦν ἄγχος καὶ ἀγωνίαν, καὶ ἐπομένως ἐπιπρόσθετα προβλήματα.

16. Φροντίδι τῶν ὡς ἄνω Γραφείων δέον, ὅπως κατὰ τὰς περιόδους τῆς ἀδείας ἢ καὶ τῆς ὀριστικῆς ἐπιστροφῆς τῶν μεταναστῶν ὁργανοῦνται παρ' ἐκάστη Ἱερᾷ Μητροπόλει εἰδικαὶ συγκεντρώσεις διὰ τὴν τόνωσιν τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος τῶν μεταναστῶν.

β) Ποιμαντικὴ φροντίς ὑπὲρ τῶν μεταναστῶν.

1. Ἡ ὀλομέλεια ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν, ὅπως τῇ συνεργασίᾳ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, καταβληθῇ προσπάθεια βελτιώσεως τῶν ὅρων ἐργασίας καὶ διαβιώσεως τῶν μεταναστῶν (ἐπαγγελματικὴ ἐξέλιξις, στέγη κ.λπ.).

2. Εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὸ πρόβλημα τῆς διασπάσεως τῆς οἰκογενείας, τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ ἡ μεμονωμένη μετανάστευσις ἐνὸς τῶν συζύγων, προτείνεται, ὅπως:

α) Συνιστᾶται ἡ ταυτόχρονος ἀναχώρησις τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναίκας.

β) Καταβληθῇ προσπάθεια δημιουργίας τῶν ἀπαραιτήτων προϋποθέσεων διὰ τὴν ταυτόχρονον ἀναχώρησιν αὐτῶν.

3. Κοινὴ πεποίθησις τῶν μελῶν τῆς συνάξεως ὑπῆρξεν ἡ ἀνάγκη ἐπισήμου ἀναγνωρίσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, κυρίως παρὰ τῶν Χωρῶν εἰσδοχῆς μεγάλου ἀριθμοῦ Ἑλλήνων μεταναστῶν (Δ. Γερμανία κ.ἄ.), θεωρεῖται δὲ ὡς ἐπιβεβλημένη πᾶσα σχετικὴ βοήθεια πρὸς τοὺς κατὰ τόπους Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου.

4. Ἐπίσης δέον, ὅπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος συμβάλῃ εἰς τὴν προσπάθειαν αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν κρατικῶν λειτουργῶν, οἱ ὅποιοι ἀνέλαβον τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀποδήμων Ἑλλήνων.

Πρὸς τοῦτο, προτείνεται καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἀδιορίστων θεολόγων διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀποδήμων Ἑλλήνων καὶ ἰδιαίτερος τῆς Γερμανίας.

5. Καθ' ὁμόφωνον γνώμην τῆς συνάξεως, καθίσταται ἀπαραίτητος ἡ στενὴ συνεργασία μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τῶν φυσικῶν φορέων τῆς ποιμαντικῆς φροντίδος ὑπὲρ τῶν μεταναστῶν, ἐν τῷ πνεύματι πάντοτε τοῦ ὑπ' ἀριθ. 98/5-2-1970 σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ ἐγγράφου, ὡς καὶ ἡ διὰ παντοίων δυνατῶν τρόπων ἐνίσχυσις τοῦ ἔργου αὐτῶν, π.χ. διὰ τῆς ἀποστολῆς ἐντύπων, δίσκων, μαγνητοταινιῶν καὶ φωτεινῶν διαφανιῶν, ἀναφερομένων εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὴν Ἑλληνορθόδοξον ζωὴν (ἡθὴ καὶ ἔθιμα κ.ἄ.).

6. Ἡ σύναξις, λαβοῦσα γνώσιν τῆς μεγάλης ἐλλείψεως ὀρθοδόξων Ἱερῶν Ναῶν ἐν Γερμανίᾳ, ἐξέφρασε τὴν γνώμην, ὅτι πρέπει ν' ἀναζητηθοῦν τρόποι ἐνίσχυσεως τῆς προσπάθειας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γερμανίας πρὸς ἀνοικοδόμησιν Ἱερῶν Ναῶν.

7. Ἐπίσης ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Κράτους διὰ τὴν δημιουργίαν ἐνοριακῶν ἐστιῶν καὶ ἐτέρων ἰδρυμάτων, ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ὁρθοδόξου κοινοτικῆς ζωῆς τῶν μεταναστῶν, ἰδιαίτερος δὲ διὰ τὴν ἰδρυσιν σχολείων καὶ μαθητικῶν οἰκοτροφείων εἰς τὰ μεγάλα κέντρα διαβιώσεως Ἑλλήνων μεταναστῶν.

8. Κατὰ τὴν σύναξιν διεπιστώθη ἡ ἀνάγκη προετοιμασίας καὶ ἐνημερώσεως ἀπάντων τῶν στελεχῶν καὶ ὑπευθύνων προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀποστέλλονται πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν μεταναστῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐργάζονται εἰς τὰ διάφορα μέσα διακινήσεως μεταναστῶν καὶ διάγουν ἐν πολλοῖς ζωὴν μετανάστου (ναυτικοί, ἀεροσυνοδοί κ.ἄ.).

9. Εἰδικώτερον ἐκρίθη ἀπαραίτητος ἡ ἐνημέρωσις τῶν δημοδιδασκάλων ἐπὶ τῶν ἐκασταχοῦ πνευματικῶν προβλημάτων τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν, καθὼς καὶ ἡ ἐνίσχυσις τοῦ ἔργου αὐτῶν διὰ τῆς ἀποστολῆς βιβλίων καὶ ἐποπτικῶν μέσων.

10. Ἐκρίθη ἀπαραίτητον νὰ καταβληθῇ προσπάθεια ἀναθεωρήσεως τυχόν ὑφισταμένων διμερῶν συμβάσεων μετὰ σκοπὸν τὴν ἰδρυσιν καθαρῶς Ἑλληνικῶν

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

'Αριθμός 560/1973

Τὸ Συμβούλιον τῆς 'Επικρατείας
ἐν 'Ολομελείᾳ

Συγκείμενον ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ 'Α. Δήμιτσα, Προέδρου, 'Α. 'Ιατρίδη, Π. Δεδοπούλου, Κ. Χοϊδᾶ, Θ. Κουρουσπούλου, Π. Κακροπούλου, Κ. Πασσαδοῦ, Συμβούλων τῆς 'Επικρατείας, Θ. Παπαδάκη καὶ Σ. Σπηλιωτοπούλου, Παρέδρων τοῦ Συμβουλίου τῆς 'Επικρατείας.

Συνεδριάσαν δημοσίᾳ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ του τῇ 3ῃ 'Οκτωβρίου 1972, παρόντος καὶ τοῦ Γραμματέως τοῦ Συμβουλίου 'Ιωάν. Καχραμάνου, ἵνα δικάσῃ τὴν κατωτέρω ἐκτιθεμένην ὑπόθεσιν ἐπὶ τῇ ἀπὸ 2ας 'Οκτωβρίου 1971 αἰτήσεϊ:

τ ο ὦ Βασιλείου Νικητοπούλου, κατοικοῦ Καβασι-
λων 'Ηλείας, παραστάτης διὰ τοῦ πληρεξουσίου του
δικηγόρου Δημ. Κούγια, ὃν διώρισεν ἐπ' ἀκροατηρίου,

κα τὰ τοῦ 'Οργανισμοῦ Διοικήσεως καὶ Διαχει-
ρίσεως 'Εκκλησιαστικῆς Περιουσίας (Ο.Δ.Δ.Ε.Π.),
παραστάτης διὰ τοῦ πληρεξουσίου του δικηγόρου
Θ ε ο φ. Θ ε ο δ ω ρ α κ ο π ο ὕ λ ο υ, δυνάμει πληρε-
ξουσίου,

πε ρὶ ἀκυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθμ. 4/22.10.71
ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
τοῦ 'Οργανισμοῦ Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως 'Εκ-
κλησιαστικῆς Περιουσίας, καὶ πάσης σχετικῆς ἐκτε-
λεστῆς ἄλλης.

Σχολείων διὰ τὰ τέκνα τῶν 'Ελλήνων ἐργατῶν τοῦ
'Εξωτερικοῦ.

11. 'Επίσης, εἰς τυχὸν ὑφισταμένας «'Ελληνικὰς
τάξεις» εἰς τὰ πλαίσια τῶν ξένων Σχολείων, ὅπως
δοθῇ περισσότερα ἐλευθερία εἰς τὸν 'Ελληνα διδάσκα-
λον.

12. Τέλος, ὅπως παρὰ τῶν 'Ελλήνων διδασκάλων
διδάσκεται ἀπαραιτήτως καὶ τὸ μάθημα τῶν θρησκευ-
τικῶν.

13. 'Η σύναξις συνιστᾷ θερμῶς τὴν κατὰ τὸ δυ-
νατὸν στενὴν ἐπικοινωνίαν τῶν ἐφημερίων μετὰ τῶν
ἐν τῷ 'Εξωτερικῷ συναδέλφων αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν
συνεργασίαν μετ' αὐτῶν πρὸς ἀντιμετώπισιν συγκερι-
μένων περιπτώσεων ἀνάγκης κυρίως εἰς τὰς οἰκογε-
νείας τῶν μεταναστῶν.

14. Οἱ ἐφημέριοι τέλος δέον, ὅπως ἀναζητήσουν
τρόπους ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν μεταναστῶν, οἱ ὅποιοι
προέρχονται ἐκ τῆς ἐνορίας των.

(Συνεχίζεται) Πρεσβ. ΑΝΤΩΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

'Ακοῦσαν τοῦ Εἰσηγητοῦ, Παρέδρου τοῦ
Συμβουλίου τῆς 'Επικρατείας Θ. Παπαδάκη, ἀναγνόν-
τος καὶ ἀναπτύξαντος τὴν ἐκθεσιν αὐτοῦ, καθ' ἣν τὸ
ἱστορικὸν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ἔχει ὡς ἔπεται:

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 8/26-7-1971 πράξεως τοῦ 'Εκ-
κλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ναοῦ τοῦ 'Αγίου Νικο-
λάου Δήμητρας 'Ηλείας ἀπεφασίσθη ἡ ἐπανάληψις
πλειοδοτικῆς δημοπρασίας διὰ τὴν ἐκποίησιν ἀγροῦ 170
στρεμμάτων περὶ τοῦ ἰδιοκτησίας τοῦ ὡς ἄνω Ναοῦ. Διὰ
τῆς ὑπ' ἀριθ. 10/9.8.1971 πράξ. τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου
ἐνεκρίθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς διενεργηθείσης δημοπρα-
σίας μετ' ἐλεγκτικῶν πλειοδότων τὸν αἰτοῦντα, ἡ πρᾶξις δ'
αὕτη ἐνεκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2/8/12.8.1971 ἀποφά-
σεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ 'Εκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου
τῆς Μητροπόλεως 'Ηλείας. Τέλος, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς
ὡς ἄνω δημοπρασίας ἐνεκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ.
10/21.8.1971 ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ
Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἐξουσιοδοτηθέντος τοῦ
Προέδρου τοῦ 'Εκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ναοῦ,
ὅπως ὑπογράψῃ τὸ σχετικὸν συμβόλαιον.

Μετὰ ταῦτα, τὸ αὐτὸ Κεντρικὸν Διοικητικὸν Συμ-
βούλιον τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4/22.10.1971
ἀποφάσεώς του ἀνεκάλεσε τὴν προηγουμένης δοθεῖσαν
ἐγκρίσιν τῆς γενομένης δημοπρασίας, ἐπὶ τῷ λόγῳ
ὅτι δὲν ἐτηρήθησαν αἱ νόμιμοι διατυπώσεις καὶ ἐνέκρινε
τὴν διενέργειαν νέας τοιαύτης.

Τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης διώκει ἤδη
ὁ αἰτῶν διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν αἰτήσεως.

Τὰ ἐν προκειμένῳ προκύπτοντα ζητήματα εἶναι
ἀντίστοιχα πρὸς τοὺς προβαλλομένους λόγους ἀκυρώ-
σεως.

'Εφ' ὧν ὁ Εἰσηγητὴς ἀνέπτυξε τὴν γνώμην αὐτοῦ.

'Ακοῦσαν τοῦ πληρεξουσίου τοῦ αἰτοῦντος, ἀνα-
πτύξαντος καὶ προφορικῶς τοὺς λόγους τῆς ὑπὸ κρί-
σιν αἰτήσεως καὶ αἰτησαμένου τὴν παραδοχὴν αὐτῆς,
τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. αἰτησαμένου τὴν
ἀπόρριψιν ταύτης.

'Ιδὸν τὰ σχετικὰ ἔγγραφα, σκε-
φθὲν κατὰ τὸν Νόμον,

'Επειδὴ διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν αἰτήσεως, δι' ἣν κατε-
βλήθησαν τὰ νόμιμα τέλη καὶ τὸ παράβολον, ἐκδοθέν-
των τῶν ὑπ' ἀριθ. 180143, 180144 καὶ 180145 ἔτους
1971 τριπλοτύπων τοῦ Ταμείου δικαστικῶν εἰσπρά-
ξεων 'Αθηνῶν, δίδωκεται ἡ ἀκύρωσις τῆς ὑπ' ἀριθ. 4/
22.10.1971 ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ
Συμβουλίου τοῦ 'Οργανισμοῦ Διοικήσεως καὶ Διαχει-
ρίσεως 'Εκκλησιαστικῆς Περιουσίας (Ο.Δ.Δ.Ε.Π.),
διὰ τῆς ὁποίας ἀνεκλήθη προηγουμένη ἀπόφασις τοῦ
αὐτοῦ ὀργάνου (10/21.8.1971), διὰ τῆς ὁποίας εἶχεν
ἐγκριθῇ δημοπρασία πρὸς πώλησιν ἀγροῦ τοῦ 'Ιεροῦ
Ναοῦ 'Αγίου Νικολάου Δήμητρας 'Ηλείας, εἰς ἣν
ὁ αἰτῶν εἶχεν ἀναδειχθῇ πλειοδότης, ἐπὶ τῷ λόγῳ

ὅτι αὕτη ἐγένετο ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Διαρκοῦς 'Ιερᾶς Συνόδου.

'Επειδὴ διὰ τοῦ ἄρθρου 48 § 1 τοῦ Ν.Δ. 126/1969 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 27) ὁρίζεται, ὅτι «Τὰ ἐν παραγράφῳ 3 τοῦ παρόντος ἄρθρου ἐκκλησιαστικὰ κτίρια δὲν ἐκποιῶνται κατ' ἀρχὴν παρὰ τῶν ιδιοκτητῶν αὐτῶν. Λόγῳ ὅμως προφανοῦς ἐκκλησιαστικῆς ὠφελείας, ἐκτιμωμένης ὑπὸ τοῦ οἰκείου 'Ιεράρχου καὶ ἐγκρινομένης ὑπὸ τῆς οἰκείας Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Διαρκοῦς 'Ιερᾶς Συνόδου, δύνανται νὰ ἐκποιῶνται ἢ νὰ ὑποθηκεύωνται. Τὰ λοιπὰ ἀκίνητα δύνανται ἐλευθέρως νὰ ἐκποιῶνται, τηρουμένων τῶν αὐτῶν διατυπώσεων». Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀκίνητα διαιροῦνται κατ' ἀρχὴν εἰς δύο κατηγορίας ἀφ' ἑνὸς τὰ ἀκίνητα, περὶ ὧν ἡ παρ. 3 τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου 48 (ἐκκλησιαστικὰ κτίρια χρησιμοποιούμενα ὡς γραφεῖα ἢ κατοικίαι ἀρχιερέων ἢ ἐφημερίων, κτίρια διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν φιλανθρωπικῶν καὶ μορφωτικῶν σκοπῶν κ.λπ.) καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰ λοιπὰ ἀκίνητα. Διὰ τὴν ἐκποίησιν τῶν πρώτων δέον νὰ συντρέχουν καὶ νὰ διαπιστοῦνται ὡρισμένοι προϋποθέσεις, αἵτινες δὲν ἀπαιτοῦνται διὰ τὰ δεύτερα, δι' ἀμφοτέρα ὅμως δέον νὰ τηρῶνται, κατὰ τὴν ῥητὴν ἐκφρασιν τοῦ νόμου, αἱ αὐταὶ διατυπώσεις.

'Επειδὴ τὸ ἐν προκειμένῳ ὑπὸ ἐκποίησιν ἀκίνητον ἀνῆκεν εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν, διὰ τὴν ἐκποίησιν δὲ τούτου ἀπαιτεῖτο κατὰ τὴν μνησθεῖσαν διάταξιν καὶ ἡ σχετικὴ ἐγκρισις τῆς Διαρκοῦς 'Ιερᾶς Συνόδου, ἥτις ὅμως δὲν παρεσχέθη. Συνεπῶς, ἡ διὰ τὴν παραλειψὶν τοῦ οὐσιώδους τούτου τύπου ἀνάκλησις τῆς ἐγκρίσεως, τῆς γενομένης ἐπιδίκου δημοπρασίας, καὶ δὴ ἐντὸς εὐλόγου χρονικοῦ διαστήματος τυγχάνει νόμιμος, ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου ἐρειδόμενος σχετικὸς λόγος ἀκυρώσεως τυγχάνει ἀπορριπτέος ὡς ἀβάσιμος.

'Επειδὴ ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀπαιτουμένη ἐγκρισις τῆς Διαρκοῦς 'Ιερᾶς Συνόδου δὲν δύναται νὰ ὑποκατασταθῇ διὰ τῆς ἐγκρίσεως ἑτέρου ὁργάνου, ὡς ἐκ τούτου ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ αἰτούντος, ὅτι ἐν προκειμένῳ ὑφίστατο ἐγκρισις τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. δὲν καθιστᾷ νόμιμον τὴν ἐπιδίκου δημοπρασίαν· αἱ δὲ κατὰ τὸ ἄρθρον 15 § 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 ἐκκλησιαστικοῦ κανονισμοῦ (ΦΕΚ 158) προβλεπόμεναι ἐγκρίσεις τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ἀναφέρονται εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν σχετικῶν συμβάσεων.

'Επειδὴ, μὴ ὑφισταμένης ἰσότητος ἐν τῇ παρανομίᾳ, δὲν ἀποτελεῖ παράβασιν τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος τὸ γεγονὸς, ὅτι ἡ Διοίκησις ἐδέχθη εἰς ἑτέρας περιπτώσεις, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ αἰτούντος τὴν τελείωσιν δημοπρασιῶν, δι' ἃς δὲν ὑφίστατο ἐγκρισις τῆς Διαρκοῦς 'Ιερᾶς Συνόδου.

Διὰ ταῦτα:

'Απορρίπτει τὴν ὑπὸ κρίσιν αἴτησιν.

Διατάσσει τὴν κατάπτωσιν τοῦ κατατεθέντος παραβόλου.

'Επιβάλλει εἰς τὸν αἰτοῦντα τὴν δικαστικὴν δαπάνην τοῦ Ὄργανισμοῦ Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας ἐκ δραχμῶν ἑπτακοσίων (700).

'Εκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ἐν Ἀθῆναις τῇ 3ῃ Φεβρουαρίου 1973, ἐδημοσιεύθη δ' αὐτόθι τῇ 24ῃ ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους.

Ὁ Πρόεδρος
Α. ΔΗΜΙΤΣΑΣ

Ὁ Γραμματεὺς
Ι. ΚΑΧΡΑΜΑΝΟΣ

Ἀριθμὸς 435/1973

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας
τμήμα Γ'.

Συγκείμενον ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ Ἀ. Τσούτσου, Ἀντιπροέδρου, Προέδρου τοῦ Γ' Τμήματος, Π. Μακροπούλου, Κ. Δάρα, Ἡρ. Τσικλητήρα, Δ. Καλλιβωκῆ, Συμβούλων τῆς Ἐπικρατείας, Μ. Μουζουράκη καὶ Γ. Γραΐγου, Παρέδρων τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Συνεδιάσαν δημοσίᾳ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ τῇ 25ῃ Ἰανουαρίου 1973, παρόντος καὶ τοῦ Γραμματέως τοῦ Γ' Τμήματος Θεοδ. Β. Βασματζῆ, ἵνα δικάσῃ τὴν κατωτέρω ἐκτιθεμένην ὑπόθεσιν ἐπὶ τῇ ἀπὸ 29ης Ἰουνίου 1972 αἰτήσεϊ:

τοῦ Ἱερέως Δημοσθένους Εὐθυμίου Ντάρλα, ἐφημερίου Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Βασιλείου Δήμου Ἀγ. Δημητρίου (Μπραχαμίου), κατοικοῦ Κάτω Ἡλιοπόλεως, ὁδὸς Γενναδίου ἀρ. 23, παραστάντος αὐτοπροσώπως καὶ διορίσαντος ἐπ' ἀκροατηρίου πληρεξουσίου τοῦ δικηγόρου τοὺς 1) Κωνσταντῖνον Πετρόπουλον καὶ 2) Βησσαρίωνα Ἰ. Στεργιόπουλον,

κατὰ 1) τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, παραστάντος διὰ τοῦ Ἀ. Χρυσανθακοπούλου, Παρέδρου τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου, καὶ 2) τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, παραστάσης διὰ τοῦ πληρεξουσίου τῆς δικηγόρου Θεοφάνους Θεοδωρακοπούλου δυνάμει πληρεξουσίου,

περὶ ἀκυρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. πρωτ. φ. 210/2748/9.5.1972 πράξεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν περὶ ἀνακλήσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. Φ. 202/6/1165/19.2.69 διοριστηρίου ἐγγράφου του, δι' οὗ ὁ αἰτῶν ἐτοποθετήθη ἐφημέριος τοῦ Ἱ. Ν. Ἀγίου Βασιλείου (Μπραχαμίου), ὡς καὶ πάσης ἄλλης συναφοῦς πράξεως ἢ παραλείψεως.

Ἀκοῦσαν τοῦ Εἰσηγητοῦ, Συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας Ἡ. Τσικλητήρα, ἀναγνόντος καὶ ἀναπτύξαντος τὴν ἐκθεσιν αὐτοῦ, καθ' ἣν τὸ ἱστορικὸν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ἔχει ὡς ἑπείτα:

Διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν αἰτήσεως δικάζεται ἡ ἀκύρωσις τῆς ὑπ' ἀριθ. Φ 210/2748/9.5.1972 πράξεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, καθ' ὃ μέρος ἐν τῇ πράξει

ταύτη ἀνακαλείται ἡ ὑπ' ἀριθ. φ. 202/6/1165 /19.2. 1969 πρᾶξις αὐτοῦ περὶ τοποθετήσεως τοῦ αἰτοῦντος ὡς προσωρινοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Βασιλείου Μπραχαμίου ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, προδήλως, τῆς ἄρσεως τῆς τοιαύτης τοποθετήσεως.

Τὰ προκύπτοντα ζητήματα εἶναι ἀντίστοιχα πρὸς τοὺς προβαλλομένους λόγους ἀκυρώσεως.

Ἐφ' ὧν ὁ Εἰσηγητὴς ἀνέπτυξε τὴν γνώμην αὐτοῦ.

Ἀκοῦσαν τῶν πληρεξουσίων τοῦ αἰτοῦντος, ἀνατεβλήσαντων καὶ προφορικῶς τοὺς λόγους τῆς ὑπὸ κρίσιν αἰτήσεως καὶ αἰτησάμενων τὴν παραδοχὴν αὐτῆς, τοῦ πληρεξουσίου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Ὑπουργοῦ, αἰτησάμενων τὴν ἀπόρριψιν ταύτης.

Ἰδὼν τὰ σχετικὰ ἔγγραφα, σκεφθὲν κατὰ τὸν Νόμον.

Ἐπειδὴ διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν αἰτήσεως, δι' ἣν κατεβλήθησαν τὰ νόμιμα τέλη καὶ τὸ παράβολον, ἐκδοθέντων τῶν ὑπ' ἀριθ. 115719, 115720 καὶ 115721 ἔτους 1972 τριπλοτύπων τοῦ Ταμείου Δικαστικῶν Εἰσπράξεων Ἀθηνῶν, διώκεται ἡ ἀκύρωσις τῆς ὑπ' ἀριθ. φ. 210/2748/9.5.1972 πράξεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, καθ' ὃ μέρος ἐν τῇ πράξει ταύτῃ ἀνακαλείται ἡ ὑπ' ἀριθ. Φ 202/6/1165/19-2-1969 πρᾶξις αὐτοῦ περὶ τοποθετήσεως τοῦ αἰτοῦντος προσωρινοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Βασιλείου Μπραχαμίου ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, προδήλως, τῆς ἄρσεως τῆς τοιαύτης τοποθετήσεως.

Ἐπειδὴ ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ Α.Ν. 2200 / 1948 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» (42), ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ὁ αἰτῶν ἐτοποθετήθη προσωρινὸς ἐφημέριος εἰς τὸν προαναφερθέντα Ἱερὸν Ναόν, ὀρίζει ὅτι «Εἰς τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν καὶ μέχρι τῆς κατὰ νόμον πληρώσεως αὐτῆς διὰ τακτικοῦ ἐφημερίου ὁ Μητροπολίτης τοποθετεῖ προσωρινὸν ἐφημέριον». Ἀφ' ἐτέρου ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1970 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» (193), (ἐκδοθέντος κατ' ἐξουσιοδότησιν τοῦ ν.δ. 126/69 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»), ὀρίζονται οἱ λόγοι, ἔνεκα τῶν ὁποίων ὁ Ἐφημέριος παύεται ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτοῦ, μεταξὺ δὲ τῶν λόγων τούτων περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἐπιβολὴ ποινῆς ἀργίας ἀνωτέρας τοῦ ἐνὸς ἔτους, μετὰ παύσεως ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ Ἐφημερίου. Ἡ τελευταία ὅμως διάταξις, ἀφορῶσα προδήλως εἰς τοὺς διοριζομένους ὡς τακτικοὺς ἐφημερίους, συνδεομένους ὀργανικῶς μετὰ τῆς θέσεως, εἰς ἣν διορίζονται, δὲν ἀφο-

ρᾷ καὶ εἰς τοὺς τοποθετούμενους ὡς προσωρινούς τοιούτους (περὶ τῆς τοποθετήσεως τῶν ὁποίων διαλαμβάνει καὶ ὁ ὡς ἄνω Κανονισμὸς ἐν ἀρθρῳ 33 § 4), ὧν ἡ τοποθέτησις, σιωποῦντος τοῦ νόμου, δύναται νὰ ἀρθῇ οὐ μόνον διὰ τοὺς ἐν ἀρθρῳ 46 τοῦ Κανονισμοῦ περιοριστικῶς, προκειμένου περὶ τακτικῶν ἐφημερίων, ἀναφερομένους λόγους, ἀλλὰ καὶ δι' οἰονδήποτε ἕτερον ἀποχρῶντα λόγον, διὰ πράξεως τοῦ τοποθετήσαντος αὐτοῦς Ἀρχιερέως, προσηκόντως ἡτιολογημένης. Κατ' ἀκολουθίαν, οὐχὶ βασίμως ὁ αἰτῶν ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ προσβαλλομένη πρᾶξις, δι' ἣς ἤρθη ἡ τοποθέτησις αὐτοῦ ὡς προσωρινοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Βασιλείου Μπραχαμίου, τυγχάνει παράνομος, ὡς ἐκδοθεῖσα κατὰ παράβασιν τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ ῥηθέντος Κανονισμοῦ, ἐφ' ὅσον δὲν ἐπεβλήθη αὐτῷ ποινὴ ἀργίας ἀνωτέρα τοῦ ἐνὸς ἔτους, μετὰ παύσεως ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ ὁ σχετικὸς λόγος ἀκυρώσεως τυγχάνει ἀπορριπτέος.

Ἐπειδὴ, καθ' ὃ προκύπτει ἐκ τῆς προσβαλλομένης πράξεως, αὕτη αἰτιολογεῖται ἐκ τοῦ προκληθέντος βαρυτάτου σκανδαλισμοῦ τῶν πιστῶν, συνεπεία τῆς ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ εἰς ὃν ἐτοποθετήθη Ἱεροῦ Ναοῦ συμπεριφορᾶς τοῦ αἰτοῦντος, ἔνεκα τῆς ὁποίας καὶ ἐπεβλήθη αὐτῷ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 49/1971 ἀποφάσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου, ἦν καὶ ἐπικαλεῖται ἡ προσβαλλομένη πρᾶξις, ἡ ποινὴ τῆς ἀργίας ἐνὸς ἔτους μετὰ στερήσεως τῶν ἀποδοχῶν. Συνεπῶς οἱ προβαλλόμενοι λόγοι ἀκυρώσεως περὶ ἀναιτιολογήτου τῆς προσβαλλομένης πράξεως καὶ περὶ ἀντιθέσεως αὐτῆς εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς χρηστῆς Διοικήσεως εἶναι ἀπορριπτέοι ὡς ἀβάσιμοι, ὁ δὲ περὶ πλάνης περὶ τὰ πράγματα τοιοῦτος εἶναι ἀπορριπτέος ὡς ἀναπόδεικτος, ὅτε μὴ προκυπτούσης τοιαύτης πλάνης.

Διὰ ταῦτα:

Ἀπορρίπτει τὴν ὑπὸ κρίσιν αἴτησιν.

Διατάσσει τὴν κατάπτωσιν τοῦ παραβόλου.

Ἐπιβάλλει εἰς βάρος τοῦ αἰτοῦντος τὴν δικαστικὴν δαπάνην τοῦ Δημοσίου ἐκ δραχμῶν ἑπτακοσίων (700) καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐκ δραχμῶν ἑπτακοσίων (700).

Ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ἐν Ἀθῆναις τῇ 29ῃ Ἰανουαρίου 1973, ἐδημοσιεύθη δ' αὐτόθι τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου ἰδίου ἔτους.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Γ' Τμήματος

Α. ΤΣΟΥΤΣΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Γ' Τμήματος
ΘΕΟΔ. Β. ΒΑΣΜΑΤΖΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Εὐγλωττοι καὶ ἀποκαλυπτικοί.

Ὁρθῶς ἐπεσημάνθη, ὅτι μεθ' ἱκανοποιήσεως τὸ Περιοδικὸν τοῦ Πατριαρχείου τῆς Σερβίας «Ἡ Σερβικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία — Τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν» ἐδημοσίευσεν στατιστικὴν τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνεγερθέντων ἐν τῇ ὁμοδόξῳ γειτονικῇ Χώρα Ἰ. Ναῶν. «Οὕτω κατὰ τὸ 1965 ἀνηγέρθησαν τρεῖς ναοί, κατὰ τὸ 1966 ὀκτώ, κατὰ τὸ 1967 εἴκοσι καὶ ἐν μοναστήριον. Κατὰ τὸ 1968 ἀνηγέρθησαν δύο ναοί, ἐπεσκευάσθησαν δὲ εἴκοσι, ὥς ἐπίσης καὶ δύο παρεκκλήσια, κατὰ τὸ 1969 ἀνικοδομήθησαν ἑννέα ναοί, κατὰ τὸ 1970 δέκα ναοί καὶ ἐν παρεκκλήσιον, κατὰ δὲ τὸ 1971 ἕξ ναοί, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς εἰς Βελιγράδιον, ἐν παρεκκλήσιον καὶ ἐν μοναστήριον».

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἀσφαλῶς δὲν εἶναι ἐντυπωσιακοί. Εἶναι ὅμως ἰδιαιτέρως εὐγλωττοι καὶ ἀποκαλυπτικοί, ἐὰν ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τοὺς ναοὺς χρήματα καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ πτωχοῦ καὶ πιστοῦ λαοῦ, εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ὁποίου παραμένει ἄσβεστος ἡ φλόξ τῆς ὁρθοδόξου πίστεως.

Νέα πηγὴ τροφοδοσίας.

Μετὰ μερίστης χαρᾶς ὁ Ὁρθόδοξος κόσμος ἐπληροφόρηθη, ὅτι ἤρξατο πραγματοποιούμενον σχεδὸν ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας τῶν Ὁρθοδόξων Λειτουργικῶν Κειμένων εἰς Γαλλικὴν μετάφρασιν πρὸς χρῆσιν αὐτῶν ἐν ταῖς γαλλοφώνοις περιοχαῖς. Οὕτω πρὸ τίνος ἐκκυκλοφόρησεν εἰς καλαίσθητον τόμον τὸ πρῶτον τεῦχος μετὰ τὰς ἀκολουθίας τῶν πρώτων ἑβδομάδων τοῦ Τριωδίου. Τὰ κείμενα θὰ κυκλοφορήσουν εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας σειράς: 1. Τριώδιον. 2. Πεντηκοστάριον. 3. Ὁκτώηχος. 4. Μηναῖα. Ἐκάστη σειρά θὰ περιλαμβάνῃ πλεονα τοῦ ἐνὸς τεύχους.

Ἀληθῶς, ὀφείλονται θερμὰ συγχαρητήρια καὶ εὐχαριστίαι εἰς τοὺς σχόντας τὴν λαμπρὰν ταύτην πρωτοβουλίαν, ἐν οἷς ὁ πατήρ Boris Bobrinskoy καὶ οἱ κ. κ. Olivier Clément καὶ Jacques Touraillie. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι τὸ ἀρξάμενον ἔργον δὲν θὰ ἐξυπηρετῇ μόνον τοὺς γαλλοφώνους Ὁρθοδόξους, ἀλλὰ θὰ εἶναι καὶ μιὰ νέα πηγὴ τροφοδοσίας τοῦ Ἀντικτοῦ κόσμου διὰ τῶν θησαυρῶν τῆς ὁρθοδόξου λατρείας καὶ πνευματικότητος, ἥτις ὁλον ἐν καὶ περισσώτερον ἀποκτᾷ νέους θαυμαστάς ἐν ταῖς ἑτεροδόξοις Ἐκκλησίαις.

«Θὰ διευρύνῃ τὸ χάσμα».

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ τόσον συζητούμενον σήμερον ἐν τῇ Δύσει ζητήματος τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν καὶ τῆς εἰσόδου αὐτῶν εἰς τὸν ἱερὸν κλήρον, ὁ Δρ. Geoffrey Willis, πρόην Γραμματεὺς τῆς Λειτουργικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, ἐτόνισε προσφάτως, ὅτι ἡ ἐν πολλαῖς προτεσταντικαῖς

ἐκκλησίαις ἀνάθεσις ἱερατικῶν καθηκόντων εἰς τὰς γυναῖκας «θὰ διευρύνῃ τὸ χάσμα, ὅπερ ὑπάρχει μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν, διότι ἀναμφιβόλως ἡ παρουσία γυναικῶν εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν πρὸς ἱερουργίαν τῶν Μυστηρίων θὰ δημιουργήσῃ νεώτερον σχίσμα μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ Προτεσταντῶν, Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν, Ἀγγλικανῶν καὶ Ῥωμαιοκαθολικῶν κ.λ.π. Ἄλλως τε ἡ πείρα τῆς Ἐκκλησίας δεικνύει ὅτι, ὅπου ἐφημερόσθη ἡ χειροτονία γυναικῶν, δὲν ἠκολούθησεν ἡ ἀναμενόμενη ἐπιτυχία. Ἐν πολλοῖς θεωρεῖται ἀφορμὴ, λόγῳ τῆς ὁποίας ἀπογυμνοῦνται οἱ Ναοὶ προσερχομένων καὶ ἐπανξάνει ἡ ὁρησκειτικὴ ἀδιαφορία».

Αἱ παρατηρήσεις αὗται ὁρθῶς ἐπισημαίνουν, ὅτι, ἀνεξαρτήτως τῶν τοπικῶν ἐκκλησιολογικῶν ἢ ποιμαντικῶν κριτηρίων, δὲν πρέπει αἱ διάφοροι Ἐκκλησίαι νὰ εἰσάγουν καινοτομίας, αἱ ὁποῖαι σκανδαλίζουν τὰ ἐκκλησιαστικὰ πληρώματα τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, διευρύνουν τὸ μετὰ αὐτῶν χάσμα καὶ δυσχεραίνουν τὴν προσέγγισίν των.

«Οὐχὶ εἰς τὸ ἱερατεύειν».

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ σημειωθῇ, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ συζητούμενον ζητήματος τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, διδακτικὴ εἶναι διὰ τὰς ἑτεροδόξους καὶ διὰ τὰς νεωτέρας Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας ἡ μακράων προᾶξις τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς, ἥτις, ὁρμωμένη ἐκ τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ κριτηρίου τῆς ἀνάγκης τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τ.ἐ. τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀκολουθοῦσα τὴν μέσσην καὶ βασιλικὴν ὁδόν, πρὸς ἀντιμετώπισιν ἰδιαιτέρων ἀναγκῶν τοῦ γυναικείου κόσμου, καθιέρωσεν οἰονεὶ ὡς συμπλήρωμα τῆς τάξεως τῶν διακόνων τὸν δυνάμει ὑφιστάμενον καὶ ἐν τῇ πράξει μέχρι σήμερον ἀπαντόμενον θεσμόν τῶν χειροτονημένων διακονισσῶν, περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλοῦν οἱ κανόνες τριῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Διὰ τοῦ θεσμοῦ τούτου ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολή, μὴ διστάσασα νὰ χρησιμοποίησιν οὐχὶ τὴν ἐκτὸς τοῦ ἱ. βήματος κατωτέραν χειροθεσίαν, ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ ἱ. βήματι ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας Τραπέζης καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Θ. Λειτουργίας γινομένην Χειροτονίαν, εἰσήγαγε μὲν τὰς γυναῖκας ἀναμφιβόλως εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱ. κλήρου, ἀλλ' οὐδέποτε μέχρι σήμερον ἀνέθεσεν εἰς ταύτας τὴν τελεσιουργίαν τῶν Μυστηρίων. Οὕτω, ὥς θὰ ἔλεγεν ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, «διακονισῶν μὲν τάγμα ἐστὶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' οὐχὶ εἰς τὸ ἱερατεύειν».

Τὸ σωματικὸν κάλλος.

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν προσφάτως ὁργανωθέντων ἐν Ἀθῆναις διεθνῶν «καλλιστείων» καὶ ἐξ ἀφορμῆς σχετικῶν ἐνεργειῶν Σεβασμιωτάτου Ἱεράρχου ἐπὶ τῇ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Σύνοδος

Πρὸς
τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας
κ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΝ
ΝΑΥΠΑΚΤΟΝ

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἀσμένως βεβαιούμεντες τὴν ἀσφαλῆ λήψιν τῶν ὑφ' Ὑμῶν ἀποσταλέντων ἐννέα (9) τόμων τοῦ μεγάλου Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (Δ. Δημητράκου), οὓς ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης εὐηρεστήθη, ὅπως δωρηθῇ τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Συνοδικῇ ἐξουσιοδοτήσει προσηκόντως εὐχαριστοῦμεν Αὐτὴ ἐπὶ τῇ ὡς ἄνω δωρεᾷ.

Ἐπὶ τοῦτοις κατασπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ διατελούμεν μετ' ἀγάπης.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12ῃ Ἰουλίου 1973

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος.

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Παρουσία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Ἡλίας ἐγένοντο τὴν 22αν Ἰουνίου εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον αἱ ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος.

Ἐκ τῶν 102 ἐγγραφέντων μαθητῶν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1972-73 ἔλαβον βαθμὸν προόδου οἱ κάτωθι:

Ἐκ τῆς κατωτέρας μετ' τὸν βαθμὸν ἀριστα οἱ: Δηλῶτης Νικόλαος τοῦ Δημ., Καπποδίστριας Βασίλ. τοῦ Γεωργίου, Ζηρομερίτης Ἀνδρέας τοῦ Ἰωάννου,

ἐνκαιρία τῆς ἀφίξεως εἰς τὴν ἐπαρχίαν του τῶν ὑποψηφίων «στὰρ» καὶ «μῆς», πολλὸς ἐγένετο λόγος εἰς τὸν ἡμερησίον καὶ περιοδικὸν τύπον περὶ τῆς χριστιανικῆς ἀντιλήψεως διὰ τὸ σωματικὸν κάλλος.

Ἐπὶ τῇ ἐνκαιρίᾳ ταύτῃ δέον νὰ σημειωθῇ, ὅτι τόσον ἡ Ἁγία Γραφή, ὅσον καὶ οἱ Μεγάλοι Πατέρες ἐξαίρουν τὸ σωματικὸν κάλλος ὡς ἀναλαμπὴν τοῦ αἰωνίου κάλλους, ἀλλὰ θέλουν αὐτὸ νὰ συνδυάζεται μετὰ τοῦ πνευματικοῦ κάλλους. Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐξυμνεῖ εἰς ἐν ποιημὰ του τὴν ὡραιότητα τοῦ νέου: «Εὐχρονος, ἄβροχίτων, ῥοδοδάκτυλος, ὑψικάρηνος». Κατὰ τὸν Χρυσόστομον ἡ σωματικὴ χάρις δύναται νὰ συντελῇ καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ γάμου, διότι «ἀγάπης ἐστὶν ἐπέκτασμα τῆς τὰ πάντα συνεχούσης». Τὸ σωματικὸν κάλλος δέον νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ λέγει πάλιν ὁ Χρυσόστομος, ἀπευθυνόμενος εἰς τὴν ὡραίαν γυναῖκα: «Καλὴν σε ὁ Θεὸς ἐποίησεν, ἵνα θαυμάζηται καὶ ἐπὶ τούτου καὶ οὐχὶ ἵνα ὑβρίζηται». Κατὰ τὸν αὐτὸν ἱερὸν Πατέρα, δὲν εἶναι ἀνεκτόν, ἵνα αἱ εὐεידεῖς καὶ ὡραῖαι γυναῖκες κρύπτουν τὸ κάλλος των ὑπὸ ἐν προσωπεῖον. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τὴν προσποιητὴν χάριν, ἥτις ἐπιδιώκεται διὰ τοῦ «κατακλᾶσθαι καὶ θρόνυπτεσθαι καὶ ῥυθμῷ βαδίζειν». Γενικῶς εἰπεῖν, «ὥσπερ ἐνώτιον χρυσοῦν ἐν ῥινὶ ὄξος, οὕτω γυναικὶ κακόφρονι κάλλος».

Παρίσης Ἰωάννης τοῦ Θωμᾶ, Παπαγιαννόπουλος Ἰωάννης τοῦ Φιλίππου, Σερρῆς Θωμᾶς τοῦ Εὐαγγέλου, Φιλίππου Νικ. τοῦ Εὐαγγ., Κανναβὸς Πέτρος τοῦ Σωτ., Μπούκαρης Δημ. τοῦ Παναγ., Χαλκιάς Δημ. τοῦ Ἀλεξ.

Μετ' τὸν βαθμὸν λίαν καλῶς οἱ: Ἀμαξᾶς, Ἀθανάσιος τοῦ Δημ., Ἀνανιάδης Παναγιώτης τοῦ Ζαχ., Καρβουνάρκης Θεοδόσιος τοῦ Παναγ., Λουδοβίκος Νικόλαος τοῦ Ἀθαν., Μούχος Μιχ. τοῦ Εὐαγγέλου, Παπαποστόλου Ἡρακλῆς τοῦ Λάμπρου, Προβιάς Σταῦρος τοῦ Γεωργ., Σαρακατσάνος Σπύρος τοῦ Ἀποστ., Τσιριγούλας Ἀχιλλεὺς τοῦ Θεμ., Κωστόπουλος Ἀλεξ. τοῦ Στέφ., Κουτσόπουλος Ἰωάν. τοῦ Δημ., Τουρτούρης Ἀριστοτέλης τοῦ Ἀπ., Παπακυριαζῆς Ἰωάν. τοῦ Μιλτ., Βραχνιάς Κων/νος.

Μετ' τὸν βαθμὸν καλῶς οἱ: Κατσιφὸς Δημ. τοῦ Κων/νου, Πούλιος Κων/νος τοῦ Ἀντ., Σταμογιώργος Ἡλίας τοῦ Χαρ., Φλέσσας Ἀπόστ. τοῦ Θεοδοσίου, Φουστάνας Νικόλ. τοῦ Νέστ., Λουδοβίκος Κων/νος τοῦ Ἀθαν., Κρομμύδας Μιχ., τοῦ Νέστ., Ζηραδάκης Εὐστάθ. τοῦ Ἰωάν., Κοφίδης Δημ. τοῦ Π., Καρκατσέλης Χρήστος τοῦ Βασ., Πράπας Χρυσόστομος τοῦ Γ. Κουτσαυτίκης Ἀχιλλεὺς τοῦ Ἡλ., Καφάλης Μιλτιάδης τοῦ Εὐθ., Κουκλίδης Κων/νος τοῦ Δημ., Τσιρώνης Νικ. τοῦ Σπ., Τσοῦτσας Στέργιος τοῦ Ἀναστ., Μελίσσης Δημ. τοῦ Γρηγ., Ψαριανὸς Σπυρ. τοῦ Δ., Ρεντίνας Κων. τοῦ Α., Κωνσταντίνου Κων/νος τοῦ Χρίστου.

Ἐκ τῆς Μέσης μετ' τὸν βαθμὸν ἀριστα οἱ: Γερμάνης Ἐμμανουὴλ τοῦ Θεοδ., Μαργαρίτης Δημ. τοῦ Μιχ. Μουρμούρης Παναγ. τοῦ Χρ., Ζανθᾶς Ἀθανάσιος τοῦ Νικ., Ζηρομερίτης Ἰωάννης τοῦ Βασ., Παπαϊωάννου Σωτήριος τοῦ Σεραφεῖμ, Παπαπολύζος Κων/νος τοῦ Θεοφίλου, Κυριαζῆς Νικολέρης τοῦ Παντ.

Μετ' τὸν βαθμὸν λίαν καλῶς οἱ: Ἀγγελῆς Δημ. τοῦ Ἰωάν., Δημητρίδης Ἰωάν., τοῦ Ἡλίας, Ἀντωνίου Χρήστος τοῦ Στεφ., Δαϊλιάνης Ἀνδρέας τοῦ Ἀθαν., Καραγιάννης Νικόλαος τοῦ Νικ., Δάκας Δημ. τοῦ Ἰωάν., Καραποστόλης Ἀπόστολος τοῦ Κων/νου, Τραγῆς Κων/νος τοῦ Νικολ., Γκουντόπουλος Γεώργ. τοῦ Τριαντ., Γεωργίκος Βασ. τοῦ Μ., Σφονδυλιάς Ἀπ. τοῦ Α., Τσοῦτσας Ἀναστ. τοῦ Χρ., Μανίκας Γεώργ. τοῦ Κ., Χρυσοβελίδης Δημ. τοῦ Ἀλεξ., Καλαμογιώργος Ἀπ. τοῦ Γ., Μάϊπας Κων/νος τοῦ Ἰ., Συρεγγέλας Ἰωάννης τοῦ Παν., Βλαχοδμήτριος Κων/νος τοῦ Γ., Μπέσσας Βασ. τοῦ Γ.

Οἱ λοιποὶ ἀπερρίφθησαν.

Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1972-73 ἡ χορωδία τῆς Σχολῆς, ἀποτελούμενη ἐξ ἐξήκοντα περίπου μελῶν ἔφαλεν εἰς τὴν πανηγυρικὴν λειτουργίαν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Βόλου. Ἐπίσης ἔφαλε τὰ σχετικὰ τροπάρια κατὰ τὰς κάτωθι θρησκευτικὰς ἐκδηλώσεις:

Εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον:

1) Τὴν 20-12-72 κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Δ/ντοῦ τῆς Σχολῆς κ. Ἐμμανουὴλ Χατζημάρκου δοθεῖσαν διάλεξιν περὶ τῶν ἱαμβικῶν Καταβασίων τῶν Χριστουγέννων.

2) Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, πλαισιώσασα διὰ τροπάρων τὰς ὁμιλίας τῶν κ. Μπούκη, Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐκπ/σεως καὶ Ἱ. Πατρίκου καὶ Στυλ. Τσακάλου, Φιλόλογον Καθηγητῶν.

3) Τὴν 17-4-73 μετ' ὁμιλητὴν τὸν π. Τιμόθεον Τζιαβάραν ἐξετέλεσεν ὕμνους τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος καὶ τὸ τροπάριον τῆς Κασσιανῆς.

Ἐπίσης ὕμνους τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος τμήμα τῆς Χορωδίας ἐξετέλεσεν εἰς τὰ ἀμφιθέατρα τῶν Α' καὶ Β' Γυμνασίων τῆς πόλεως Βόλου, παρουσίᾳ τῶν Καθηγητῶν καὶ μαθητῶν τῶν ὡς ἄνω Γυμνασίων.

Ἡ Σχολὴ στεγάζεται εἰς εὐρυχωροὺς αἰθούσας τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ ἐπιχορηγεῖται διὰ τὴν εὐρυθμὸν λειτουργίαν τῆς ἐξ ὁλοκλήρου

ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος. Διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Πρωτοψάλτου κ. Ἑμμανουὴλ Χατζημάρκου. Ἐπίσης, ἐδίδαξαν εἰς τὴν Σχολὴν, ὡς Καθηγηταὶ αὐτῆς οἱ κ.κ. Μιχαὴλ Μελέτης καὶ Σοφοκλῆς Μουρτζόπουλος, ἀριστοῦχοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὡδείου Ἀθηνῶν.

Ἱερά Μητρόπολις Κορινθίας

Αἱ διήμεροι ἑορταστικαὶ ἐκδηλώσεις, αἱ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἀγίου Παύλου, τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἔθνων καὶ τῆς Κορίνθου, διοργανωθεῖσαι, ἐπραγματοποιήθησαν εἰς ἀτμόσφαιραν ἐντόνως μυσταγωγικὴν μὲ κύριον χαρακτηριστικὸν τὴν κατασκευατικὴν μεγαλοπρέπειαν.

Τὴν προτεραιάν τῆς ἑορτῆς, 28ην Ἰουνίου, κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐχοροστάτησεν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Βαβυλώως κ. Πέτρος, ἐπικαίρως ὁμιλήσας, κατὰ δὲ τὴν ἐπακολουθήσανσαν πάνδημον Λιτάνευσιν τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνης τοῦ Πολιούχου, συμμετέχον μετὰ τοῦ Οἰκείου Ἐπισκόπου οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Θήρας κ. Γαβριήλ, Ἀρτῆς κ. Ἰγνατίος, Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομος καὶ οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Ῥοδοστόλου κ. Τιμόθεος καὶ Βαβυλώως κ. Πέτρος.

Κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς τὸν Θεὸν λόγον ἐκήρυξεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀρτῆς κ. Ἰγνατίος.

Ἰδιαιτέρως ἐντυπωσίασε καὶ συνεκίνησε τὰ συρρέουσanta πλῆθη ὁ ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἀρχαίας Κορίνθου καὶ ἐπὶ τοῦ Βήματος τοῦ Γαλλίωνος, ὅπου ὁ Θεὸς Παῦλος ἐσύρθη, ἵνα δικασθῇ καὶ ὅπου μεταγενεστέρως ἐκτίσθη τρίκλιτος μικρὰ Βασιλική, τῆς ὁποίας σαφὴ μέχρι σήμερον τὰ ἴχνη διακρίνονται, ψαλλεῖς Μέγας Ἑσπερινός. Περὶ τὸ τέλος αὐτοῦ τὸν ἐπίσημον Πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ ἐκ Κορινθίας Καθηγητὴς τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βλάσιος Φειδᾶς, ἀναπτύξας τὸ θέμα: «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὡς Ἱεραπόστολος».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης προήγαγε τὸν Ἑντιμόλ. Ἀρχοντα Μ. Ρεφερενδάριον κ. Γεώργιον Χάλλεμπαχ εἰς τὸ ὄφρϊόν του Μ. Λογοθέτου.

Ἐξ ἄλλου, ἀπένειμε τὸ ὄφρϊόν του Μ. Ῥήτορος τῷ Ἑντιμ. κ. Μιλτιάδῃ Δαμιπάζογλου, Προέδρῳ τῆς Ἐφορείας τῶν Νοσοκομείων Βαλουκλῆ, ὃν καὶ ἐχειροθέτησεν ἐν τῷ ἰδιαίτερῳ Πατριαρχικῷ Παρακκλησίῳ τὸ Σάββατον, 14ην Ἀπριλίου, παρισταμένης τῆς πατριαρχικῆς Αὐλῆς καὶ τῶν οἰκείων αὐτοῦ.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὠνόμασεν Ἀρχιεπισκοπὴν Αὐτῆς τὸν πρεσβύτερον τῶν κλητῆρων τῶν Πατριαρχείων κ. Ἑμμανουὴλ Γιαννιτσόπουλον.

Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Πάσχα τῶν Ἑβραίων, ὁ Θεοφίλ. Πρωτοσυγκελλεύων κ. Κωνσταντῖνος μεταβάς, τὴν Τρίτην, 17ην Ἀπριλίου παρὰ τῷ Σοφολογιωτάτῳ Ἀρχιεραββίῳ κ. Δαυίδ Ἀσσόο, διεβίβασεν αὐτῷ καὶ τῇ Ἰσραηλιτικῇ Κοινότητι τῆς Πόλεως ἡμῶν τὰς συγχαρητήριους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Πατριάρχου προσήσεις καὶ εὐχάς.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐδέχθη τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Σάμου καὶ Ἱκαρίας κ. Παντελεήμονα, ἀφίχοντα εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν ἀεροπορικῶς, τὸ Σάββατον, 21ην Ἀπριλίου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα παραστῇ ὡς Ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς Ἱ. Ἀκολουθίας τῆς εὐλογίας τοῦ Ἀγίου Μύρου, ὑπαντηθέντα δὲ ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Θεοφίλ. Πρωτοσυγκελλεύοντος κ. Κωνσταντίνου.

Τὴν Πέμπτην, 17ην Μαΐου καὶ περὶ ὥραν 11.30' π.μ. ὁ Ἐξοχ. Νομάρχης τῆς πόλεως ἡμῶν κ. Βεῖτ Ποιράζ, προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ἔσχε μετ' Αὐτῆς ἐγκάρδιον συνομιλίαν εἰς τὴν ὁποίαν, προσελθόντες ἀργότερον, παρέστησαν καὶ οἱ παρευρεθέντες Σεβ. Μητροπολίται κ. Ἱερώνυμος καὶ κ. Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης.

Κατὰ τε τὴν ἀφίξιν καὶ ἀναχώρησιν τῆς Α. Ἐξοχότητος ἀπεδόθησαν αἱ προσήκουσαι τιμαί.

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δεκαετίας ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως

τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ Σ' εἰς τὸν ἀποστολικὸν θρόνον τῆς Ῥώμης ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος Α' ἀπέστειλεν αὐτῷ τὸ ἀκόλουθον μήνυμα:

«Α. Ἀγιότητα, Πάπαν
Παῦλον τὸν Σ'»

Εἰς Βατικανόν.

Ἐν βαθεῖα κοινωνίᾳ ἀγάπης συνεορτάζομεν μετὰ τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης τὴν δεκαετηρίδα τῆς χάριτι Θεοῦ ἐκλογῆς καὶ ἐνθρονίσεως Ὑμῶν εἰς τὸν ἱερὸν θρόνον τῶν διαδόχων τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Τιμῶμεν τὴν ἐπέτειον ταύτην ἐν περισυλλογῇ προσευχῆς ὑπὲρ Ὑμῶν, Ἀγιώτατε καὶ Πρεσβύτερε ἀδελφέ, ὑπὲρ τῆς Ἀγίας Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος, ἧς ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς Ὑμῶν ἀνεδείχθητε θαρραλέος καὶ συνετὸς πρωταθλητής.

Ἐπὶ τῇ ἱερᾷ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ μνηνησκόμεθα ὅλων τῶν ἱερῶν, χριστιανοπρεπῶν καὶ ἀξίων τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης σκέψεων, ἐνεργειῶν καὶ χειρονομιῶν ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος, καὶ ἀποδίδομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Ἀγιότητι τὴν ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς ἀδελφικὴν ἐν τιμῇ καὶ ἀναγνωρίσει ὀφειλὴν.

Νοερῶς ἐπισκεπτόμενοι Ὑμᾶς, ἀσπάζομεθα φιλήματι ἀγίῳ, εὐχόμενοι ἀπὸ βάθους καρδίας μακροήμερευσιν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου.

† Πατριάρχης Δημήτριος Α'»

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καὶ Μ. Βρεττανίας

Ἐπειδὴ συζητεῖται εὐρύτατα τὸ ζήτημα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν καὶ ἐπειδὴ πολλάκις ἐρωτῶνται οἱ Ὀρθόδοξοι, ἔλαβε χώραν εὐρεῖα συζήτησις κατὰ τὸ Ὅγδοον Συνέδριον τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μ. Βρεττανίας (Μαΐου 17-18-1973) τοῦ θέματος τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, ἡ ὁποία ἔφερεν εἰς φῶς τὰ ἐξῆς σημεία τονισθέντα ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἀθηναγόρου.

1) Διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν δὲν ὑπάρχει θέμα χειροτονίας γυναικῶν. Καὶ ἡ Ῥωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἀποκλείει τοιαύτην συζήτησιν, ὡς ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως.

2) Ἡ ἄρνησις χειροτονίας γυναικῶν δὲν ἀποτελεῖ περιφρόνησιν εἰς τὴν γυναικείαν φύσιν. Ἡ θεοὺς τῆς Θεοτόκου Μαρίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὁμιλεῖ ἀφ' ἑαυτῆς. Ὅμως ὅπως ὅλα τὰ ἔμβια ὄντα ἔτσι καὶ ἡ γυνὴ ἔχει τὰ ἰδιαιτάτα αὐτῆς χαρακτηριστικά, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐκδηλα. Ἐπὶ παραδείγματι ὁ ἄνδρας γεννᾷ, ἡ γυνὴ τίκτει. Ἐκ φύσεως ὁ ἄνδρας διακρίνεται τῆς γυναικός. Ὁ ἄνδρας δὲν ἔχει τὴν ὑπομονὴν τῆς γυναικός καὶ τὸ φίλτρον τῆς μητρικῆς στοργῆς. Ἡ γυνὴ δὲν ἔχει τὴν ὁρμητικότητα τοῦ ἀνδρός καὶ τὸ ἐνστικτον τῆς ἡγετικῆς προστασίας καὶ τῆς εὐθύνης.

Τὰ διακριτικά αὐτὰ δὲν καθιστοῦν ἀνώτερον τὸν ἄνδρα μῆτε ὑποβιβάζουν τὴν γυναῖκα, διότι εἶναι φυσικὰ προικοδοτήματα. Ἀνεφέρθη ὁ συμβολισμὸς τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος. Ἡ γῆ συμβολίζει τὴν μητρότητα καὶ ὁ ἀήρ τὴν πατρότητα. Χωρὶς τὸν ἀέρα ἡ γῆ εἶναι ἔρημος ὡς ἡ τῆς σελήνης, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τὴν γῆν ὁ ἀήρ εἶναι ἀχρηστος. Καὶ τὰ δύο στοιχεῖα ἀποτελοῦν τὴν εὐκρασίαν τῶν συνθηκῶν, ποῦ ἀπαιτεῖ ἡ ζωὴ.

Ἡ Ἁγία Γραφὴ δὲν ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρξαν γυναῖκες περιβεβλημέναι μὲ τὸ καθῆκον τῆς Ἱερωσύνης. Ὁ Μωϋσῆς δὲν ἐχρῖσεν Ἀρχιερέα τὴν ἀδελφὴν του, ἀλλὰ τὸν ἀδελφόν του καὶ ὁ Χριστὸς ἐξέλεξε καὶ ἀπέστειλε τοὺς Δώδεκα καὶ Ἐβδομήκοντα Ἀποστόλους, οἵτινες ὅλοι ἦσαν ἄνδρες. Ἡ Καινὴ Διαθήκη διὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τονίζει ὅτι ἐν τῇ Χριστιανικῇ λατρείᾳ οἱ ἄνδρες κηρύσσουν καὶ αἱ γυναῖκες σιωποῦν. «Γυναῖκι δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ» (Α' Τιμ. 2,12). «Ὡς ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις τῶν Ἀγίων αἱ γυναῖκες ὡμῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις σιγάτωσαν οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν» (Α' Κορινθ. 14,34).

Τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας (3,28) περὶ τῆς ἰσότητος ἀνδρός καὶ γυναικός, δούλων καὶ ἐλευθέρων, βαρβά-

ρων κ.λ.π. δέν σχετίζεται πρὸς τὸ θέμα τῆς ἐξασκήσεως τῶν χαρακτηριστικῶν εἰς ἕκαστον γένος, ἀλλὰ πρὸς τὴν πρὸς σωτηρίαν ἐν Χριστῷ καὶ τὴν ἐν τῷ Σώματι Αὐτοῦ εἰσδοχὴν πάντων, ἀδιακρίτως σωματικῶν προικοδοτημάτων καὶ κοινωνικῆς θέσεως καὶ τάξεως.

Βεβαίως, ἡ ἐρμηνεία τῆς Καινῆς Διαθήκης δέν γίνεται in Vacuo, ἐν ἀπομονώσει τῶν συνθηκῶν τοῦ τότε βίου τοῦ ἐπικρατοῦντος Ἰουδαϊκοῦ ἔθους. Παρὰ ταῦτα ὁμως τὸ γεγονός παραμένει, τῆς ἀπὸ Θεοῦ δηλαδὴ προικοδοτήσεως τῶν γενῶν μὲ «τὰ ὀροθέσια» οὕτως εἰπεῖν τῆς ἀνατομικῆς αὐτῶν διακρίσεως, ἥτις κατὰ τοὺς 20 αἰῶνας τοῦ Χριστιανικοῦ βίου ἐφυλάχθη καὶ εἰς οὐδὲν ἐβλάψε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν πρόδον τῆς πνευματικῆς ἀναμορφώσεως τῆς ἀνθρωπότητος. Δι' αὐτὸ δέν πρέπει ἡ κίνησις πρὸς ἰσότητα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐν τῇ ἐκτιμῇ τῆς ἐργασίας καὶ οἰκονομικῆς ἀποδοτικότητος νὰ μετρίσσεται πέραν τῶν ὁρίων τῆς φύσεως καὶ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸν κύκλον τῆς πνευματικῆς λειτουργίας, ὡς εἶναι ἡ θεία λατρεία καὶ ἡ ἱερωσύνη.

Ἐκεῖνοι ἐπομένως, πού τονίζουν ὅτι δέν ὑπάρχει θεολογικὴ βάση καὶ Ἀγιογραφικὴ μαρτυρία διὰ τὴν χειροτονίαν τῶν γυναικῶν, φαίνεται ὅτι δέν λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὰ φυσικὰ χαρακτηριστικά τῶν γενῶν τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀπουσιάζει κάθε ἐνδείξις χειροτονίας γυναικῶν.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὑπῆρχον Διακόνισσαι εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν. Φαίνεται μάλιστα καὶ ἡ χειροτονία αὐτῶν ἐντὸς τοῦ βήματος κατὰ τὴν θεϊαν λειτουργίαν. Συγκινητικὴ κατὰ τὴν χειροτονίαν αὐτῶν ἦτο ἡ παράδοσις εἰς τὰς χεῖρας τῆς νεοχειροτονήτου Διακονίσεως τοῦ Ποτηρίου τῆς Εὐχαριστίας ὑπὸ τοῦ χειροτονούντος Ἐπισκόπου. Ὅμως τὸ Ποτήριον δέν μεταδίδει ἡ Διακόνισσα εἰς τοὺς πιστοὺς, εἰ μὴ μόνον λαμβάνει, ἀφοῦ κοινωνήσει παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου, τὸ Ποτήριον, ἵνα τοποθετήσῃ αὐτὸ ἐπὶ τῆς Ἀγίας Τραπέζης. Καθήκοντα τῶν Διακονισσῶν ἦσαν ἡ βοήθεια εἰς τὸ βάπτισμα γυναικῶν, ἡ καθαρὴ εὐχολογία τοῦ Ναοῦ, ἡ φύλαξις τῶν ἱερῶν πραγμάτων τοῦ Ναοῦ, ἡ κοινωνικὴ ὑπηρεσία τοῦ Λαοῦ κ.λ.π. Λειτουργία καὶ ἰσοτιμία μὲ τοὺς Διακόνους πούθενά δέν φαίνεται. Τὸ ἐναντίον μᾶλλον τονίζεται εἰς τὰς Ἀποστολικὰς Διαταγὰς καὶ εἰς τινὰ ἔργα Πατέρων. Ἡ ὅλη αὕτη θέσις τῶν Διακονισσῶν διὰ λόγους διαφορῶν δέν συνεχίσθη καὶ ἐξέλιπε καὶ μέχρι σήμερον φαίνεται ἀπουσιάζουσα ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Διατὶ ἐπομένως σήμερον νὰ δημιουργηθῇ σύγχυσις εἰς τὰ κεχωρισμένα καθήκοντα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς; Τὸ τοιοῦτον θὰ διευρύνῃ τὸ χάσμα, πού ὑπάρχει μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς ὀρθῶς ἐτόνισεν ὁ Δρ. Geoffrey Willis, πρῶην Γραμματεὺς τῆς λειτουργικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας. Διότι ἀναμφιβόλως ἡ παρουσία γυναικῶν εἰς τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν πρὸς ἱεουργίαν τῶν Μυστηρίων θέλει δημιουργήσῃ νεώτερον σχίσμα μεταξύ Ὁρθοδόξων καὶ Προτεσταντῶν, Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν, Ἀγγλικανῶν καὶ Ῥωμαιοκαθολικῶν κ.λ.π. Ἀλλωστε ἡ πείρα τῆς Ἐκκλησίας δείχνει ὅτι, ὅπου ἐφημέριος ἡ χειροτονία γυναικῶν, δέν ἠκολούθησεν ἡ ἀναμενόμενη ἐπιτυχία. Ἐν πολλοῖς θεωρεῖται ἀφορμὴ, λόγῳ τῆς ὁποίας ἀπογυμνούνται οἱ Ναοὶ προσερχομένων καὶ ἐπαυξάνει ἡ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία.

Τρεῖς νέαι Ὁρθόδοξοι κοινότητες εἰς τὸ Λονδίον.

Κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνας τοῦ 1973 ἱδρύθησαν ὑπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας τρεῖς νέαι Ὁρθόδοξοι κοινότητες εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Λονδίνου. Διὰ τὰς δύο ἐξ αὐτῶν, Ναοὺς παρεχώρησεν ὁ Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Edmonton κ. Alan. Χίλιας περίπου οἰκογένεια συγκροτοῦν τὰς τρεῖς νέας κοινότητας. Τὸ σύνολον τῶν κοινοτήτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Μείζονος Λονδίνου ἀνέρχεται τώρα εἰς 18.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀλεξανδρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπ' ἀριθ. 1398/73 Ν. Δ. «Περὶ συστάσεως ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λ.π.» ἀποφασίζομεν, α) ὅπως καθορισθῶσιν ὁργανικαὶ θέσεις Διακόνων ἐν τοῖς κάτωθι ἐνοριακοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως: 1) Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Ἀλεξανδρουπόλεως, 2) Ἀγίου Ἐλευθερίου Ἀλεξανδρουπόλεως, 3) Ἀγίας Κυριακῆς Ἀλεξανδρουπόλεως, 4) Θείας Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ἀλεξανδρουπόλεως, 5) Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Κοσμοσωτῆρας Φερρών, 6) Ἀγίου Νικολάου Φερρών, 7) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Χώρας-Σαμοθράκης, 8) Τιμίου Προδρόμου Τυχεροῦ, 9) Ἀγίου Δημητρίου Πέπλου καὶ 10) Γενέσιον τῆς Θεοτόκου Ἀνθείας καὶ β) καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων, προβλεπομένων δικαιολογητικῶν μετὰ τῆς σχετικῆς αἰτήσεως, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῇ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Ἀλεξανδρουπόλει τῇ 7ῃ Αὐγούστου 1973

† Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἀρθρον 33 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι μίαν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀναλήψεως Κυρίου Κορωπίου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 11ῃ Αὐγούστου 1973

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἀρθρον 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι μίαν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου Σαλαμίνος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 21ῃ Ἰουλίου 1973

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν 1) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1398/73 Ν. Δ. (ΦΕΚ 112/73 τ. Α'), 2) τὴν ὑπ' ἀριθ. 48/1-8-1973 ἡμετέραν ἀπόφασιν, περὶ κατανομῆς τῶν ὁργανικῶν Διακονικῶν θέσεων εἰς ἐνοριακοὺς Ἱ. Ναοὺς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἡμῶν καὶ 3) Τὸ ἀρθρ. 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κάτωθι Ὁργανικῶν Διακονικῶν θέσεων: 1) Μητροπολιτικοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Κυριακῆς Δημητσάνης, 2) Μητροπολιτικοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Νικολάου Μεγαλοπόλεως, 3) Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Κων/νου Μεγαλοπόλεως, 4) Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Τρίφωνος Βυτίνης, 5) Ἱ. Ναοῦ Παμ. Ταξιάρχων Λαγκαδίων, 6) Ἱ. Ναοῦ Προφ. Ἡλιοῦ Ἑλληνικοῦ, 7) Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Ἀποστόλων Λεονταρίου, 8) Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Γεωργίου Κοντοβαλαίων, 9) Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Γεωργίου Βαλτεσσινίκου καὶ 10) Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Γεωργίου Τροπαίων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔ-

χοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου καὶ τῶν Ἐκκλησιᾶς Κανονισμῶν ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 1ῃ Αὐγούστου 1973

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΘΕΟΦΙΛΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ὀργανικῆς θέσεως Ἱεροδιακόνου τοῦ ἐν Βόλῳ ἐνοριακοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, παρακαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 1398/1973 «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων διακόνων παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱ. Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», δημοσιευθὲν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 112/23-5-1973 Φ.Ε.Κ./τεύχος Α' /ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικά.

Ἐν Βόλῳ 10 Ἰουλίου 1973

† Ὁ Δημητριάδος ΗΛΙΑΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ Ν.Δ. 1398/73 «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τῶν διακόνων τῶν κάτωθι Ἱ. Ναῶν:

Α) ΒΟΛΟΥ: 1) Ἀγίου Νικολάου, 2) Μεταμορφώσεως, 3) Ἀγ. Κωνσταντίνου, 4) Ἀναλήψεως, 5) Ἀγ. Βασιλείου, 6) Ἀγ. Δημητρίου, 7) Ἀγ. Γερασίμου, 8) Ἀγ. Θεοδώρων, 9) Ἀγ. Ἀναργύρων.

Β) ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ: 1) Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, 2) Ἀγ. Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, 3) Ἀγ. Δαμασκηνοῦ — Ἀγ. Βαρβάρας, 4) Ἀγ. Σπυρίδωνος ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Βόλῳ τῇ 8ῃ Αὐγούστου 1973

† Ὁ Δημητριάδος ΗΛΙΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν: α) τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 παρ. 1 καὶ 52 παρ. 1 καὶ 2 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», β) τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1398/19-5-1973 Ν. Δ/τος «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων διακόνων παρὰ τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», καὶ γ) τὴν ὑπ' ἀριθμ. 843/5/30.7.73 ἡμετέραν ἀπόφασιν περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων διακόνων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσιν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν διακόνων τῶν Ἱ. Ναῶν 1) Ἀγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ Θεσσαλονίκης, 2) τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας Θεσσαλονίκης, 3) Παναγίας Ἀχειροποιήτου Θεσσαλονίκης, 4) Ἀγίου Μηνᾶ Θεσσαλονίκης, 5) Ζωοδόχου Πηγῆς Ἐπταλόφου, 6) Ἀγ. Γεωργίου Νεαπόλεως, 7) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Καλαμαριάς, 8) Ἀναλήψεως τοῦ Σωτήρος Θεσσαλονίκης, 9) Ἀγίας Τριάδος Θεσσαλονίκης καὶ 10) Ἀγίου Ἐλευθερίου Θεσσαλονίκης, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν αἰτήσεις μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν διακονικῶν θέσεων.

Ἐν Θεσσαλονικῇ τῇ 31ῃ Ἰουλίου 1973

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34

τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσιν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν Ἱ. Ναῶν: 1) Ἀγίου Ἐλευθερίου Θεσσαλονίκης, 2) Ἀναλήψεως τοῦ Σωτήρος Θεσσαλονίκης, 3) Ἀγίας Τριάδος Θεσσαλονίκης, 4) Γεννήσεως Θεοτόκου (Παναγούδας) Θεσσαλονίκης, 5) Ἀγίου Δημητρίου Ῥοδοχωρίου, καὶ 6) Κοιμήσεως Θεοτόκου Σίνδου, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Θεσσαλονικῇ τῇ 8ῃ Αὐγούστου 1973

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1398/1973 Ν. Δ/τος συσταθέντων ὀργανικῶν θέσεων διακόνων καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 372/3-9-73 ἀποφάσεως ἡμῶν κατανεμηθέντων εἰς τοὺς Ἑνοριακοὺς Ἱερούς Ναοὺς ὡς ἀκολούθως:

1) Ἀγίου Κωνσταντίνου Καρδίτσας, 2) Εὐαγγελιστρίας Καρδίτσας, 3) Ἀγ. Γεωργίου Καρδίτσας, 4) Ἀγίας Παρασκευῆς Καρδίτσας, 5) Ἀγίου Νικολάου Καρδίτσας, 6) Ζωοδόχου Πηγῆς Καρδίτσας, 7) Κοιμήσεως Θεοτόκου Μουζακίου, 8) Ἀγίου Ἀθανασίου Παλαμᾶ Ροῦμ, 9) Ἀγίου Ἀθανασίου Παλαμᾶ Χανδακλί, 10) Ἀγίου Χαραλάμπους Παλαμᾶ, 11) Κοιμήσεως Θεοτόκου Φαρσάλων, 12) Ἀγίου Νικολάου Φαρσάλων, 13) Ἀγίας Παρασκευῆς Σοφάδων, 14) Ἀγίου Γεωργίου Σοφάδων, 15) Ἀγίου Δημητρίου Καρδίτσομαχοῦλης, 16) Μεταμορφώσεως Σωτήρος Φαναρίου, 17) Ἀγίου Νικολάου Μαυρομματίου, 18) Ἀγίων Ἀποστόλων Ἀγναντεροῦ, 19) Ἀγίας Παρασκευῆς Λεονταρίου, 20) Κοιμήσεως Θεοτόκου Προαστίου, καὶ αὐτοῖς τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν, δι' αἰτήσεώς των, τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Καρδίτῃ τῇ 4ῃ Σεπτεμβρίου 1973

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων ΚΩΝ/ΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 παρ. 2 καὶ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ προτιθέμενοι νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου τῆς 2776 ἐνορίας Ἀβγοῦ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονισμένα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 13ῃ Αὐγούστου 1973

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερά Μητρόπολις Κίτρους

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Θεοδώρας ἐν Κολινδρῷ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν νόμων καὶ τῶν Κανονισμῶν, ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά καὶ πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κατερίνῃ τῇ 28ῃ Αὐγούστου 1973

† Ὁ Κίτρους ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Ίερά Μητρόπολις Μαρωνείας

Έχοντες ύπ' όψιν τās διατάξεις τών άρθρων 33 και 34 τού ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού «Περί Ί. Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου νά προβώμεν εις πλήρωσιν τής κενής οργανικής Έφημεριακής θέσεως τού Ί. Ναού Άγ. Δημητρίου Ν. Καλλίστης τής καθ' ήμās Ίερās, Μητροπόλεως καλούμεν τούς έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως υποβάλλωσιν ήμίν, έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τώ περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» σχετικήν αίτησιν μετά τών υπό τού Νόμου όριζομένων πιστοποιητικών.

Έν Κομοτηνή τή 6η Αυγούστου 1973

† Ο Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Έχοντες ύπ' όψιν 1) τās διατάξεις τού ύπ' άριθμ. 112 τής 23 Μαΐου 1973 Νομοθ. Διατάγματος (Φ.Ε.Κ. 1398/19-5-1973), «Περί συστάσεως οργανικών θέσεων διακόνων παρά τή Ίερῃ Αρχιεπισκοπή Αθηνών και ταίς Ίεραίς Μητροπόλεσι τής Έκκλησίας τής Ελλάδος», 2) τήν ύπ' άριθμ. 45 τής 19 Ίουλίου 1973 Απόφασιν ήμών και 3) τó άρθρον 33 τού Κανονισμού ύπ' άριθ. 2/1969 «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου νά προβώμεν εις τήν ανακήρυξιν υποψηφίων διά τήν πλήρωσιν τών κενών οργανικών θέσεων Διακόνων τών Ίερών Ναών: 1) Ίπαπαντῆς Σωτήρος Καλαμάτας, 2) Άγίου Ιωάννου Καλαμάτας, 3) Άγίου Νικολάου Καλαμάτας, 4) Παμμεγίστων Ταξιαρχών Καλαμάτας, 5) Άγίου Κωνσταντίνου Καλαμάτας, 6) Άγίου Γεωργίου Καλαμάτας, 7) Άγίου Χρυσοστόμου Καλαμάτας, 8) Αναλήψεως Σωτήρος Καλαμάτας, 9) Αναστάσεως Σωτήρος Καλαμάτας, 10) Άγίου Δημητρίου Κοκορόγιαννη Καλαμάτας, 11) Άγίου Δημητρίου Αρκάδων Καλαμάτας, 12) Αγίας Τριάδος Καλαμάτας, 13) Αγίας Αικατερίνης Καλαμάτας, 14) Κοιμήσεως Θεοτόκου Νεκροταφείου Καλαμάτας, 15) Άγίου Ιωάννου Μεσσήνης, 16) Τριών Ίεραρχών Μεσσήνης, 17) Άγίου Δημητρίου Μεσσήνης, 18) Άγίου Ιωάννου Μεγαλζή, 19) Κοιμήσεως Θεοτόκου Πύλου και 20) Άγίου Δημητρίου Κορώνης, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά υπό τών Ίερών Κανόνων, Έκκλησιαστικών Νόμων και Κανονισμών άπαιτούμενα προσόντα, όπως, έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης προκηρύξεως έν τώ Δελτίω «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ήμίν τά νόμιμα δικαιολογητικά και πιστοποιητικά διά τά περαιτέρω.

Έν Καλαμάτα τή 21η Ίουλίου 1973

† Ο Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μονεμβασίας και Σπάρτης

Λαβόντες ύπ' όψιν: 1) Τό ύπ' άριθμ. 1398/1973 Ν. Διατάγμα, 2) Τήν σχετικήν άπόφασιν ήμών περί κατανομής τών οργανικών θέσεων Διακόνων εις τούς Ένοριακούς Ναούς τής καθ' ήμās Ίερās Μητροπόλεως, και 3) Τό άρθρον 36 τού ύπ' άριθμ. 2/1969 Κανονισμού τής Ίερῆς Συνόδου, «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», και προκειμένου νά πληρώσωμεν τās κάτωθι οργανικές θέσεις Διακόνων τών Ένοριακών Ναών: 1) Καθεδρικού Ναού Εὐαγγελιστρίας Σπάρτης, 2) Άγίου Νίκωνος Σπάρτης, 3) Άγίου Σπυρίδωνος Σπάρτης, 4) Άγίου Νικολάου Σπάρτης, 5) Αγίας Τριάδος Σκάλας, 6) Γεννήσεως Χριστού Μολάων, 7) Αγίας Τριάδος Νεαπόλεως, 8) Κοιμήσεως Θεοτόκου Γερακίου, 9) Αγίας Τριάδος Ξηροκαμπίου και 10) Κοιμήσεως Θεοτόκου Βλαχιώτη, προσκαλούμεν πάντας τούς ενδιαφερομένους, όπως, έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εις τó Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ήμίν πάντα τά υπό τού Νόμου και τών Έκκλησιαστικών Κανονισμών άπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Έν Σπάρτη τή 24η Αυγούστου 1973

† Ο Μονεμβασίας και Σπάρτης ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Νικαίας

Έχοντες ύπ' όψιν τās διατάξεις τού Ν.Δ. 1398/1973 «Περί συστάσεως οργανικών θέσεων Διακόνων παρά τή Ίερῃ

Αρχιεπισκοπή Αθηνών και ταίς Ίεραίς Μητροπόλεσι τής Έκκλησίας τής Ελλάδος», καλούμεν τούς έχοντας τά υπό τών θείων και Ίερών Κανόνων τής Έκκλησίας και τών Νόμων τού Κράτους προβλεπόμενα προσόντα και βουλομένους, όπως καταλάβωσι μίαν τών κάτωθι οργανικών θέσεων τακτικών Διακόνων, ήτοι: 1) Καθεδρικού Ίερού Ναού Άγίου Νικολάου, 2) Ίερού Ναού Ύψώσεως Τιμίου Σταυρού Αιγάλεω, 3) Ίερού Ναού Εὐαγγελιστρίας Νικαίας, 4) Ίερού Ναού Γενεσίου Θεοτόκου, «Παναγίτσα» Νικαίας, 5) Ίερού Ναού Άγίου Γεωργίου Περάματος, 6) Ίερού Ναού Άγίου Γεωργίου Κερατσινίου, 7) Ίερού Ναού Παναγίας Βλαχερνών Κερατσινίου, 8) Ίερού Ναού Παναγίας Ελεούσης Αγίας Βαρβάρας, 9) Ίερού Ναού Αγίας Τριάδος Αιγάλεω και 10) Ίερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Χαϊδαρίου, ίνα, έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης προκηρύξεως έν τώ περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ήμίν τās αίτήσεις αὐτών μετά τών νομίμων δικαιολογητικών διά τά περαιτέρω.

Έν Νικαία τή 25η Ίουλίου 1973

† Ο Νικαίας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Πατρών

Έχοντες ύπ' όψιν 1) τó ύπ' άριθ. 1398/1973 Ν. Διατάγμα, 2) τήν σχετικήν άπόφασιν ήμών περί συστάσεως οργανικών θέσεων Διακόνων εις ένοριακούς Ίερούς Ναούς τής καθ' ήμās Ίερῆς Μητροπόλεως, 3) τόν ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμόν «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», και προκειμένου νά πληρώσωμεν τās κάτωθι οργανικές θέσεις Διακόνων τών ένοριακών Ναών έν Πάτραις: 1) δύο θέσεις Άγίου Ανδρέου, 2) δύο θέσεις Εὐαγγελιστρίας, 3) δύο θέσεις Παναγίας, 4) μίās θέσεως Αγίας Βαρβάρας, 5) μίās θέσεως Αγ. Γερασίμου, 6) μίās θέσεως Αγ. Δημητρίου, 7) μίās θέσεως Αγ. Διονυσίου, 8) μίās θέσεως Αγ. Νικολάου, 9) μίās θέσεως Παναγίας Αλεξιώτισσης, 10) μίās θέσεως Παντοκράτορος, 11) μίās θέσεως Αγ. Τριάδος, 12) μίās θέσεως Αγ. Φανουρίου, 13) μίās θέσεως Αγ. Φωτεινῆς, 14) μίās θέσεως Αγ. Παρασκευῆς, 15) μίās θέσεως Αγ. Αποστόλων, 16) μίās θέσεως Αναλήψεως, 17) μίās θέσεως Αγ. Γεωργίου Ρίου, καλούμεν τούς βουλομένους και κεκτημένους τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως, έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εις τó Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ήμίν σχετικήν αίτησιν μετά τών νομίμων δικαιολογητικών.

Έν Πάτραις τή 20η Αυγούστου 1973

† Ο Καλαβρύτων και Αιγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Πειραιώς

Έχοντες ύπ' όψιν τās διατάξεις τού άρθρου 2 τού ύπ' άριθ. 1398/1973 Ν.Δ. «Περί συστάσεως οργανικών θέσεων Διακόνων παρά τή Ί. Αρχιεπισκοπή Αθηνών και ταίς Ί. Μητροπόλεσι τής Έκκλησίας τής Ελλάδος», αποφασίζομεν, α) όπως καθορισθώσιν οργανικαί θέσεις Διακόνων έν τoίς κάτωθι ένοριακοίς Ί. Ναοίς τής Θεοσώστου Μητροπόλεως ήμών: 1) Αγίας Τριάδος, 2) Άγίου Βασιλείου, 3) Άγίου Δημητρίου Πειραιώς, 4) Άγίου Ελευθερίου, 5) Εὐαγγελιστρίας, 6) Άγίου Κων/νου, 7) Άγίου Νικολάου, 8) Προφήτου Ηλιού-Καστέλλας, 9) Άγίου Σπυρίδωνος και 10) Αγίας Σοφίας, και β) προσκαλούμεν τούς έχοντας τά τε κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως, έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης εις τó περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλλωσιν ήμίν πάντα τά υπό τού ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού τής Ί. Συνόδου, έν συνδυασμῷ και πρὸς τó διαληφθέν Ν.Δ. προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Έν Πειραιῇ τή 4η Αυγούστου 1973

† Ο Πειραιῶς ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Έχοντες ύπ' όψιν τās διατάξεις τού άρθρου 33 τού ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμού τής Ίερῆς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου νά προβώμεν εις τήν ανακήρυξιν υποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τών κενών Έφημεριακών θέσεων τών

Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀγίας Σοφίας, 2) Ἀγίου, Βασιλείου καὶ 3) Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου 1973

† Ὁ Πειραιῶς ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πληρωσιν τῆς κενῆς ἐφημερικῆς θέσεως τῆς Ἑνορίας Ἀγίου Νικολάου Κακοπλευρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων καὶ τῶν Κανονισμῶν ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Τρίκαλοις τῇ 10ῃ Ἰουλίου 1973

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει 1) τὰ ἄρθρ. 1 καὶ 2 τοῦ Ν.Δ. ὑπ' ἀριθ. 1398/73, 2) τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν ἡμῶν περὶ κατανομῆς τῶν ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Μητροπόλει, 3) τὰς περὶ διορισμοῦ ἐφημεριῶν διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τοῦ ἀνωτέρω Ν.Δ. προσόντα ἐγγράμμους ἢ ἀγάρμους, ἐπιθυμοῦντας ἵνα διορισθῶσι Διάκονοι εἰς τὰς κάτωθι ὁργανικὰς θέσεις. τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Καθεδρικός, Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου Κυπαρισσίας, 2) Εἰσοδίων Θεοτόκου Κυπαρισσίας, 3) Εἰσοδίων Θεοτόκου Φιλιατρῶν, 4) Γενεσίου Θεοτόκου Γαργαλιάνων, 5) Ἀγίου Σπυρίδωνος Ζαχαρίας, 6) Κοιμ. Θεοτόκου Κρεσσένων, 7) Ἀγίου Γεωργίου Χώρας, 8) Ἀγίου Νικολάου Ἀνδρισαίνης, 9) Ἀγίου Γεωργίου Κοπανακίου, 10) Ἀγίου Νικολάου Κάτω Φυγαλίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 36 τοῦ ἀνωτέρω Κανονισμοῦ ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 11ῃ Ἰουλίου 1973

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει: 1. Τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ Ν.Δ. 1398/1973 «Περὶ συστάσεως ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

2. Τὴν ὑπ' ἀριθ. 1768/768/8-8-1973 ἀπόφασιν ἡμῶν «Περὶ συστάσεως 10 ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων».

3. Τὸ ἄρθρον 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρωσιν τῶν κάτωθι δέκα (10) κενῶν θέσεων Διακόνων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης: 1) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ὑδρας, 2) Ἀγίου Δημητρίου Ὑδρας, 3) Ἀγίου Νικολάου Σπετσῶν, 4) Ἀγίου Ἀντωνίου Σπετσῶν, 5) Τιμίου Προδρόμου Κρανιδίου, 6) Ταξιαρχῶν Ἑρμιόνης, 7) Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου Πόρου, 8) Ἀγίου Νικολάου Γαλατᾶ, 9) Κοιμήσεως Θεοτόκου Αἰγίνης καὶ 10) Ἀγίου Νικολάου Αἰγίνης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω διατάξεων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως, πρὸς κάλυψιν τῶν ὡς ἄνω θέσεων, ὑποβάλλωσιν ἐντὸς μηνός, ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά

των, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων διὰ τὰς ὡς ἄνω δέκα (10) Διακονικὰς θέσεις.

Ἐν Ὑδρᾷ τῇ 8ῃ Αὐγούστου 1973

† Ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρωσιν τῶν θέσεων διακόνων τῶν Ἑνοριακῶν Ναῶν 1) Ἀγ. Παντελεήμονος Φλωρίνης, 2) Ἀγ. Γεωργίου Φλωρίνης, 3) Ἀγ. Νικολάου Φλωρίνης, 4) Ἀγ. Παρασκευῆς Φλωρίνης, 5) Ἀγ. Γερμανοῦ Πρεσπῶν, 6) Ἀγ. Κων/νου καὶ Ἑλένης Ἀμυνταίου, 7) Ἀγ. Τριάδος Πτολεμαίδος, 8) Ἀγ. Ἰωάννου Πτολεμαίδος, 9) Ἀγ. Σεφάνου Πτολεμαίδος, 10) Ἀγ. Βασιλείου Φιλώτα, παρακαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ προσόντα νὰ ὑποβάλλωσιν ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ σχετικὰ δικαιολογητικά.

Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 24ῃ Ἰουλίου 1973

† Ὁ Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ 9 2

«Περὶ μονιμοποιήσεως Ἐκκλησιαστικοῦ Ὑπαλλήλου»

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει:

1. Τὸ ἄρθρον 84 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 9 Κανονισμοῦ (ΚΕΥ) «Περὶ καταστάσεως τοῦ Προσωπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»,

2. Τὴν ὑπ' ἀριθ. 3/1973 Πράξιν τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου Κατωτέρων Ὑπαλλήλων τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, δι' ἧς γνωμοδοτεῖται ἡ μονιμοποίησις τοῦ Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀθανασίου Σιαμάκη, καθ' ὅτι τὴν 9-7-1973 συνεπλήρωσε τὴν κατὰ Νόμον διετὴ δοκιμαστικὴν ὑπηρεσίαν,

Ἀποφασίζομεν

μονιμοποιῶμεν τὸν Ἀθανάσιον Σιαμάκην, Γραμματέα τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, ὡς ἔχοντα πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα.

Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 13 Ἰουλίου 1973

† Ὁ Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησ. Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγ. Δημητρίου τῆς ἐνορίας Μετοχίου Κηρέως, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 16 Ἰουλίου 1973

† Ὁ Χαλκίδος ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει:

1. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1398/1973 Νομοθετικὸν Διάταγμα,

2. Τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν ἡμῶν περὶ κατανομῆς τῶν ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς τοὺς Ἑνοριακοὺς Ναοὺς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καὶ

3. Τὸ ἄρθρον 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κάτωθι ὁργανικὰς θέσεις διακόνων τῶν κατωτέρω ἐνοριακῶν Ναῶν, παρακαλοῦμεν πάντας τοὺς ἐνδιαφερομένους, ὅπως, ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»,

υποβάλλωσιν ἡμῖν πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου καὶ τῶν Ἐκκληζῶν Κανονισμῶν ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά:

1) Ἱερὸς Μητροπολιτικὸς Ναὸς Χίου (Ἀγίων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου), 2) Ἱερὸς Ναὸς Εὐαγγελιστῆρας-πόλεως Χίου, 3) Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Ἰακώβου-πόλεως Χίου, 4) Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Ἰωάννου Θεολόγου-πόλεως Χίου, 5) Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίας Ἀννης-Καπέλλης, πόλεως Χίου, 6) Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Γεωργίου-Βροντάδου, 7) Ἱερὸς Ναὸς Παναγίας Ἐρεϊδιανῆς-Βροντάδου, 8) Ἱερὸς Ναὸς Μεταμορφώσεως Σωτήρος Χριστοῦ-Βολισσοῦ, 9) Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Νικολάου-Καρδαμύλων καὶ 10) Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Εὐστρατίου-Θυμαίων.

Ἐν Χίῳ τῇ 7ῇ Ἰουλίου 1973

† Ὁ Χίου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Περίληψις Συμβάσεως

Θέμα: Πρόσληψις ὑπαλλήλου ἐπὶ συμβάσει ἐργασίας ἰδιωτικοῦ Δικαίου.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 45/31-5-73 ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΔΕΠ, ληφθείσης συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 124 παρ. 3 τοῦ Συντάγματος, τὸ ἄρθρον 38 παρ. 4 τοῦ Ν.Δ. 126/69 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας», τὰ ἄρθρα 11, 27, 34, 35, 177 καὶ 178, τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9/1970 Καν., προσελήφθη ὡς σχεδιάστρια εἰς τὸ Π.Δ.Σ./ΟΔΔΕΠ Θεο/νίκης ἡ Καλλιόπη Παπάντζου ἐπὶ συμβάσει ἐργασίας ἰδιωτικοῦ Δικαίου, διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 16-6-73 ἕως 31-12-73.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2/7/1973

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
ΦΩΤΙΟΣ Α. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἀρχιμ. Ἰωάννου Γ. Ἀλεξίου, Πῶς συμπεριφέρεσαι στὸ σπῆτι σου; Ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθῆναι 1973, σελ. 130.

Μετ' ἰδιαίτερος χάριτος λόγου καὶ λεπτότητος ἀναλόγου πρὸς τὴν εὐαισθησίαν τῆς ψυχῆς τοῦ νέου ὁ συγγραφεὺς ἀντιμετωπίζει σπουδαιότατα θέματα, ὡς ταῦτα ἀνακύπτουν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ νέου ἀνθρώπου κατὰ τὰς ποικίλας αὐτοῦ σχέσεις μετὰ τῶν οἰκείων του. Ἡ ψυχολογικὴ ἐμβάθυνσις εἰς τὸν μυστηριώδη κόσμον τῆς νεανικῆς ψυχῆς ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸν τοῦ βιβλίου καὶ ἐχέγγυον ὅτι τοῦτο θὰ ἀγγίξῃ καταλλήλως τὴν ψυχὴν τῶν νεαρῶν βλαστῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ οὕτως θὰ ὀδηγηθῶσιν οὗτοι εἰς ἑναρμόνισιν τῆς καθόλου ζωῆς των πρὸς τὰς αἰωνίου κύρους ἀρχὰς τοῦ Εὐαγγελίου, ἀναπτύσσοντες ἀρμονικῶς πάσας τὰς πνευματικὰς αὐτῶν ἱκανότητας πρὸς ἀνάδειξίν των διὰ τοῦ θαυμαστοῦ περιβάλλοντος τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας εἰς ἁ-ξίους υἱοὺς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Τὸ ἀσυμβίβαστον τῆς συνυπάρξεως ἀρχιερατικῆς καὶ κοσμικῆς ἐξουσίας, Ἐπιτροπὴ Συντονισμοῦ Ἐνωτικοῦ Ἀγῶνος, Λευκωσία 1972, σελ. 68.

Βλασίου Ἰω. Φειδᾶ δ.Θ. Ἐκτ. Καθηγητοῦ Παν. Ἀθηνῶν, Ἱστοριοκανονικὰ καὶ ἐκκλησιολογικὰ προϋποθέσεις ἐρμηνείας τῶν Ἱερῶν Κανόνων, Ἀθῆναι 1972, σελ. 55. (Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπιστ. Ἐπετ. Θεολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν. Ἀφιερωτικὸς τόμος εἰς Ἀκαδημαϊκὸν Ὁμότιμον Καθηγητὴν Π. Μπρατσιώτην. Ἐν συντηρητικῷ πνεύματι γεγραμμένη ἐπιστημονικὴ μελέτη λίαν ἀξιόλογος.

Ἰωσήφ Χέφνερ, Ἀρχ. Κολωνίας, Τὰ Σεξουαλικά προβλήματα στὸ Φῶς τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς, Ἀθῆναι, σελ. 34. Ἀξιόσπουστον τευχίδιον καὶ διδακτικόν.

Αἰκατερίνης Σπυρ. Χιονῆ. Ὁ μικρὸς Σπουδαῖος, ἔκδοσις Χριστιανικῆς ἐνώσεως «Ἡ ἐλπίς», Ἀθῆναι 1973, σελ. 47.

Τῆς αὐτῆς, Τῆς χαρᾶς ἡ Συντροφιά, ἔκδοσις Χριστιανικῆς ἐνώσεως «Ἡ ἐλπίς», Ἀθῆναι 1973, σελ. 64.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἑσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 12 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 10.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνης, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Διορθόδοξα, διεκκλησιαστικά καὶ παγκόσμια προβλήματα.

Αἱ ἐκθέσεις τοῦ Μακ. κ. Ἱερωνύμου καὶ τῶν Σεβ. Προέδρων τῶν Μ.Σ.Ε. πρὸς τὴν συνέλευσιν τῆς Ι.Σ.Ι. περὶ τῶν μετὰ τὸ 1967 πεπραγμένων τῆς Δ.Ι.Σ.

Ἰω. Καρμίρη, Καθηγητοῦ Παν/μίου, Α' Συνδιάσκεψις τῆς μικτῆς Ὀρθοδοξοπαλαιοκαθολικῆς Θεολ. Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς.

Μάρκου Σιώτου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ 150ετηρίς τῆς Παναγίας τῆς Τήνου.

Ἀρχιμ. Ἠλία Μαστρογιαννοπούλου, Ἀγιον Ὅρος, δέκα χρόνια μετὰ τὴν 1000ρίδα.

Ἡ θεμελίωσις τοῦ κτιρίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν.

Πρεσβ. Γ. Τσέση, Ἡ 25ετηρίς τοῦ Π.Σ.Ε.

Ἀνακοινωθὲν τῆς κοινῆς Θεολ. Ἐπιτροπῆς Ὀρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν.

Ἰωάννου Δ. Δρούλια, Τὸ μέγα μαρτύριον τῆς Θεομήτορος.

Ἀρχ. Φιλ. Βιτάλη, Ἐπιμνημόσυνος λόγος εἰς τὸν ἔθνομάρτυρα Μητρ. Σμύρνης Χρυσόστομον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ.

Πρεσβ. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἡ μετανάστευσις εἰς Δ. Γερμανίαν.

Ἀποφάσεις Συμβουλίου Ἐπικρατείας.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικά Χρονικά.

Παράρτημα.

Νέα βιβλία.